

14 A ad	B pörk	Ser
15 b so	pápa	de
16 c phi	Sophia szüz	Soph
17 d nak	Honorius püspök	Ma
18 e zöld	Torpeta martyr	jus
19 f I	Dioscorides	in
20 g rat	Potentiana szüz	hac
21 A főz	Bernárd püspök	se
22 b I	Valens püspök, Nap Kettősben.	ri
23 c lo	Ilona Királyné aszszony	c
24 d na	Desiderius püspök és martyr	re
25 e Or	Donatus és Rogatianus	net
26 f ban	Orbán pápa	Ur
27 g nak	Eulenterus pápa	ban
28 A se	János pápa és martyr	in
29 b rel	Guilhelmus martyr	pe
30 c mé	Maximus püspök	de
31 d re	Felix pápa és martyr	Cris
	Petronella szüz	Can

Most vigana' zöldfüben járkálok
 A' kies erdőkben vadászok.
 Főrdök, és Májnak vére cereztek.
 Meleg ruhákat reám vészek.

SOKADALMAK.

Sz. Philep Jakab napján: Calsán, Szakmárt, Dicső
 szent Mártont, Thurba, Tekébe, Sziklzon. Sz. kereszt ta-
 lálása napján: Szebenben, Kereszturban. Aldozon: Sző-
 löst, Kis Várdába. Exaudi vas: Enyeden, Nagy-selken.

Stanijó: Nagy Mihályba, Ung.
 Gyula Fejérvárat, Rettegen. *Sopbia napján: Gál. (zetsbe,*
 Székelyhidon. *Pánkósdben: Mohiban, Károlyba, Vá-*
 radon, Gyöngyöft. *Hetfőn: Bochnán. Kedden: Szászvá-*
 rast, Fogarast. *Szent Háromf: Váfar: Eperjest, Brásó-*
 ba, Monorán, Bethlenben, Udvarhelyt. *Úrnap: Cásán,*
 Thurba. *1. Váfar: Défen, Küküllő-várat, Váshelyt,*
 Buzába.

J U N I U S.

Sz. Iván havának XXX. nap. vagy on.
 Hóldnak XXIX. napja vagy on.

Napnak hoszsa 18. ora. Ejnek hoszsa 6. ora.
 Nap támad 4. ora után edgy fertállal.
 Nap nyugszik majd 8. orakor.
 Nap megyen. bé az Rák jégbe,

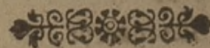

1 e Nem	Nicomedes martyr	Nic
2 f mon	Marcel martyr	Mar
3 g dor	Erasmus martyr	cel
4 A rak	Quirinus püspök és martyr	le
5 b vólt	Bonifacius püspök és martyr	Bo
6 c meg	Vinzent martyr	ni
7 d en	Lucianus	dat

Jun

8 e né	Medardus	Jua
9 f kem	Primus és Felicianus	Pri
10 g hogy	Onophrius	mi
11 A Bar	Barlabas.	Bt
12 b la	Basilides és Cyrinus	Cy
13 c An	Antalapatul	ri
14 d tal	Justina szüz	ni,
15 e Vi	Vida és Modestus	Vi
16 f dat	Diogenes martyr	ti
17 g meg	Paula szüz	que
18 A vág	Marcellianus martyr	Mar
19 b ra	Gervasius és Protasius	Pro
20 c far	Sylverius pápa és martyr	tus
21 d ló	Albanus, Nap az Rákba.	Al
22 e já	Paulinus püspök	fan
23 f val	Bilibaldus	eti
24 g l	Keresztelő szent János	Jo
25 A vánt	Judith atzszony	han
26 b Ján	János és Pál	Jo
27 c Lász	László Király	Doc
28 d lo	Leo pápa	le
29 e Pét	Péter és Pál	Pe
30 f Pált	Pál emlékezete	Pau

Nó, most földi vetésemet aratom.
 Kiket őszszel és Tavaszszal vetettem.
 Salátát etzettel jó most mog. ennem;
 De igen gonosz sokat alunnom.

B 3

SOKA

SOKADALMAK.

Sz. Háromság után, 2. Vasárnap Sokadalom esik:
Segesvárat. Barlabás napján: Egren. Antal nap-
ján: Colosvárat, Homonnán. Uia nap. Kis Várdában,
Keresztelő szent János nap: Bártfán, Szőlőst, Tokajban,
Thordán, Alvinczen, Madán, Kis Szebenben. László K.
nap: Tekében, Szerdahelyt, Somogyiban, Debreczenbe.
Sz. Háromf. után 3. Vasárnap: Sz. Agóthán. Péter és Pál
napján: Sajo szent Péter, Szerentsen, Tsengerben, Va-
ranon, Szánton, Bontzhidán.

JULIUS.

Sz. Jakab havának XXXI. napja vagyona.

Hóldnak XXX. vagyona.

Napnak hossza 15. ora, Ejnek hossza 9.

Nap támad 4. orakor. Nyugszik 7. orakor.

Nap megyen. bé az Oroslány Jegybe.

1 g Szűz	Theobaldus martyr	Jul
2 A Ma	Sarlos Bóldog aszszony	vi
3 b ri	Udalricus püspök	lit
4 c a	Procopius	Hul
5 d i	Domitius martyr	rich
6 e gen	Cornelius martyr	co
7 f a	Jeremias Prophéta	Jer

8 g rat	Kilian püspök	Chi
9 A fát	Anacletus püspök	li
10 b gyűj	Hét lengyel atyafiak	Fra
11 c tet	Pius pápa és martyr	Be
12 d nagy	Nabor és Faelix	ne
13 e Mar	Margith Szűz	Mar
14 f pith	Heraclius püspök	gar
15 g A	Apostolok el- oszlása	A
16 A po	Volter	post
17 b sto	Alexius pap	Al
18 c lok	Arnolphus püspök	Ar
19 d nak	Joseph	noi
20 e ll	Illyés Prophéta	phus
21 f lyés	Praxis szűz, Nap Oroslányba.	Prax
22 g Mag	Maria Magdolna	Mag
23 A dol	Apollinaris martyr	Ap
24 b nat	Christina szűz	Chri
25 c Jak	Jakab apostol	Ja
26 d An	Anna Annya Szűz Máriának	co
27 e ná	Pantaleon	bi
28 f nak	Christoff	que
29 g a	Mártha szűz	Sim
30 A ján	Abdon és Sen	Ab
31 b lyá	Faustinus pap	don

Most aratok, és Szénámat rakargatom,

A mi nedves benne fel-fordéttatom.

Im az Caniculák reánk igen erőlködnek,

Magamra azért jobb gondot viselleyek.

SOKADALMAK.

Sarlos B. Aszszony napján Sokadalom lesz en; G

zón, Új helybe, Szakmárt, Báthorba, Székelyhidon, Varsant, Radnoton. Sz. Margith szűz napján; Szász Medgyesen, Zilahon, Kereszturon. Mar. Magd. napján; Szerdahelt, Szikszon, Szálkán, Gál-szétsbe. Sz. Jakab Apostol napján, Egren, Székelyhidon, Ungvárat, Lőtsén, Julába, Kő-halomban. Anna aszszony nap: Tokajba, Enyeden, hunyadon.

AUGUSTUS.

Kis Aszszony havának XXXI. nap. vagyon,
Hóldnak XXX. nap.

Napnak hoszfsza 14. ora, Ejnek hoszfsza 10.
Nap támad 4. ora után három fertállyal.
Nyugszik 7. ora után edgy fertállyal.
Nap megyen-bé a szűz jegybe.

1 e Pé	Vasas szent Péter
2 d eer	István pápa
3 e szol	Sz. István teste meg. találása
4 f gál	Osvaldus
5 g Ha	Havas B. aszszony
6 A Ur	Ur szine változása
7 b Af	Affa szűz
8 e fra	Cyriacus martyr

Pe
Steph
Steph
Pro
thus
Six
Don
Cyr
Ro

9 d nak	Romanus martyr	Ro
10 e Lö	Lörintz martyr	Lau
11 f rintz	Tyburtius és Susanna	Ty
12 g Kla	Klára szűz	bur
13 A rá:	Hyppolicus	Hyp
14 b nagy	Eusebius	Eus
15 c Má	Nagy bődög Aszszony	Sum
16 d ri	Rochus martyr	ti
17 e át	Hermetes	o
18 f Ma	Agapitus martyr	A
19 g gyar	Sebaldus püspök	ga
20 A Ist	Sz. István Király	pi
21 b ván	Anastasiusz martyr, Nap Szűzbe	ti
22 c ver	Timotheus és Simphonius	Ti
23 d te	Zachæus	mo
24 e Ber	Berthalan apostol	Bar
25 f thal	Ludvig Király	tho
26 g i	Severinus pápa	lo
27 A szik	Ruffinus és Gebhardus	Ruff
28 b ag	Agoston püspök	Aug
29 c Já	Sz. János Fő vétele	Co
30 d nos	Felix pápa	au
31 e nál	Paulinus püspök	ti

Most szűrök és a szép gerezdet nyomom
Es a sajtoval mindigart ki-sajtolom.
Tejet iszom, és savanyu étet eszem
Még sok esztendői eiek ha akarja Isten.

SOKADALMAK.

Szent Lörintz napban Sokadalom léssen, Eperjess,
Götrzön, Tolnán, Ketskéméten, Régenben, Tsengerben,
B s Musi

Műsán. Nagy boldog Aszszony napján: Caisán, Szak-
márt, Debretzenben, Thuron, Nagy Mihályba, Fogaras-
ba, Somlyon. *Szent István Kir. nap:* Varadon, Nagy Bá-
nyán, Kükölldővár, Défen. *Sz. Berthalan Apost. nap:*
Gyöngyösön, Kereszturba, Szász-sebesbe, Kapuson, Ma-
dán, Új-várat, Maros-mentenben. *Vasárnap ez után.*
Besztetznén. *Sz. János feje vétele nap:* Nagy Senken.

SEPTEMBER.

Szent Mihály havának XXX. nap. vagyon,
Hóldnak XXIX.

Napnak hossza 12. ora, Ejnek hossza 12.

Naptámad 5. ora után fél orával.

Nyugszik 6. ora után fél orával.

A' Napmegyen. bé a' Mérték Jegybe.

1 f E	Egyed apatur
2 g gyed	Euffemia szűz
3 A fá	Serapia szűz
4 b val	Manfuctus püspök
5 c di	Victorinns martyr
6 d óc	Zacharias propheta
7 e vér	Regina szűz

E
gi
di
um
Sep
ha
ber

Nat

8 f Kis	Kis aszszony	Nat
9 g afz	Gorgonius martyr	Gor
10 A szony	Saulus püspök	gon
11 b szű	Protus és Hyacinthus	Pro
12 c le	Syrus és Eventus	ti
13 d szent	Hilarius püspök	que
14 e Ke	Szent kereszt emelése	cruz
15 f rez	Nicodemus martyr	Nic
16 g tet	Euphemia martyr	Eu
17 A Lam	Lampertus püspök és martyr	Lam
18 b pert	Hildebrand	per
19 c yer	Richardus martyr	ti
20 d met	Eustachius martyr	que
21 e Ma	Mathe apostol. Nap Mérték:	Mart
22 f thé	Moritz. Nap éjjel egyarányu	Mau
23 g oak	Vecla szűz	ri
24 A Glert	Rupertus	ti
25 b wa	Cleophas	us
26 c fza	Cyprianus és Justus	&
27 d Koz	Kozma és Demjén	Da
28 e mát	Ventzel király	Ven
29 f Mi	Mihály archangyal	Mich
30 g hált	Hieronymus doctor	Hier

Gerezekkel meg-rakom a' désákat.

Ezentúl jókedvel iszom a' csipős mustoist.

Főt dísznó hátsban jó iz. út ehetem.

Az nyomatlan szőlőt. is nem kéméllem.

SOKADALMAK.

Egyed napján: Bárán esik Saka dalom. Kis Várdában.
Egrot

Egren, Új-helyben, Szepi Bátoron. Kis Asz. szony nap-
ján: Sziklzon, Ungvárat, Thordán, Simándon. Sz. Kereszt
napban: Szebenbe, Károlyban, Késmárkon, Lelefsz, Ke-
refzturon. Sz. Mathé Apostol napján: Tokajba. Koz-
ma és Demjén napján: Hánosfalván. Sz. Mihály nap-
ján: Szakmárt, Debretzenben, Németiben, Ungvarat,
Galgorzon, Gál-szètsben, Székelyhidon, Gyulában, Gyu-
la-fejérvárat, Rettegen, Jászón.

OCTOBER.

Mind Szent havának XXXI. nap. vagyón.

Hóldnak XXX. nap. vagyón.

Napnak hoszsa 11, ora, Ejnek hoszsa 13.

Nap támad 6. ora után majd fél orával,

Nap nyugszik 5. ora után fél orával.

Nap megyen-bé a' Scorpio jegybe.

1 A Fa	Remigius püspök	Re
2 b zik	Leodegarius püspök	mi
3 c most	Candidus martyr	que
4 d Fe	Ferentz pap	Fran
5 e rentz	Placidus martyr társaival	ci
6 f ma	Fides szüz és martyr	scus
7 g gá	Márk pápa	Mar

cus

8 A ban	Pelagius	cus
9 b Die	Dienes társaival	Di
10 c nes	Gereon társaival	Ger
11 d vi	Charitas szüz	ar
12 e zi	Maximilianus	ti
13 f töm	Burchardus	que
14 g löt	Celardus pap	Ce
15 A töle	Hedviga szüz	lix
16 b Gál	Szent Gál	Gal
17 c nak	Lucina szüz	lin
18 d Lu	Lukás evangélista	Lu
19 e kats	Prolozmus	cas
20 f vöt	Macharius püspök	vel
21 g Or	Orsolya 11000. szüzekkel	nud
22 A fo	Severus püspök, Nap Scorpiob:	Se
23 b lyát	Severinus püspök	Se
24 c vi	Kordula szüz	ve
25 d téz	Crispus és Crispinus	Cri
26 e De	Demeter martyr	spi
27 f met	Sabina abbatissa	ni
28 g Si	Simon és Judás	Si
29 A mo	Darius martyr	mo
30 b né	Zenobius pap	nis
31 c tul	Farkas	Quin

örömmel szántom a' Földet és bé-veitem
Esz tendőre hogy bú buzám legyen.
Ez hó ismég elő-kozza az hideget,
Azért szobámnak fűteni fát készítek.

SOKADALMAK.

Ferentz nap: Sokadalom esik Váradon, Udvarhele.

Die

Dien napján: Debreczenben. *Sz. Gál* nap: Lötcsén,
 Tasnádon, Szánton, Enyeden. *Nyoltzad* nap az után:
 Szász Kizden. *Sz. Lukás* nap: Nagy Mihályba, Mohi-
 ban, Tsengerbe. *Orsolya* napján: Bontzhidán. *Sz. De-*
met nap: Szakmárt, Tokajban, Egren, Varsánt. *Simon és*
Judás napján: Szőlőst-Hadadba, Belényesben, Riomfal-
 ván, Monorán.

NOVEMBER.

Sz. András havának XXX. napja vagyon.
 Hóldnak XXIX.

Napnak hoszfa rized-fél ora.

Ejnek hoszfa tizen-ötöd fél ora.

Nap támad 7. ora után három fertállyal.

Nap nyugszik 4. ora után három fertállyal.

Nap megyen bé a' Nyilasba.

1	d	Mind	Mind szent napja	O
2	e	Szent	Lelkek napja	mñe
3	f	kül	Theophilus	No
4	g	de	Modesta szűz	veim
5	A	lín	Imre herczeg	Em
6	b	re	Leóárt pap	Le
7	c	höz	Florentinus	on

Qua

Sequuntur

J F F I C I A

XII. Mensium.

*Tecula Janus amat. & Februus algeo clamat:
Martius arva fodit: Aprilis florida pròdit.
Frons & flos nemorum Majo sunt fomes amorum.
Dat Junius fœna. Julio refecatur avena.
Augustus spicas: September colligit uvas.
Germinat October: spoliat virgulta November.
Querit habere cibum porcum mactando December.*

I.

A' FÖLD KEREKSEGERŐL, TEMÉRDEKSEGERŐL, ÉS SZÉLELSÉGERŐL.

AZ *Astronomusok* és *Egbe néző Mesterek* az találták, hogy az *Egen* való edgyik gráditsnak vagyon 700. *stadiumja*, kinek edgyike tizenkét lépést és öt láb nyomot tart. Im már az *Egen* ha vagyon 360. grad. tehát a' Föld kerek ségének környös környül vagyon két száz ezer, és ötven két *stadium*. Sőt a' Föld mérésről való tudomány által azt ki talállyák, hogy a' Földnek temérdek sége nyoltzvan ezer *stadium*, és száz és nyoltzvan edgy *stadium*, és edgy fél, és edgy *stadiumnak* a' harmad része. Hogy ha immár 8. *stadium* edgy Német mélföldet részen, a' min nekik a' Böltek közzül tarttyák, tehát a' Föld kerek sége harmintz edgy ezer mélföld és öt száz. Es a' Föld temérdek sége tiz ezer és huszon két mélföld, és edgy ke vefél több. De kitsinyek a' mélföldek, Esez ítélet tzerént az égen edgy gradits részen 78. mélföldet, és edgy felet.

I I.

A' *Tsillagok* a' Földtől melly meszsze legyenek, és a' *Planéták* is melly nagyok.

A' Földtől az égbe fel, mellyen a' *Tsillagok* vadnak, va gyontizen. öt ezer szer való ezer, két száz ezer hu szon három ezer, 927. mélföld.

Az első és felső *Planéta* a' hetedik égben ki vagyó, ne

vezetők *Saturnusnak*; Ez kilentzven kilentz szer nagyob az egész Földnél, az ő magassága a' Földtől harvan öt ezer szer való ezer, ötven hét ezer három százszor való e zer, és 300. mélföld.

Második *Planéta Saturnus* alatt, a' hat égben monda tik *Jupiternek*, ez kilentzven ötszer nagyobb a' Földnél, az ő n. gassága negyven öt ezer szer való ezer, hat száz ezer, nyoltzvan edgy ezer, hat száz húsz mélföld.

Harmadik *Planéta Jupiter* alatt 5. égben a' *Mars*, egy kitsinné nagyob hogy sem az egész Föld, és ismét a' fele, az ő magassága a' Földtől, huszon kilentz ezer szer való ezer, nyoltz száz ezer, és negyven hat ezer mélföld.

Negyedik *Planéta Mars* alatt, 4. égben, a' *Nap*, száz hatvan hatszor nagyobb a' Földnél, az ő magassága, há rom ezer szer való ezer, kilentz százszor való ezer, harvan öt mélföld.

Ötödik *Planéta* a' *Nap* alatt, 3. égben, a' *Venus* olly nagymint a' Földnek harmincz hetedik része. Magassága három ezer szer való ezer, hat százszor való ezer, 40. ezer mélföld.

Hatodik *Planéta Venus* alatt, második égben, a' *Mer curius*, olly nagymint a' Földnek harmincz kettődik ré sze, magassága öt százszor való ezer, negyvenkét ezer, hét száz ötven mélföld.

Hetedik *Planéta* fejünk fölött, az alsó égben a' *Hóld*, a' Földnek harmincz kilentzed részénél kisebb a' Földnél, az ő magassága a' Földtől két száz ezer, nyoltz ezer, öt száz negyvenkét mélföld.

III. Az Esztendőnek eleiről.

A' *Nap* valamennyi időt kíván, miglen a' 12. égből jeleket be járja, igaz annyi időt tartunk mi egy esz

tendőknek. A' Nap pedig kíván', 365. napot, és 6. órá egy ketszettel kevesebbet, azért egy esztendőben is annyi nap és óra vagy, azok 52. hetet résznek, és egy napot. Im-máron egy hétben 7. nap vagy, azért rendeltetett 7. börtű, a' mellyek azokat jegyzik, úgy-mint: a b c d e f g. mindenik egy-egy napot jegyez, a' *Bissextilis* esztendőből meg-válván, mellyben két börtű jegyzi a' Vas- napot. Az edgyik börtű, az Esztendőnek eleitől fogva szolgál Sz. Mátyás napjáig: a' másik Sz. Mátyás nap után való Va-sárnapról fogva az esztendőnek végéig. De mikor-on csak szinrén 52. hét volna, és egy nappal sem több, tehát mind éltig edgy lenne a' Vasárnapot jegyző börtű.

I V.

A' Nap szökő Esztendőről.

A' Nap szökő esztendőben 366. nap vagy, edgy ki-tszinnel kevesebb. Ama' 6. órát, a' Böltsek egybe tud-sák négy esztendőig, és részen 24. órát, azok edgy egész napot résznek. Ennekokáért minden negyed esztendőhöz egy egy napot tudnak, kiért egy nappal hosszab más esztendőnél. A' Nap szökő esztendőt, ha nem tartanók, és az 6. órát el-hadnók, tehát ez meg lenne, hogy 732. esztendőben, Nagy Karácson nap. esnek Nyár középben, és Keresztelő Sz. János napja Tél középben. Es egyéb föld-nepek is el-változnának, azért hogy mi 6. egész órát té-szünk e' napokhoz, maga 12. minuta heával kellett-e-tek. Ez szerént az Innepek öt esztendőben edgy orával hátráh esnének, és 110 esztendőben edgy nappal, &c. Ez tévelgésnek el-távoztatásáért az el-múlt esztendők-ben, a' Pápa reformáltatta a' régi Kalendáriumot, mivel már sok helyeken élnek, és az Istennek híven most is szol-gálnak, mint igaz a' régi Kalendáriumban. Szép dolog

vólna

vólna, és méltó dicséretre, hogy ha azok-is fel vennék az új Kalendáriumot, a' kik ez ideiglen ellen-e rufakod-tanak, csak az egyenefségért, melly ez utolsó időben i-gen szükséges a' Keresztvények között, és az Inneplésben való nagy visszsa-vonására.

V.

A' Napnak kezdetéről.

AZ Edgyházi rend kezd a' Napot éjféltkor, és rareya-éjféltkorig. A' Görögök a' Napot reggel kezdik Nap keletkor, és más reggelig tartják. A' Sidók kezdik ve-zsernyekor. A' Pogányok este nap enyészetkor. Az *Astronomusok* a' Napot tartják egy délről másikra. Es az szerént találják az Ujságot-is.

VI.

T A B L A, melly mutatja óránként mellyik Planéta uralkodik, mind éjel, mind nappal.

V Edd. eszedbe, hogy az órák e' Táblában számláltat-nak Nap támadtól Nap el-nyugottig, és nem a' ha-rang üdő óra után. Mert azt az üdőt, míg a' Nap fenn-vagy, (kis a' Kalendáriumból, avagy másunnan meg-tudod) 12. részre avagy órákra kell osztanod, akár rövid akár hosszú órák legyenek, valamint az idő hozza. A' több időt is, melly vagy ontmég Nap-támadtig, az éj-höz tudgyad, és oszd azt is 12. részre, úgy számláld osz-tán. Mint mikoron Vasárnap meg-akarod tudni, mel-lyik Planéta az első órát Nap támad után bírja, a' napbéli órák között a' Táblában találod a' napot: Es más-fé-lől az éjeli első órában a' *Jupitert*. Es így menny mind a' többire.

fekete posztót. Jó kertet örökíteni, tót áfni. Eztet keresni, és jó mindennel banni a' mi a' Földben tselekedtetik. Jó az ellenfeget álnoksággal meg tsalni. Jó mindenféle cledelt venni, vetni és óltani.

Saturnus orájában nem jó orvosoltatni, új ruhát tsináltatni, és abba öltözni, meg borotválkozni: Hs jobban ne járj, útta se menny, ne versenkedgyél, ne ház, ödgyál, valakit meg ne hajt avagy löj, eret ne vágas, köppöl, ne veres, *credentiát* ne kívány, se végy, nem szolgál. Valaki *Saturnus* orájában meg betegszik, sok ideig fekszik, és végre meg is hal, azt mondgya *Hypocrates*. Gonosz nagy Urakkal, főképpen Edgyházi rendbéliekkel dolgát közleni, és halászsokkal, és vadászokkal. Gonosz kö házat rakni, társaságot kezdeni, nőzni, meri nagy háboruságban élni.

Valamelly Gyermekek *Saturnus* orájában e' világra születik, hideg és száraz természetű léfzen, és *Melanchoolicus*, azaz, mindenkor gondolkodó, rest, és nehéz kedvű ember, ritka szakállu, sárga, temérdek, vastag, fekete haju, fel-fualkodott, sokat el-kezd, semmit nem viszen, jól véghez, másnál fellyeb akar lenni: nem bántya a' gadság, viz mellett kedves lakása, természet szerént lopó tolvaj, irigy, és minden embert gyűlöl, gyakáissal igen él, veszedelmes minden tselekedete, tisztátalan hiveséggel bövölködik, hamar meg betegszik, készen meg haragszik, de sokáig haragszik: fősvény, hazug, el bé a' fejében gyilkos két szeme vagyon, nem örömet megyen, emberek közibe, fekete és slejt ruhának igen örül, hamar meg-öszül, nem aszszony embernek való, csak magával beszéli, sok beszédű, mindenkor földre néz.

Karátson havában mikor a' Nap vagyon a' Bakban, és Bóldog

Bóldog aszszony havában a' Vízöntőben, akkoron *Saturnus* az 8 óráiban sokkal erősb, hogy sem más időben.

Hogy ha újság lejend *Saturnus* orájában, az a' hó hideg léfzen, és nagyobb része nedves.

Saturnus az emberben a' Lépet bírja, azért azt ne orvosold *Saturnus* orájában.

JUPITER RÓL.

Jupiter második Planéta, természet szerént meleg és nedves. Kedves és kegyes Atyának magyaráztatik Igazság és békeség szerető: a' kék szín és édes íz kedves nála. Tsöröröröknek és Vasárnapi éjnek Planétája. *Saturnus* után 8 felső, az 6 égen forog, 12 esztendővel a' Nap előtte fut, és 2. esztendőben meg-járja az égbeli 12. Jeleket. A' Rák az ő felmagasztalása, abban nagy hatalma vagyon. A' Nyilas és Halak az ő házi, azokban is nagy hatalma vagyon. Az Kettősökben, a' Szűzben, és Bakban semmi hatalma nincsen, a' Bakban él.

Jupiter a' melly orában uralkodik, abban jó Királyokat koronázni, házafutni, új ruhát tsináltatni, és abba öltözni, vándorlani, vetni, fat ültetni és óltani, eppiteni: Jó Királyok előtt, Fejedelmek előtt, és Edgyházi rendben

való

való Urak elődolgát el. végezni, *Jupiter* orája az Aros embereknek jó nyereséget hoz, jó abban vásárlani, pénzt váltani, ezüsttel kereskedni. jó hajóba ülni, eret vágatni, frigyert szerzeni, szederjes színű lovakat venni. *Jupiter* orája mindenben jól szolgál, kit az ember igazság szerentsételekedik.

Víszontag *Jupiter* orájában nem jó fegyvert venni, tűzben tselekedni, vermet ásni és földet, nem jó Juhot és másféle barmot venni,

Valamelly Gyermekek ez orában születik e' világra, *sanguineus*, azaz, bővérű léfzen, bölts és e' világ szerent eszes ember, de az ő eszeségét nem jó helyre költi, mert mindenestől e' világi dolgokhoz ragazkodik, álnak szivéből nagy barátságot tud mutatni az emberekhez. Szép széles ortzáju, egyenes orru, hosszú haju, veres poszás, jó termetű: irgalmas, aszszony embert titkon szeret, a' jámbor embereket kedvelli, a' gonoszokat gyűlöli. Jó tanács-adó, igazság szerető, jószágú dolgok kedvesek néki, vig. senkinek semmiben nem szolgál, hanem ha nagy kérve vészik reá, minden dolgát titkon tartja. Jól vigyázzon magára, hogy hirtelen halállal meg ne hallyon: midőn bővölködik ad az szűkölködőnek. Ez elő számlált tulajdonságokat *Jupiter* hatalmason tselekedi az orákban, a' kikben uralkodik, midőn a' Nap az ő hazáiban jár, ugy. mint, Böjt-elő hóban, az Halakban. Szent András havában a' Nyilasban.

Újság ha lenne *Jupiter* orájában a' fél Hóld száraz időt tart. a' másik széles léfzen.

Jupiter és *Mars* emberben a' Májat bírják, azért az ő oráiban a' Májat ne orvofold,

M A R S R O L.

Mars harmadik Planéta, természet szerint, hév és száraz. Hadakozásnak tsillagának mondatik: az veres színt kedvelli, és a' keserű it. Kednek és Pénteki éjnek Planetája. Olly fen jár az égen, hog' reggel a' Nap előt meg-látani, és este a' Nap után. *Mars* a' *Venus* hoz olly igen hasonló, hogy nehezen meg-ismérhetni egymástól. Ötödik égen forog, 7. esztendőben be-járja az égbeli: 2. Jeleket, edgyikben két-két hólnapig mutat. A' Bak az ő fel-magaltatása, nagy hatalmas abban, azon. képpen a' Kosban is és Scorpióban melly két jegy az ő háza. *Mars*nak semmi hatalma nintsen a' Mértekben, Bikában, még annál is kevesb a' Rákban, abban esik. A' *Mars* bíró orákban igen jó fegyvert, lovat, hadi szerszámot, és egyéb szükséges dolgokat meg venni és szerzeni: Jó fegyver derékba öltözni, hadba készülni, és az ellenségre vizen és földön edgyarant menni. Jó veres posztót, veres lovakat venni, és veres színt mutató dolgokat traktálni és kezdeni.

Víszontag egyéb fő dolgokat kezdeni felelmes, min-tenkor az ora szerentéltlen, szomorú felelmes, vesz-
felelmes földön gyakrabban, hogy sem vizen, Gonosz or-

Wofás érvágás, egybe való társalkodás, és nem jó nőzni.

Valamelly Gyermeke az orában születik, meleg és *cholericus*, az az, mérges, dagalyos természetű léssen, veres Fodor hajú, hirtelen haragu, hoszszú ortzáju, veres fekete színű, kitsid szemű. Veres szeplő az ortzáján mint a' köles szem, nagy és temérdek száju, inkább mint nyitva tartya, avagy nagy boszszuságában erősen bé-larapja. Hoszszú a' foga, kérkedő boszszuságával, fajtalan, nagy ehető, hazud valamit mond, senkinek nem méz szemébe, ritkán nevet, hanem ha valamit latorságot tselekedett. Embert vesztetni gyors, és a' Papoknak ellensége, a' békefegyes embert nem szereti, kitsiny és őszdörv, mindent meg-boszszulló, lopó, tolvaj, gyilkos, égető, és minden gonofságra hajlandó, ritkán meg-hal jó halállal, gyakran feje fáj, aszszony emberekhez nagyon kívánczok, de nem szereti, ritkán ő benne vén ember léssen.

Mars az ő orájába erősen tselekedik Bőjt-más hóban, holott a' Nap a' Kosba, és mind Szent havában, az *Scorpioba* ment.

Ujság mikor léssen *Mars* orájában, akkor a' fél-hő száraz, a' fele pedig nedves időre fordul. *Mars* és *Jupiter* birják emberben az Májat, azért az ő oráiban ne orvosold.

AZ

AZ NAPROL.

Negyedik Planéta az Nap, fél részént meleg és száraz. *Patriusa* a' gazdagságnak, külső ékességek, értelemnek, és tisztaságnak. A' sárga színe kedvelli és postarizt. Varsánapnak és Szeredai éjnek Planétája, ki az negyedik égen forog. Azért mondatik *Solnak* *decano*, és Napnak magyarul, hogy az ő fényével meg-haladja a' több csillagokat, mind, avagy hogy ő egyedül mindeneket világosit, a' kik a' földön vadnak.

A' Nap mindennap elő-megyén, a' több Csillagok pedig mind hátráb mennek. A' Nap gömbölyeg és tűz természetű, nyolcz annyi mint a' Föld, Világos ad mind a' Csillagoknak, Nap-rámadról fogva Nap-hyugotig ő maga pedig felelik az egész *Zodiacusban* és a' 12. Egbeli jeleket edgy esztendeig, azaz, 363. napig bé járja, egy edgy Jelben mulat 30 napig és 10. óráig. Mikképpen az Nap egész napfélig a' föld felett vagyon, akképpen felelik éjten étszaka a' Föld alatt. Mikor a' Nap észak felől megyén, akkor hoszszú napot tésszen, és Nyarat hoz: Mikor pedig Délről megyén, rövid Nap és Tél léssen. A' Kos az ő fel. magasztalása, abban néki nagy hatalma vagyon, még annál nagyobb vagyon az Oroszlányban, ki ő néki haza.

1. A' Napnak semmi hatalma az Víz-Öntőben még annál is kevesebb a' Mértékben, abban esik: semmi szerencséje nincs neki abban.

A' Napnak orájában, midőn a' Föld felett vagyon, jó meg-keresni Királyokat, Fejedelmeket, és Nagyságos Urakat, és ő vélek végezni. Jó Birót tenni, fegyvert venni, vadászni, vigadni, arannyal és mindenféle sárga színű szerzámmal kereskedni.

A' Napnak orájában, midőn a' Föld alatt jár, nem jó Királyokhoz és Urakhoz járni, új ruhát fel-venni, eret-vágarati, és építeni, Aszfzony emberrel hálai sem jó. Az orában valaki meg-betegszik, azt erős hideg leli, és nagy betegség el-vézi minden erejét. Nem jó orvoslás, marháért-való indulás, nem jó meg-nézni, társaságot kezdeni sem jó.

Valamelly Gyermekek születik Napnak orájában e' világra, hév és száraz természetű és Cholericus léssen. uralkodik mind az ő atyáissai, nagy tisztességre emelkedik, akar férfit akar leány gyermek legyen, szép ortzája, igaz és bölts beszédű, és gyermeki dolgot nem halgat-hat-örömeit, ha sebbe esik nehezen gyógyul, a' mellye szörös, bő kezű, az ő marháját senkitől nem kémélli, senkit meg nem tsal, örömeit vag' Urakhoz tart, koszu szallá vagyon, eszes, hirtelen haragu, feledékeny, az aszfzony embereket igen szereti, a' gonosz-tévőket gyűlöli. Örömeit szép ruhákban jár, éles és kemény szavu, és vig-

Sz. Jakab havában mikor a' Nap még az Oroszlán-ba, akkor nagyobb erővel tselekedik hogy sem egyéb-

A' Napnak orájában ha Hóld újsága léssen, Nyárban szél és rekkendő hévséget hoz, Télben pedig száraz és hideg

meg időt, melly tart ez hónap mind végéig.

Az Nap az embernek az Gyomrát bírja, azt ne orvold a' Napnak orájában,

V E N U S R Ö L.

Venus ötödik Planéta, szerelemnek tsillagának mondatik, természet-szerént hideg és nedves, jegyzője e' világot vigaságnak, éneklésnek, mindféle hegedű, trombita és sip szónak, drágakékeseknek és tziifának, övé a' zöld szín és Sállyaszag, Pénteknek és Hetfőjének tsillaga, az harmadik égben vagyon: Venus esti és hajnali tsillag, az napnak az feje, gömbölyű, tűz természetű. Venus leg-közelben jár a' Naphoz, edgyik esztendőben előtte jár, és akkoron neveztetik Lucifernek, az az: Hajnal tsillagnak, a' másik esztendőben pedig követi a' Napot, és neveztetik Hesperusnak, az az, Esti tsillagnak. Es valamellyik esztendőben Venus a' Hajnal tsillag, abban a' Mars esti tsillag. De ez két tsillag, tudni-illik, Venus és Mars, olly igen hasonló edgymáshoz, hogy nehezen meg-ismérhemi edgyiket a' másiktól. Venus bėjárja a' Zodiacust 348 nap. Venusnak oráiban jó az Uraktól néminémő dolgot meg-érteni, házasulni, aszfzony-embert szeretni.

magát ruházni, és aszszony-embereknek minden dolgot meg-tselekedni. Jó úton járni, aszszony-emberek által jó szerentse találly. Jó főrdni, szolgálkat fogadni, *purgatioval* élni, eret vágatni, és aszszony-embertől kérőt kérni.

Vizsontag, *Venus* óráiban nem jó vizen evezni, vett sok pénzt bé-szedni, mert az aszszony- népekkel el-költik és el-rikozolják.

De valamely ember *Venus* órájában meg-beregszik: nyilván aszszony ember miá vagyon.

Valamely Gyermeke *Venus* órájában születik e' világra, magtalanná lesz, fajtalan, és buja, ha Leánzo, felelő hogy parázna lesz. Az ember főképpen hideg természetű, senkit igazán nem szeret, edgyik szeretőjét a' másikon el-tseréli, meszle ki-ferál az etze. Ha férfus: szeretik az aszszony népek; ha aszszonyi állat, szeretik a' férfiak. Az *Venus* gyermeki igen lágy ember, fő dolgokban kételkedik a' hol nem kellene kételkednie, szelid erkölcsi, és ékefen szőlő, nyájas vig, és sok beszédű, lantolás, nekedülés, és egyéb vigaság. tétel igen gyönyörűséges nála, és sokat költ rejás, és szép ruhára-is, és a' hól azt, az ő maga költségével fel nem éri, tehát a' máséhoz nyúl, kiért fel-is akasztják néha a' *Venus* fiát.

Sz. György havában mikor a' Nap a' Bikába megyen, és Sz. Mihály havában a' Mértékbe, akkor *Venus*nak nagyobb hatalma vagyon az ő óráiban, hogy sem egyébkor.

Midőn *Venus* óráiban ú'ság lesz, az első negyed és ötöd tart, Télben pedig nedves és havas lesz.

Venus és *Mercurius* birják az emberben a' vesét. De *Venus* órájában nem jó orvoslani az szőmérem testet, és a' mi a' veséhez tartozó.

MERCURIUS.

M *Mercurius* hatodik Planéta, ezt az emberek követségnek és szöetségnek magyarázák, hideg és nedvestermészetű, de azért a' mellette való Planétákhoz ő magát szabja, és az jókkal sok jót, a' gonoszokkal gonoszt tselekedik: Patronusa a' Földi dolgoknak, a' nemes tudományokban, tudni illik, *Rhetorikában*, *Geometriában*, *Philosophiában*, fog-

lalatos tanítványoknak, a' szürke színt neki tulajdonítják, és az etze és izút. Szeredának és Szombati éjnek csillaga, a' második égen jár, gömbelyeg tűz természetű, edgy kitsiddel nagyobb a' Hódnál, az ő fényét és világot a' Napról vesz. *Venus* alatt jár, hét elzendővel jár a' Nap előtt, a' *Zodiacust* be-járja, 340. elzendőben, a' Szűzben leg nagyobb hatalma vagyon, a' Halakban és Nyilasban igen erőtel.

Mercurius órájában jó levelet írni, követet küldeni, pénzt vásárolni, és kereskedni orvossággal élni, plánni, királyokat és Fejedelmeket meg-találni, éppiteni, és kőket ásni, gyermeket iskolába adni, más lakó helybe költözni, bölts és mesterséges dolgokban foglalkozni, jó kereskedni, úton járni, adósságot vedni.

De viszonylag nem jó fürödni, köppölt vetni, eret-
vágatni, házasulni, és szolgát fogadni.

Valamelly Gyermekek *Mercurius* orájában e' világra
születik, száraz és mértékletes természetű lélszen, ékesen
szólló, és bölts, kegyes és kedves minden embernél, az
ő jámbor és jó erkölcsű voltaért, sárga színű, minden-
féle nemes tudományokban és Mesterségekben igen
foglatatos, tsendes és gyenge testi, bölts tanárság-
ban, hamiság ő benne nints. *Mercurius* bir ember-
ben a' vesét, az ő orájában ne orvosold az szemérem-
rester és vesét.

A Z H O L D R O L.

ayit bé-jár a' Hóld, a' mennyit az Nap edgy esztendeig,
mindenik égi Jegyben mulat 2. napot 6. órát, 28. mi-
nuta.

A Z Hóld hetedik Pla-
néta, természet-sze-
rént hideg és nedves, az
hamarságot jegyzi, fehér
szín és fős iz az Hóldé.
Hetfőnek és Tsörörtőki
éjnek tsillaga, alsó égi
jár, és a' miképpen ő a'
hetedik Planéta a' felsőtől
ide alá számlálván, így
első is lehet az alfortól
el-kezdvén: a' *Zodiacust*
bé-járja 27. napban, 7.
orában, és 23. minut. ez
edgynehány napban an-
yit bé-jár a' Hóld, a' mennyit az Nap edgy esztendeig,

A' Rákban nagy hatalma vagyon, és a' Rákban
háza, semmi hatalma a' Bakban, a' Scorpióban, me-
nial-is erőtlens.

Hóld orájában jó vízbe való építést kezdeni, mézet
olajt, és minden-féle házi eledelt bé-szedni, és húst és
egyéb féle állator, eledelre valót, vadat és barmot jó
venni, tsak juhot nem, de nem jó nőszni, házat építeni,
és állando dolgot kezdeni, nem jó pénzt költsön adni,
de hamar dolgot jó kezdeni.

Valamelly Gyermekek Hóld orájában születik, hideg és
nedves természetű, *phlegmaticus*, az az, gonosz nedves-
séges nyállal tele, álhatatlan tselekedetiben, máshoz
nem halgat, senkinek nem enged, történik hogy ő ma-
gát-is meg-öli, emberkorba ritkán jut, lassu szerentséje
vagyon világi dolgokban a' jó szerentsét el nem várhat-
tya, homályos szemű, kantsal, bereges, a' fejét le-füg-
geszti, ritkán vigad, igaz mondó, kitsid dologért hamar
meg-haragszik, de hamar el-is mulattya, más ember-
marháját ő nem kívánja, kedve vagyon kalmárságban
és vizi mesterségben, halván színű, szerentse hogy ha-
az országán valami jele nem esik, hamar meg-öszül, vilá-
gi dolgokban igen bizik.

Szent Iván havában mikor a' Nap megyen a' Rákba,
akkor a' Hóldnak nagy hatalma vagyon az ő oráiban.

Mikor a' Hóld orájában újság lélszen, az a' Hóld jelebb
része szeles és erős időt tart.

A' Hóld bir az emberben a' fejét, azt ne orvosold az ő
oráiban. A' Hóld többet tselekedik mi bennünk, hogy
sem a' több Planéták, mert a' Hóld közelebb mi hozzánk
a' több Planétáknál, és tulajdonsága is azt mutatja,
mert rövid időben meg-járja az égbeli 12. Jeleket

őjt és gonofzt. is véfzen magára, kit az urán mi re-
borsátván, és mindenik jelnek jó avagy gonofz ter-
mészete-szerént tselekedik mi bennünk, a' mint meg-
mondám.

VIII.

A' NAPNAK JÁRASAROL

az Egbéli 12. Jelek által.

Az égbéli 12. Jeleket, a' kiket a' Nap edgy elrendő-
ben, meg-járja a' Hóld edgy hónapban, mindenik
Jelben múltat harmad-fél napig, és ugy kerül végre abba
a' kikben a' Nap vagyon, és a' meddig a' Hóld és a' Nap
egy Jelbe edgyütt léfzen, addig Hóld világot nem látz,
mert el-végezte az ő-járást. Mikoron penig a' Hóld a'
Naptól el-ment 12. gradust, az az, 6. mélföldet, akkor
kezd meg világosodni, és fel-tettzik az újság, mert az
Naptól véfzen világot.

Boldog Aszfzony havában

Böjtelő hóban

Böjtmás hóban

Szent György havában

Pünkösöd havában

Sz. Iván havában meggyen a'

Sz. Jakab havában Nap az

Kis Aszfzony havában

Sz. Mihály havában

Sz. Anna havában

András havában

Áron havában

Vízöntőbe.

Halakba.

Kosba.

Bikába.

Kestösökbe.

Rákba.

Oroszlánba.

Szűzbe.

Mértékbe.

Scorpioba.

Nyilasba.

Bakba.

X.

AZ EGBELI XII. JELEKNEK

természetről, és a' Napnak azokban való
erejéről, és tselekedetéről.

AZ KOSRAOL

Az Kos első égbéli jegy, héve
száraz, és tűz természetű nap-
keleti, álhataclá, choleric, Mars-
nak minden-napi háza. Napnak
fel-magasztalása, Saturnusnak e-
fete, emberben a' fejet bírja.

Midőn a' Nap Kosban vagyon,
a' Föld meg-nyilik, a' gyökerek erőt véfznek, a' fák bim-
bóznak és zöldülnek, az források és folyo vizek ki-árad-
nak, az emberek inkább Venusnál jádznak, az állatok-
ban meg-bővül a' vér és a' nedvesség, a' Madarak éne-
kelnek, bizván az Szánro embernek szántásába, és jöven-
dő üdönek Földi munkájába, és az esztendőnek bő-ter-
mésébe.

Az Hóld midőn a' Kosban vagyon, nem jó szót szapo-
ritani, főhöz szolgáló eret vágatni, avagy orvosoltatni,
fejet mosatni, borotválkozni, gonofz purgatiót venni,
ki-vered, mint szintén a' Kos hogy viszfza rágia a' Füvet,
azonképpen mindenféle viszfza rágo állatnak jegyében,
ugy mint Bikában és Bakban nem jó purgatiót venni. Az
Kos mihelyen Nap-keletről fel-támad, meleg időt hoz.

A' Kosban jó eret vágatni karon, de nem főhöz szol-
gálót, jó sebet orvosolni, Nap-keletről vándorlani, ki-
veret borsátani, új ruhát szabatni és abba öltözni, ha-

gasság dolgáról végezni, frigről traktálni, de nem jó frigyet kötni addig, míg a' Hóld áthatatos jegyben nem lesz, úgy mint Bikában, Oroszlánban, Vízöntőben, és Scorpióban: Jó tűzben művelni, gőzben fürödni, körmét le-mettzeni, kopját törni, bajt vinni, hadat indítani, drága köveket vásárolni, valami mesterséghez állani, csaplárkodni, Urak és Vitézek körül forgolodni, mindezt kérherztőlők. Nem jó szolgát fogadni, és állandó dolgot kezdeni.

Valamelly Férfi gyermek a' Kos jegy alatt fogantatik, avagy születik, fő ember lesz, alázatos, elmés, okos, eszes, bölcsületes, és gyors lesz az jószágostelekedésekre, és a' gonoszt el-rávoztattya. A' melly pedig Szeredán lesz a' világra, mély gondolatú, és nagy tiszteletben lesz embereknél. Emberek pörölnék véle, és ő meg-győzi őket, idegen földekre megyen, nyavalya következik reá némi némű lábostól, avagy esuszó mászó feregtől. És nyavalyák következnek reá, melly nyavalyák két esztendeig tartanak rajta. Az után fok jószága, gazdagsága, tisztis lesz, az emberek szeretik őtet; De feleségitől bántási és nyavalyái lesznek, fő fájo, tsársogó lesz. Egész életében semmi fogyatkozása nem lesz. és valami jegy lesz az ágyékán, vagy a' nyakán, és nagy kinn-ülő szemek lesznek, és annak tsilága az Mars. Tizen-négy esztendő korában beteges lesz, mellyből ha fel-kél; nyoltzvan három esztendő korában hal-meg.

Valamelly Leányzó születik a' Kos jegy alatt, magas homloku és nagyfaru, szép haju, igaz mondó, és háza népének valóban aszkonya és biroja lesz, miképpen a' Kos szarvával bírja nyáját. Férfjének vigasztalást keres,

és sok

és fok nyavalyák lesznek rajta: Betegeskedik, és valamennyire hajlando a' gonoszságra. A' fején valami jegy lesz, 15. és 20. és 45. esztendő korában beteges lesz, és 55. esztendő korában hal-meg.

AZ BIKAROL.

A' Bika második Jegy, hideg és száraz, déli, föld természetű melancholicus. Venusnak éjeli háza. Hóldnak fel-magasztalása. Jupiternek esete, emberben a' nyakat bírja.

Midőn a' Nap a' Bikában vagy, dolgot jegyez, akkor alkalmas ideje a' szántásnak, kertek és szőlő hegyek kapálásának.

A' Hóld midőn a' Bikában vagy, nem jó embernek a' nyakat orvoslani, avagy vassal érinteni, sem sebet gyógyítani, sem eret vágni, sem orvossággal élni, hadat sem jó indítani, sem messze útra indulni. Jó kezdeni állandó dolgokat, házat építeni, fundamentomot jövetni, társaságot, frigyet és házasságot szerzeni. Délre kereskedni, ökröt venni, tselédet fogadni, aszkonnyokat bé-szentelni és haza vinni, Gyermeket tserstől el-választani, kertben kapálni, fákat oltani, vetni, aszkonny-emberekkel nyájaskodni, rövid útra indulni. Ekkorban hűvös és száraz idő vagy, és futusó felhők, és köd inkább minden-nap.

Valamelly Férfi Gyermek fogantatik avagy születik a'

D 5

Bika jegy alatt, az értelem nélkül szőlő, külfömb. külfömb
féle heában való gondolatul lézen, bizvást a' más el-
adgya. sok nyavalyák következnek három aszszonyi ál-
lattól reá, és a' vér szerént való attyafiai el-árulják öter,
melly miatt nagy veszedelembé jut, edgyik városból má-
sikba megyen, úgy-mint koldulván. Az ő formája és a-
brázattya imillyen lézen: Kistsid fejű, fekete szemű,
nagy orru, és kevés Gyermekei léznek. Ezek után, gaz-
dag emberhez adgya magát, és semmi külső mesterseget
avagy művet nem tud. Az állán jegy lézen, vagy az váll-
lán, vagy a' tomporán; Elcének végé felé nagy lézen.
20. és 30. esztendőskorában betegeskedik, 37. esztén-
dős-korában hal meg más ember házában.

Valamelly Leánzo fogantatik avagy születik a' Bika-
jegy alatt, szép és nagy szőmű lézen; iffiúságában nyava-
lyát szenved testében. Mikor meg eszesül meg-gyo-
gyul, és gonosz lézen, fogtsikorgató, mintha az ördög-
től véreztetvőlnak környül. Melly meg-ranittya Urát,
hogy gyakorta házából el-mennyen, és ritkán haza gon-
dolkodgyék, mert félti a' szemét fűstös házában, együld-
ki-apadna. Gyermekei léznek, és kevésy lézen, jól rani-
tatott, tiszta, öt esztendőskorában beteges lézen, tizen-
öt, vagy tizen-kilentz esztendőskorában hal meg.

A KETTŐSŐ KRÓL.

A' Kettősök harmadik égbéli
Jegy, meleg és nedves, Nap-
nyugati, égi és kemény természe-
tű. *Sanguineus. Mercuriusnak*
mindennapi háza a' Sárkány fő-
nek magasztalása, a' farkának efe-

te, emberben az vállat, karját és a' kezét bírja. Midőn a'
Nap a' Kettősökben vagyon, aki or mind emberek s' mind
okralan állatok örvendernek, és a' szép termésekben
gyönyörködnek. Midőn a' Hóld benne vagyon, nem
jő orvosolni sem vállat, sem karját, sem kezét, sem vala-
mit tapasztalni, ártalmas eret vágni, frigyot és társaságot
szerezni, útra indulni, vizen evezni, új ruhába öltözni,
haza térni, és nem jó állandó dolgot kezdeni. Jó Gyer-
meket Oskolába adni, Iró deákokkal és áros emberekkel
végezni, vadászni és madarászni, venni és el-adni, pénzt
váltani és kölcsönt adni, tsátsogo embert meg-szólé-
ni, disputálni avagy vetekedni.

Valamelly Főfi gyermek fogantatik avagy születik a'
Kettős Jegy alatt, fő emberekkel és tiszteffébbeliekkel
társalkodik, tudós emberekre sokat költ. Ha szomba-
ton születik, világra, sokat nyér és keres, de beteges lé-
zen. Aszszony embertől vádoltatik, mellyért nagy bán-
atba esik, de ellenségit meg-gyalázza, és a' jó munká-
ra flet. Első esztendőben beteg lézen: huszon-nyóltz
és harmincz-nyóltz esztendőskorában házafodik meg.
Három feleséget vesz, és a' harmadikkal lakik békével;
az ortzáján jegy lézen. Negyven esztendőskorában
hal meg.

A' melly Leánzó a' Kettős jegy alatt születik, szép éke-
sen szőlő, mindennel és Urával is békéségesen el. Ura-
pedig szegény és pénzecien lézen. Kézi munkájából él,
és Urától sok dolgok történnék rajta. Jegy lézen a' ke-
zen, vagy az mellyén. Három esztendőskorában bete-
ges lézen, és 12. vagy 40. vagy 60. esztendőskorában
meg.

A RÁKROL.

A Ráknegyedik égbéli Jegy, hideg és nedves, északaj, víz természetű, *phlegmaticus*, alhatatlan, Hódnak mind napi mind éjeli háza, Jupiternek felmagasztalása, Marsnak esete, emberben bírja a mellyét, oldaltsontyait, tüdejét és lépét.

A Nap midőn a Rákba feljutott, ottan alá tér ismét azon *gradusok* száma szerént, a mellyeken napról napra ide fel hozzánk hágott vala, és a Föld termése és gyümöltse ez jelen való időhöz képest napról napra jobban megéri.

Midőn a Hóld a Rákban vagyon, nem jó embernek sem mellyét és oldaltsontyát, sem tüdejét és lépét orvoslani avagy vassal érinteni, nem jó nőszni, sem vénkel és hadakozó emberekkel valamit végezni, hadat indítani, és tűzben tselekedni.

Jó kalmárkodni, vízben tselekedni, vizen járni, tótítani, vizez árokban valamelly-felé vinni, és halászni, fészézt jó eret vágani, csak az előszámlált tagokat ne bántsák. Jó követet bortsítani, vándorlani és szakra vadászni, körmetle-mettzeni, főződni, *lietariumos purgation*val élni, barmot és kalmárárúvetenni, házat építeni, lovat tserélni, és mindent a kinek hamar vége szakad jó tselekedni, jó pörölni, és menyerskét kérni.

A melly Férfi Gyermekek a Rák Jegy alatt fogóntatnak avagy születik, viszká-vonó, tsalárd leszén, valami

nőst tud azt tselekedi. A ki Szombaton születik, rom esztendő-korában beteges leszén, egyéb nyavalyákat is szenved, de azok jóra fordulnak neki. Szegények rápláloja leszén. A Nagyságosok jól résznek vele. Halála oráján az emberek gonoszul szólnak felőle, és a leszén az ő vétkéjért. Feleségével, gyermekével háborán lakik. Az övén alól fájdalmat szenved. Első és esztendő-korában beteges leszén, 8. esztendő-korában hal meg.

A melly Leánzó a Rák jegy alatt születik, szép, kevély, igen háborgó, nagy szömmű, magas dereku, jó szerentsejű leszén. Mind az által az ő rokonságit gyűlöli, az idegeneket pedig hazudozásokért, és hogy kezére jól tudgyák tsapni, igen kedvelli, mellyért Urával meggyűlölteti magát. A kebelén jegye leszén, vagy a hasán. Hrom esztendő-korában betegeskedik, és 4. avagy 6. esztendő-korában hal meg.

AZ OROSZLÁNYROL.

AZ Oroszlány ötödik Égbéli Jegy, hev és száraz, tűz természetű. Nap-keleti, kemény, *Cholericus*, Napnak éjeli háza, bír emberben a szívet, a májat, oldalát és a hátát.

Midőn a Nap az Oroszlánban jár, rekedő hévség és meleg idő áll éjelen és nappal, minden Fűnek és Gyökérnek, vagy Öld, vagy aszízú, elég melegsége vagyon, nem kell félni mostan hogy megvegye a hideg.

z Hóld midőn az Oroslánban vagyon, nem jó em-
bernek a' szívét, máját, oldalát és hátát kenni és orvos-
ni, veszedelmes eret vágatni; Italt venni; új ruhákba
öltözni, úton járni, paraszt és vén emberekkel végezni;
nem kívány hamar való dolgot jó állandó dolgot kez-
deni, ugy-mint, házat építeni, tiszbe szállani jó vadász-
ni, tűzben tselekedni, algyut önteni, mészert és téglát
égetni, Fejedelmekkel és Urakkal tractálni, tselédet fo-
gadni, nőszni, öklelni, drága árot és jószágot venni és
eladni, aranyat és minden, fele sárga és veres színt for-
gatni, társaságot, edgyességet és békeséget szörzeni;
ódd magadat, hogy gonoszt ne indits, mert te rajtad me-
gyen-ki.

Midőn az Oroslány jegye Nap-keletről támad, me-
és száraz időt hoz: De az Hóld midőn az Oroslány
yak lángja álról megyen, akkor eső és köd leszén.

A' melly Férfi gyermek fogantatik avagy szülierik az
Oroslány jegy alatt, vastag, tisztán szolló, és minden jót
örömet halló leszén. Az olyan Gvermek ha Vasárnap
szülierik e' világra, a' Nagyságosok szeretik, tisztességben
tartják és igen meg hiszik; Prædikátorrá leszén, és fo-
kát fellyül hallad böltseségével. Az mivel bír, örömet
közli emberekkel, árvákat, özvegyeket táplál. Parázna-
sággal vádoltatik, az romporán jobb felől némi-némű
nyávalyája leszén, vagy penig az szemén. Testét vesze-
delemre veti a' tisztességért: 20. avagy 37. esztendő-
korában beregeskedik, és 50. avagy 60. esztendő-ko-
rában hal-még.

Leánzó, a' melly az Oroslány jegy alatt szülierik, ma-
gas, tudós, és szomorú szívű leszén, az emberekkel meg-
gyűlölteti magát. Gyermeki lesznek, mellyek hamar
meg-

Midőn a' Nap a' Mértékben megyen, az Napnak holtsza edgyarányu az éjjel.

Az Hóld midőn benne vagyon, nem jó az elő. számolt tagokat orvoslani, nem jó házat építeni, és abba költözni, Uraságot avagy tisztet felvenni; hadba menni. Jó posztót vásárlani, új ruhába öltözni, orvoslani, sebet gyógyítani; éret vágatni, fürödni, bőrotválkozni, Sokadalomba járni; Nap-nyugotra vándorlani, követet bocsátani, venni és ismég eladni.

Valamelly Férfi gyermek a' Mérték jegy alatt fogantott avagy született, változó annak szerentséje, a szeszonyembereket igen szereti; szerelemnek hasznát véli, gonofságra nem üz; jóra fő-képpen igyekezik, igaz, tiszta életű, cökélletes és edgyigyű, nem mély gondolatú, minden embert szeret, de nem gondol véle; Vasárnap ha született, gonoszúl szólnak felőle, és rágják őtet az ő ellenségi, és meg is felemlik tőlök, ez penig három esztendeig tart ellene; az után mindenben jól létszen, dolga, sok Gyermeki létszen, fő embereknél bősületsben létszen, fejének, szájának, szőmének valami nyavalyája történik, edgyik füle is fáj, de az után meggyógyul mindenből. Igaz mondó, alázatos létszen, nem ellenkezik, senkit nem gyaláz, 88. esztendőskorában hal meg.

A' melly Leánzó a' Mérték jegy alatt születik, magas, szép, kinn ülő öreg szemű, ravasz létszen, minden baromtól és ebtől fél. Fertelmességet mondnak felőle, és azért háborán lakik férjével. Az országán jegy létszen, vagy az oldalán, ötödik, vagy 11. vagy 36. vagy 45. esztendőskorában beteges létszen, 90. esztendőskorában hal meg.

AZ SCORPIOROL.

Az Scorpio nyoltzadik Jegy, hideg és nedves, viz természetű, északi, phlegmaticus. Marsnak éjeli háza, Hódnak esete, emberben az szemérem testet, veséjét és hojagját bírja.

Midőn az Nap a Scorpióban, vagy on, tsuda idő áll, hol hideg, hol meleg, hő-harmat, dér és eső léfzen, az napok mind tovább tovább rövidőbbek léfzenek, fekete felhők gyűlnek, és gonosz felelmes idő kezd lenni.

Az Hóld midőn a Scorpióban, az elő. számlált tagokat nem jó orvoslani, egyéb dolgot sem jó tselekedni, tsak italt venni, és eret vágatni fel. részént jó: nem jó sebet gyógyítani, úton járni, új ruhába öltözni, felelmes vizen járni. és uraságba szállani.

A' melly Férfi gyermek az Scorpio Jegy alatt fogantatik, vagy születik, siet a' gonoszra és azt kívánnyá, hirt. szegert, és hazug léfzen. Azokkal ő gonoszul tselekedezik, a' mellyek jó tselekedetnek övéle. Minden javát elveszti bolondsága és gorombasága miatt, mind az által nem tetszik neki úgy hogy fel eszű volna és bálga tag. A' ki Szeredán születik, hosszú harag tartó léfzen, gvakorta kornyadoz, de nyavalyájából hamar felgyógyul, idővel nagy hőrsületben, és tiltsáfegben tarttyák. Két Felesége léfzen, és jó tselekedes ember, mert bővön szerez mezőt és örökséget. Jövendőlni is rúd de azt nem közli mással, és meg nem jelent. Az vállán léfzen jegye, vagy az szárán, vagy az fején. Es tíz esztendő,

36. esztendő, vagy 41. esztendő. korában betegeskedik, és idején 37. esztendő. korában hal meg.

Az Leánzó peniglen Urával jól lakik, ha meg-szeretheti, de sok beszédű, mindenkoron tsendesz, és az mellett állnak. Fő emberhez megyen, Gyermeki léfzenek, ő maga beteges, örömeit köszön. Az testén jegy léfzen. Tizen-két vagy 26. vagy 36. esztendő. korában betegül meg, és 52. esztendő. korában hal meg.

A NYILASROL.

Az Nyilas kilentzedik égbéli Jegy, hev és száraz. Napkeleti, Tűz természetű, cholericus, Jupiternek éjeli háza, a' Sárkány főnek esete, az farkának felmagasztalása, bír emberben az far tsigát és inát.

Midőn a' Nap a' nyilasba, vagy on, szeles, esős, havas idő, és hő-harmat léfzen. Midőn a' Hóld Nyilasban, vagy on, nem jó az far tsigát és inat orvoslani, veszedelmes vizen járni, fákat ültetni. Jó fürödni, sebet gyógyítani, venni és el-adni, új ruhába öltözni, Gyermeket Oskolába adni, vándorlani, házafalni, lövöldözni. Fejedelmeket, Püspököket megtalálni, hadat és pörrendíteni, tűzben tselekedni, varrani, tserélni, keretkedni.

A' melly Férfi Gyermek a' Nyilas Jegy alatt fogantatik, vagy születik, siet az jó vén/tanátsbélielkhez, és örököséget szerez az emberek között, de senki megbírálli ötöt, sok ellenségi léfzenek, de meggyőzi

azokat, melly fok esztendeig tart, az után jó leszén dolga. Fő emberekhez adgya magát, jó szerentsés is és gazdag leszén, Afzszony népek igen járnak hozzája, és ördögi bóbájolással környül vészik, de ugyan nem vihetik véghez akarattyokat. Két úttal esik nyavalyába, Eb is meg harapja, meg nem házasodhatik, szüléinek örököse leszén. Az hasán és kezén jegy leszén. Nyoltzadik, avagy harminczadik esztendejében betegeskedik. Hetven esztendőskorában hal meg.

Az Nyilas jegy alatt született Leánzó, nagy orru és nagy faru leszén, minden gonoszság leszén benne, de mind el-hadgya azt idővel. Az férfiak szeretik szüze ségét, és ha akarná, tizenkét esztendőskorában férhöz mehetne. Mind az által Urával nem gondol, mert azt farbarúgván, mással közli dolgát, végezetre meg bánván, mind külső belső testét fájlallja, jegy leszén az vállán, vagy hasán. Huszon-hat, avagy harmincz-hat esztendőskorában beteges leszén, és 72. esztendőskorában hal meg.

AZ BAKROL.

Az Bak tizedik égbéli Jegy, hideg és száraz, *melancholicus*, és Föld természetű, álharatos, *Saturnus*nak éjeli háza, *Mars*nak fel-magasztalása, *Jupiter*nek esete, embernek a' tór-dér birja. Midőn a' Nap az Bakban jár, szárazb idő és nagy dér vagyón, meg-fa-
Föld, erős a' kapálás.

A' Hóld midőn az Rákban vágyon, nem jó a' tór-dét orvoslani, éret vágatni, nőszni, italt venni, építeni, hadat kezdeni, tűzben tselekedni. Jó a' véneket meg-találni, vendégeskedni, kövér dísznót venni, meleg szobába öltözni, meleg szobában ülni, szép feleségével az új korában herpenteni, gyermekeket tsetstől el-választani, ónat, arzélt, és nehéz állatokat venni.

A' melly férfi gyermek az Bak jegy alatt fogontatik avagy születik, minden gonoszt és álnokságot tselekezik, viszsa-vonó és hamis hitű leszén. Szidalmazza az Afzszony-allatot, istenrelen és nem isten-felő. Emberek előtt tudósnak és értelmefnek láttattya magát. Sokban leszén foglalatos, de vénségére meg térül, és magát meg-jobbítván, jobban leszén dolga: Gyermeki leszénnek de azoknak nem örülhet, noha mindenben igen megszerentséfedik: Más ember költi-el gazdagságát, és az előbbi nyavalyába esik, akar mint forgolodgyék és ója magát. Az szőme alatt jegy leszén. Harmincz-három esztendejében beteges leszén, és negyven-ötödikben hal meg.

Leánzó, melly az Bak jegy alatt született, szép leszén, és minden gonoszt meg-mond ferjének, de szemérmes leszén, Fejében leszén fájdalma: más idegent szeret meg: jó szerentsés leszén, az homlokán jegy leszén, és huszon-három, avagy harmincz-három esztendejében beteges, leszén, és hetven-harmadikban hal meg.

A' VIZ-ÖNTŐ RÖL.

Az Viz-öntő tizen-edgyedik Jegy, meleg és nedves, égi természetű, Nap-nyugoti, álharatos, kemény, *Sanguinem*, *Saturnus*nak napi háza, bir az emberben.

az szár tsontyát és láb ikráját. Midőn a' Nap ebben va-
gyon, hó és eső jár.

Midőn a' Hóld a' Vizöntőben
vagyon, nem jó az szár tsontot
és láb-ikrát orvosolni, meszfe-
úra menni, új ruhába öltözni,
Urakat meg-találni. Jó eret vág-
ni, orvosolni, vénekkal barát-
kozni, házasulni, jégen jární, ma-
darászni, borótválkozni, adólsá-
gorbó-szedni, és hamar való dolgot jó kezdeni. Ez a
Jegy meleg és nedves, egészséges szelet hoz, fő-képpen
mikor éamad Nap-keletről.

Valamelly Férfi gyermek az Viz-öntő Jegy alatt fo-
gontatik avagy születik, semmi ki-vető-nem léssen benne
mindenek szeretők, igen jól tudgya magát az embe-
rekhez szabni. Két Felesége léssen, és az másodikkal jól
léssen dolga, és sokkal jobban hogy nem mint az elsővel.
Valami emberek gyűlölik őtet szerentséjeért, ártani i-
gyekeznek, is néki, de nem árthatnak, mert mind ez Vá-
lág örömeit halgat őtöle. Az olyan ember ha Tső-
rörtökön születik é' világra, az al-felén jegy léssen, ha-
szon nyolcz esztendő-s. korában beteges léssen, ha-
szon esztendő-s. korában hal-meg.

Valamelly Leány az Viz-öntő Jegy alatt születik, ke-
vély, minden ember szeretők, sokat szólló, hazug, Férfjét
mindenkoron rútul meg-tsufollya, tisztá, jól meg-ta-
nítottat, eszes léssen. A' lapotzkáján avagy orizáján jegy
léssen, ötven esztendő-s. korában hal-meg.

AZ Halak 12. Jegy, Kettős, hi-
deg és nedves, víz természetű,
északi phlegmaticus, Jupiternek
jelí háza. Venus sel-magasztalá-
sa. Mercurius esete, emberben
a' lábat bírja. Midőn a' Nap ez
jegyben vagyon, nedves és homá-
lyos esős idő áll. Midőn a' Hóld
benne vagyon, nem jó az lábat orvosolni, tselédet fo-
gadni, tűzben tselekedni. Jó Edgyházi személyeket,
Birákat, Tapáts. bélieket és Afiszonyokat meg-találni,
nőszni, Feleséget az Urával meg-békéltetni, Italt, Or-
vosságot és Pillulákat venni hozzá, venni és el-adni, ét-
szakra vár dorlani, új ruhába öltözni, borótválkozni, fél-
résztént jó eret vágatni, de a' lábodat ne bánts, jó sebet
gyógyítani, halászni, vízben építeni, vizen jární, fát,
ültetni, örökséget venni és el-adni.

Ez a' Jegy vizes, nedves és hideg időt ad minékünk,
jó még is szobát fűteni.

Valamelly Férfi gyermek a' Halak jegyében fogontatik
avagy születik, két felesége léssen, ha életét őrizi, fia és
Leányi léssnek. Tsőrtörtökön ha születik az olyan é' vi-
lagra, a' Kereskedéshez nem léssen szerentséje, a' este-
ben semmi fogyatkozás nem léssen, melly teste igen
mértékletes: nem fél betegségtől, örömeit észí más em-
ber kenyerét, senki nem gonádoz véle. Edgy néminémű
emberrel pörí léssen, mellyet meg-győz: Főfájó, és a'
mellyén jegye léssen. 14. avagy 22, avagy 31. esztendő-s.
korában beteges léssen, 50. esztendő-s. koráb. hal-meg.

Valamelly Leány az Halak jegyében születik, igen, szép, jó és isten-felőlészen, barátit örömeit meg-feddi, Kettős-gyermeke lészen, nagy fájdalommal szüli az ő gyermekit. Ejjelkor egyedül nem kell hadni. Jegye lészen az al-felén. 1 o. avagy 22. avagy 83. esztendőskorában kornyadoz. 70. esztendőskorában hal-meg.

X I.

*TABLA, MELYBŐL MEGISMER-
ni, mindenik Egbéli Jegyben mit kell művelni és
mit nem, mellyben az jót, az m mérték-
szerént, g gonoszt jegyez.*

	Kös.	Bika.	Kettős.	Rák.	Oroszlány.	Szüz.	Mérték.	Scorpio.	Nyilas.	Bak.	Viz-öntő.	Halak.
Üreg indúlni,	j	j	g	j	g	j	j	g	j	g	m	m
Venni el-adni,	m	j	j	g	j	j	j	g	j	g	m	j
Telédet fog:	g	j	j	g	g	j	m	g	m	g	j	g
Házat építeni,	g	j	m	g	j	j	g	g	m	m	j	m
Házba költöz:	g	j	m	g	j	m	m	g	m	g	j	m
Uj ruh. öltöz:	j	g	g	j	g	m	j	g	m	j	g	j
Házafalni,	g	j	m	g	m	g	j	g	j	g	j	j
Borotválkoz:	g	j	m	g	m	j	j	g	j	m	m	g
Követet borsát:	j	g	j	j	g	j	j	g	m	m	g	m
Ertzet művel:	j	g	m	g	j	m	g	m	j	g	g	m

XII.

*AZ HET PLANETÁK MIKEP-
pen uralkodnak az Hóldnak fénye-szerént, és mikor
szolgálatnak szépiusztá, nedves és
erős időt*

Az Nap a' melly hóban uralkodik, az az hó hév és száraz időt tart, az ő vezérőjének az orofzlánnak természet-szerént, és az esztendőnek négy részeinek tulajdonsága-szerént.

Az Hóld mikoron uralkodik, ha akkor lészen újság, tehát az az hó szeles, aszszú, edgy része erős lészen, a' mint hogy az ő vezérője a' Rák hideg és nedves.

Saturnus mikor uralkodik, az esztendőnek állapot-tyához szabja magát, és hol hévséget, hol hideget, gyakorta esőt-is hoz, mint szintén az ő vezérője az Bak, tűz természetű, és az Viz-öntő szeles.

Marsnak birodalma edgy ideig esős, mint az *Scorpio*, és edgy része száraz, mint a' Kos, az ő vezérője.

Mercurius fok esőt ad, vezérője edgyik az Szüz, mint a' föld, másik a' Kettősök mint a' Szél.

Jupiter fele száraz, mint az vezérője az Nyilas a' tűz, másik fele elegy, szeles és esős, mint az Halak az viz, az ő vezérője.

Venus igen hév és száraz, avagy hideg, mint-szintén az ő vezérője, az Mérték szeles természetű, és az Bika mint az Föld, az az, száraz és hideg természetű.

XIII.

*HANY ORAIG A' HOLD VI-
lága fenn-légyen ejiszaka.*

HA meg-akarod tudni, hány oraig és punctig avagy
E 5 minc.

minutig minden érszaka az Hóld világa fenn legyen. lásd-
meg hanyadik napjama, hogy az újság meg lőtt, és mi-
koron azt tudod, ottan keresd meg azon számot ezen-
től való kerekded figurában, az első és külső Circalom-
ban meg-találod, a második avagy középső Circalom-
ban a Nap szám alatt meg-találod az órát, és az harma-
dik avagy belső Circalomban az minurát találod, men-
nyi ideig azon éjel a Hóld világafenn legyen.

XIV.

JÖVENDŐ IDŐNEK ALLAPOTTAT
az Hóldnak fényéből miképpen meg-
ismerhetni.

Mikor

Mikoron az újság fel-zerzék, vedd észedbe, hogy ha
sárga színt mutat, eső lesz, ha vereket, szél fű, ha pe-
nig tiszta és fehér, tiszta és szép idő lesz. Ismét, Újság
után első Hetfőn és Pénteken valamit sodás idő legyen,
de olyan lesz inkább mind a Hóld-től.

Secunda sexta qualis, Conjunctio tota talis.

Estveli veres Eg, tiszta időt, reggeli veres esőt jelent,
Reggeli veres Eg, barátom nem hazud néked,
Hasas leány soha meg nem tsal téged:
Reggeli veres Eg, esőt jelent avagy szeleket,
Hasas leány vagy kövér; vagy hordoz gyermeket,

XV.

FIGURA, MELTBEN AZ ESZTEN-
dők négy fertályinak tulajdonsági, Hónapi, ég-
béli Jegyei, és szelei meg-irattatnak.

Vultur. Subf. Eurw.
Rák. Oroszlány. Szüz.
Junim. Julius. August.
Cholericus. Tűz.
Meleg és száraz.

Notus. Auster. Aphri.
Mérték. Scorp. Nyilas.
Sept. Octob. Novemb.
Melancholicus. Föld.
Hideg és száraz.

N T A R.

Ö S Z.

COTHA

Corus. Aquilo. Boreas.
 Kos. Bika. Kettős.
Martius. April: Majus.
Sanguineus. Szellő.
 Meleg és nedves.

TAVASZ.

Zeph: Favoni. Circius.
 Bak. Viz. Őnő. Halak.
Decemb: Januar: Febr:
Phlegmaticus. Viz.
 Hideg és nedves.

TÉL.

Quatuor anni partes.

Dat Clemens Hyemem, dat Petrus Ver cathodratu.
Astuat Urbanus, autumnat Symphorianus.

XVI.

AZ ESZTENDŐNEK NEGY

idejéről avagy részeiről.

AZ Esztendőnek első ideje avagy része a' Tavasz. kez-
 derik űszögös szent Péter napján, és tart Szent Or-
 bán pápa napig. Az Tavasz meleg és nedves időt tart.
 természet-szerént, és hasonlittatik a' *Elementom* Eghöz,
 ekkorban az vér. is meg. árad minden állatokban, mert
 meleg és nedves idő vagyon. Mostan igen egészséges
 embernek a' Tyúk hús, borju hús, bárány hús, tyukmony,
 és jó bor. Egész esztendő által orvoslásnak és ér. vágásnak
 nints hasznosbb ideje az Tavasznál, mert helyére hoz
 mindent. kit az ember egész esztendő által el. mulatott.

Második

Második idő a' Nyár, hév és száraz. Ebben meg. árad
 emberben az *Cholera*, az az, az meg. égett fekete vér.:
 hasonlittatik az *Elementomi* tűzhöz, a' melly hév és szá-
 raz. A' *Cholericusok* Nyárban meg ne fürödgyenek, eret
 se vágassanak, és semmi orvossággal ne éllyenek, és ke-
 vés étellel és itallal meg. elégedgyenek. Az Nyár tart
 Szent Berthalan napig.

Harmadik idő az Ősz, ez hideg és száraz természet-
 szerént, ekkorban néminémű nedvesfleg terem az ember-
 ben, a' kit *Melancholianak* hinak, a' Földhöz hasonlit-
 tatik. Őszszel egészfleg az jó bor és borsos étek, az em-
 ber eret-is vágathat, és orvossággal is élhet, de forrat-
 lan Mustot és savanyu italt ne igyék. A' ki maga egéffle-
 gét szereti, Őszszel csak edgylszer egyék edgy nap. Az Ősz
 Szent Berthalan Napjától tart Szent Kelemen napjáig.

Negyedik idő a' Tél, hideg és nedves, terem az em-
 berben néminémű nedvesfleg, a' kit *Phlegmának* hi-
 nak. Télben jó élni melegítő dolgokkal, és borsos ét-
 ket enni. Többet eszik ember Télben hogy nem Nyár-
 ban, mert Télben embernek az gyomra igen hév, kiért
 jól és hamar meg. emészti az étet. Madar hús és vad-
 hús igen egészfleg mostan, jó orvosság és ér. vágás. Az
 Tél Szent Kelemen napjától fogván tart űszögös Szent
 Péter napjáig.

Az ember teremtetett a' négy-féle *Elementomból*,
 Földből, Vízből, Egből és Tűzből, valamellyik féle több
 emberben, az-szerént szabja az természetet. A' Földtől
 hideg és száraz, *melancholicus*, ostoba, és Föld színű,
 hasonló az Ősznek és Földnek természetéhez. A' víztől
 hideg és nedves természetű lézen az ember, sejtér színű
phlegmaticus, hasonló az Télnek és Víznek természeti-
 hez

hez. Az Egtől meleg természetű léfzen; pírós, és szép természetű. *Sanguineus*, hasonló a Tavasznak és Egnek természetéhez. Az tűztől hűv és száraz, szederjes színű; *Cholericus*, hasonló a Nyárhoz, és tűz természetű.

Complexiones quatuor partium anni.

Aestas sicca calens, Autumnus siccus & algens: Frigus & humet. Hyems, calidam Ver sitis humensq;

XVII.

AZ SZELEKRŐL,

Hány az Szél, és mitsodalégyen?

AZ Szél semmi nem egyéb, hanem valami pára, ki az verőfénynek melegségére a földről fel-emelkedik; és mindenik Szél az helyről neveztetik, az mellyről fű. IV. pedig a Szél, kiket principiumnak avagy főnek hinak.

Subolanus első, Nap-keletről fű, hűv és száraz és tiszta időt hoz. Ennek az Szélnek két rárfa vagyon. egyik jobb felől *Vulturnus* igen száraz Szél: az másik bal felől *Eurus orientalis*, száraz felhőt hoz, mindenik egészséges Szelek, de azért dél előtt egészségesbek hogy nem dél után, még is az Nap-nyugoti Szelek egészségesbek mind a többinél.

A második Fő-szél *Auster* avagy Al-szél, Déltől fű, meleg és nedves. jobb felől vagyon neki *Euronotus*, igen meleg Szél, bal felől *Aphricus*, fél-részént meleg Szél, mindenik nedves és meleg, és betegséges, igen ellen vannak a mi természetünknek, meleg országokból fűnek, a kikben sok mérges állatok vannak, kik által megmérgefedik az Szél. Ez Al-Szelek meg-nyitják ember-

nek

nek szétstét, a nedvesseget benne meg-inditják, az vért meg-zavaritják: azért az ember ója magát al-szelektől, mert sok fakadást téfznek emberben, köszvént, apro varát, kelevént és vízkereget hoznak, kországot és egyéb-sele nehéz betegségeket, nagy alhatová téfzik az embert, erős hideget, sükerseget, homályos szömdöt, tu-nyaságot, kövérseget és szédelgést inditnak.

Harmadik Fő Szél *Favonius*, Nap nyugotról fű, hideg és nedves, jobb felől vagyon neki *Zephyrus*, háborút és esőt hoz, bal felől vagyon *Circius*, reggel ködöt az után tiszta időt hoz. Mind a három jó egészséges Szél, azért dél után egészségesbek hogy sem dél előtt, igen használnak a mi testünknek, nagy erőt adnak az ifjú embereknek, az véneknek ártanak, Fő fájást, szem és Fog fájást és hucutot indétnak bennük.

Negyedik Fő Szél *Aquilo* avagy Fel Szél, északról fű, hideg és havas, jobb felől vagyon neki *Corus*, havat jeges esőt hoz, bal felől *Borias* vagyon, hideg és száraz, mindenik egészséges: mikor ezek fűnek, erőt adnak az embereknek, akar mitsoda *fluxus* meg-állatják, embernek gyomrát és hasát meg-tisztitják, és jól eheik utánna, az oktalán állatok, ha az Fel-Szél éri, hamar megfogantnak, és az aszszony emberek is ha módgyával te-lekesznek. A Fel-Szelek hidegbek a más szeleknél, kioka az jó eméltetnek, embernek vig kedvet hoznak, szép színt, bátorságot, böltseséget, és jó hallást. Télben az Fel Szelek hucutot hoznak és gonosz nyálat, ki a rüddnek nagy ártalmára és bántására vagyon, Fő fájást, veszedelmet Náhát, Fog fájást, Orv és Torok dagadást. Torokban való kelevént, és egyéb nyavalyát indét.

AZ NEGY ELEMENTOMRÓL.

AZ négy Elementomnak, rudni-illik, Tűznek, Elterő égne, Víznek és Földnek, meg. vagyon az ő ideje, a' mellyben uralkodnak. Nap keletől fogva Délig uralkodik az Elementum Tűz: Déltől fogva Nap-nyugotig az Elterő ég uralkodik: Nap-nyugottul fogva Ej-féltörig uralkodik a' Víz: Ej-féltől fogva nap-keletig uralkodik a' Föld. Im már ha az Hódnak újsága fel-tettzik mikor a' Tűz uralkodik, az a' hó meleg és száraz léfzen. Hogy-ha az Egnek elementomában fel-tettzik, nedves és szeles idő áll az hóban. Az Víznek elementomában ha fel-tettzik, hideg és vízes holnapot jegyez. A' Földnek elementomában ha fel-tettzik, az a' hónap hideg és száraz léfzen, mert az újság azon Elementomnak természetet vészi magának a' kiből fel-tettzet.

A' NEGY COMPLEXIOKNAK

tulajdonságiról.

Sanguineusban több égi természet vagyon, hogy nem más fele Elementom, meleg és nedves, szeles mint a' Tavas: ez a' leg nemesb *complexio*. Az ilyen ember szép termetű, piros orzáju, tréfás, híreket hallani igen szeret, tisztességes dolgokban gyönyörködik, vig kedvű, nyájas, emberséges, édes beszédű, énekes. kövérségre, alhatatos, tökéletes, keveset szól, nem szörmér, más szerető, nem hirtelen haragu, bő kezű, nevető, dudoló, elég mérész és könyöröletes szívű, *Venerem*, nem gyűlöli a' szép menyetskéket, mert szép tiszta meleg vérű, minden szereti, jól elmélkedő, bölcs és rudós ember léfzen benne. Az ő feleségével igen szép Gyermeki léfzenek

nek, több fiak, hogy nem leánykák. Szükséges ő neki hogy jól őrizze magát mindennemű paraszt eledelektől, és kiváltképpen mindenféle hevitő és nedvesítő dolgoktól.

A' *Sanguis Jupiternek* tulajdonítatik, és efféle emberen nem léfzen nagy var, hanem az testén apro fakedékok, mellyek nem mérgesek, és csak vér söprejének hijak.

Melancholicus emberben több Föld természet vagyon, hogy nem más fele elementom, hasonló a' Földhöz és őszhöz, a' leg-alab való *complexio* ez. Efféle természetű ember szüntelen nyög, fősvény, mord, szomorú, és Föld színű, tünys, alhatatlan, irigy, gonosz gyomru, hamis, féléken, gonosz kívánsága vagyon, sok dolgokat ő nem kedvell; nőha másoknak igen tetteznek, gonoszt gondoló, vigyázó, nem alhatik, lassan lassan el-jár dolgában, mikor kérdik akkor szól, nagy tsuda mikor ő nevet, esztelen, kemény a' húsa, sokat iszik, keveset eszik, *Venus* játékját nem igen jádzik. Oja magát mindennemű hideg és száraz ételtől, meleg és nedves étet, jó bor, boros étet használ neki *Saturnusnak* tulajdonítatik ez a' *complexio*, felette mérges kelevényekkel rakva.

Cholericus természetű emberben tűz természet leg-több vagon, hæv és száraz, hasonló a' tűzhöz és a' Nyárhoz, fél szerű *complexio* ez, zöld sár sok benne. Efféle ember tsélsapo, maga hánys, hamar tanul, hamar el-is felejt, nagy iható, hamar nő, nem enged senkinek, tekozló, nagyra vago, hazug, rút borzas, szörmér minden teste, csalárd, haragos, mérges, igen alnok, sokat szól, bátor, őstörvén, sárga avagy vörös színű, *Venus* igen kívánnya, de kevesig szereti. Oja magát hevitő és szárazító ételtől, minden fele hidegitő és nedvesítő ét-

kek egésségesek ő néki. Efféle emberek Márshoz hasonló
kittarnak, és ő rajtuk tüzes kegyetlen kelevények igen
uralkodnak, Sz. Antal tüze, Orbántz, sár viz, &c.

Phlegmaticus természetű emberben viz természet-
leg több vagyon, hideg és nedves, hasonló a' nyálas viz-
hez és Télhez. Ezillyetén ember nem léfzen magas, ha-
nem széles és nagy kövér, erőtlen, törpe, kevés vérű, a-
luszékony, ostoba, röst, tunya, nyálas, raknyos, felette
húsos, és halovány színű, bujaság ő néki nem igen kell.
Oja magát hidegítő és nedvesítő ételtől, hevítő és szá-
raztó étetek hasznos ő néki. Venusnak tulajdonitratik ez
a' *complexio*. Ez illyeneken igen fog az hideg betegség,
vizikorság, dagadozás, és afféle több aproték.

XX.

MIKÉPPEN EMBER ELLTÉN

hogy jó egészsége legyen.

Avicenna azt írja, hogy az emberi test két-felénya-
svalyába esik; Edgyikbe, mikoron a' nedvessége az 4.
Elementomnak; a' kikkől teremtetünk, az emberben
bővölködik, ha az vére igen meg.árad; halálra meg-be-
tegszik.

Ofztán mikoron az emberben a' nedvesség meg-apad.
Ezpenig abból léfzen, he lott embernek a' mája és gyomra-
ra felette igen hev avagy hideg, és mérték és jó rend-
tartás. nélkül el ételben és italban. Ennek-okáért valaki
egésségét szereti, és hofszárlását kívánja, szükség hog'
jó rendet és módot tartson ételében, és italában, aluás-
ban, főödésben, ér.vágásban, és egyéb dolgokban is
kit ha mérték-szerint meg művel; használ véle, ha szin-
tén egyéb-képpen beteges természetű volna is.

XXI.

XXI.

AZ EMBER MINT TARTSA

magát Etellel.

Emberben az gyomor szintén olyan mint egy fazék a'
tűznél, az Máj penig mint szótén a' tűz a' fazék mel-
let. Ha érket akar sz főzni, szükség hogy tüzet tsinály: Igy
az ember is minek. előtte ennyile-ül, munkálkodgyék
valamit, avagy sétállyon egy kevesig, miglen el. melegül-
és így fel. gerjeszti ő benne a' természet-szerént való me-
legséget, és az gyomra is az ételt inkább meg. kívánja.
Ofztán az étel után nem kel; erős dolgot tenni, sem fut-
ni; hanem sétálni; az ki tanulta, és szépen mulatni.

XXII.

AZ EMBEREKNEK ELETERŐL

közönseges-köppen.

Valaki egésségét szereti, jó rendet és módot tartson
ételében és italában; mikorban és mennyit egyék és
igyék, ugy hogy az természetet ne terhellye véle. *Avicenna*
azt írja; hogy embernek nem jó ennyi; mig meg
nem éhezik, és hogy az gyomra az előbbi ételtől meg-
éhsztült legyen; mert meg. terheli a' természetet.

Mikoron az ember ehetnék, ottan egyék, és el ne ha-
lászsa: mert *Avicenna* azt mondgya, hogy ha az em-
ber nem eszik, hanem éhségét el. mulattya, az gyomra
meg-rakodik undokságos nyállal, ki el. vészti az tagok-
nak erejét.

Edgyüttal nem kell igen sokat enni, hogy az gyomor
szintén meg. tellyék; mert nem egésséges, és nehezen
vehetni lelegzetet.

Mikoron még is édesben eszel, szintén akkor hadd-
el

F. z.

32

az étkeket. De holott valaki felettéb valót ett, azt mond-
gya *Avicenna*, más nap ne egyék, hanem ha igen jól
meg-éhezett, edgy helyeken sokáig aludgyék, hől sem
igen hideg sem igen meleg. Ha pedig nem alhatik, dol-
gozik valamit, és egyék ofztát, mikor annak üdije va-
gyon, és szép és jó tiszta bort igyék rá.

Almansor azt mondgya, midőn valamely ember so-
kat ett, okádgya ki ha lehet, míg az étek alá nem szál az
gyomrába: ha pedig nem vetheti ki, igyék meleg vizet,
és meg-lehet.

Az őszitővér és el-fonnyat ember ha egy nap csak egy-
szer eszik, nem jó, a' kövér és húsos embernek is árt ha-
sokszor eszik, azért az mértékletesség mindenben hasz-
nos. Minden ember az ő *complexio*ját jó idején vegye
eszébe, az gyenge ember gyenge étkeket egyék, ugy-
mint *sanguineusok* és *phlegmaticusok*.

Az tobzodás felette igen ártalmas.

Az igen kövér étek fellyül jár gyomrában embernek,
és későre meg-emésztetik.

Az édes étek meg-keményíti az hasát embernek, az
igen savanyu étek nem egészséges.

Az igen ós és meg-égett étek, vesztí embernek az
gyomrát.

Részségségről oltalmazd magadat, és hideg víztől is,
mert el-óltya természet-szerént való melegségedet, és
nem hadgya meg-emésztened. Szent Iván és Sz. Jakab
havában nem árt igen edgy kis ital hideg víz a' nagy hé-
ségben.

Ebéd és vatsora között enni és inni káros embernek,
mert az elébbi étkeket nem hadgya meg-emésztetni a' gyom-
rának

Ebéd

Ebéd és vatsora után is mosd-meg mind kezedet
mind szádát igen szépen.

Hideg vizet éhomra inni hűv idöben, és Főrdő u-
tán bujálkodni és alunni nem egészséges embernek. De
ha nem tüheted és innod kell, tehát bort vízzel elegyits,
idd meg melegen, az után igyál hideg vizet rá.

XXII

AZ ÁLOMROL

AZ mérték-szerint való álom igen hasznos embernek,
jó esztet és álmod hoz, kedvet dologhoz, a' természet
szerint való erőre fogamatossá téstí, a' testét táplállyá, és
természet-szerint való melegséggel meg-segíti.

Nem jó sokat alunni, el-fonnyad és el-szárad az em-
ber tőle, *phlegmaval*, az az, undokságos nyállal meg-te-
lik, meg-hidegül az teste, főképpen az nagy kövér testek.

Az sok virrasztás igen meg-gyújtya emberben az ter-
mészet-szerint való melegséget, ki meg-emésztí az ter-
mészet-szerint való nedvesseget, el-vészí az ortzának
szépségét és természetét, az testét felette igen el-hervasz-
tya és beteggé téstí, az *cholérát* és köszvént sokakon in-
dittya.

Nem jó sem igen sokat, sem igen keveset alunni, le-
se fekügy mindgyárt étel után, hanem edgy kevesig ki-
setály és mulatoz, és mikoron érzed hogy az étel helyére
szállott, és az ételtől meg-könnyebedett az gyomrod,
akkoron le-fekherel.

Dellyest alunni igen ártalmas, taknyot és náthát indie
emberben, Fő-fájást, beregséget, rút színt hoz, gonosz
kedves, étek utalást, árt mind a' lépnek mind az ereknék.

Eltve mikor le-fekszel, az jobbik oldalod kezd-el az

F 3

álmod

almot, azután forduly bal-oldaladra, ez meg-bővít
erősséti is a természet-szerint való meleget te benned.

Hanyat homlok fekünni és alunni igen ártalmas, ne-
héz betegséget hoz és szörnyű halált, az agy-velő meg-
indúl, hogy ember álmában fel-szökik, retteg, és tertzik
néki hogy tolvajt kiált, mert valami nyamja és meg-öl-
ni akarja, nem szólhat. Mind ezek a gonosz vértől van-
nak, mely az embernek szívére szállott. Ebből történik
ez-is hogy némelly ember estve jó egészségbe le-fekszik,
holval meg-holt.

Mikor az ember estve le-fekszik, az fejét és torkát
lin hadgya, a tested pedig melegen be-takarjad, és fő-
vel és mellyel fellyebb fekügyék hogy nem farral, meg-
segiti az emésztést.

XXIV.

PURGATIO ROL.

Már ha az ember mértékletessen élend is, még is a
természetnek meg-marad valami, ki meg nem emész-
tetik, és idővel meg-árad emberben, kiből osztán rút-
undok vér terem, kit hogy-ha az emberből ki nem vesz-
rik, és a természetet attól meg nem tisztítják, nagy be-
betegségek származnak. Annak-ok áért (Avicenna mond-
gya) jó hogy minden ember egy esztendőben egyszer
egy-mint Pünköszt havában, valami laxatívát avagy pur-
gatiót, az ő természetéhez illendőt, be-vegyen, kive-
mind a hasát és hojagját a benne rekedett létről és víz-
ről szépen meg-tisztítsa.

XXV.

ORVOSLÁS ROL.

Előben ved eszedbe: egészséges ember eret ne vágas-
son, italos purgatiót se vegyen, hanem ha az ember
beteg

beteg lezend, mert a négy Elementomból egyaránt em-
peraltatott. Hogy-ha hevítő orvosságot adznéki, meg-
bővited ő benne az hévséget: ha eret-vágsz néki, meg-
kevesbedik az vére, ki áll az ő életre, és annyival inkább
meg betegszik. Hogy ha pedig egészséges embernek italt
akar szadni, őszítet avagy Tavasfzal adgya néki, holott
sem igen meleg sem igen hideg idő vagyon: Betegnek
pedig Télben adgy italt reggel, és nem fázik meg olly
hirtelen: Nyárban pedig estve adgy, és nem árt néki az
hévség, és az italt se egyék se igyék, miglen az hasa meg
nem állt, úgy osztán adgy néki orvosságot, avagy edgy
italt meleg vízben, ez meg-lágyítja a bélét és gyomrát.
Ez után óltalmazza magát hévségtől, az ő ágyába Fűz-fa
levelet és Rosát hintsenek, más nap ezek után bátor meg-
örödgység, és harmad-napra eret vágasson.

Hasznos Tanúság.

Avicenna és Almanfor azt mondgyák, hogy Dög-
halálkor igen használ az főtárpa víz, ha az ember iszja,
kivált-képpen azoknak, a kik száraz és hév természetűek.
Az erzetes étek-is ollyankor egészséges embernek. Az
Clystia igen fő orvosság, sok gonosz materiát és sárt,
tisztít ki emberből, de fő-képpen az testes és kövér em-
berek éllyenek véle, és a kik sok gyümölcsöt és külömb-
féle étket esznek, és keveset dolgoznak.

Almanfor azt is mondgya, midőn az ember olly ét-
keket eszik, az mellyek sedest hoznak alkalmas idején,
hogy az legyen a leg-főbb orvosság az embernek meg-
carrására.

XXVI.

FÖRÖDÉS ROL.

Nem jó fürödni semmiféle meleg Jegyőre, úgy-mint
ban, ban és Nyilasban, veszteglő emberek

ben, kik jól esznek és isznak, nedvesség terem a' bőr és hús között. Efféléknek jó gőzfürdő: a' többi pedig a' kik keményt dolgoznak, és a' hévben ló hátán járnak, hogy meg-izzadnak, meleg vízbe fürödjyenek.

Ha fürödni akarsz avagy Köppölt ültetni, Hóld fogy-
tában jó, mikor a' Hóld Bika jegyben vagy, avagy Ket-
ösben, Rákban, Mértékben, Scorpióban és Halakban.
Lábaidat gyakran meg mosd meleg vízben, mértékletes
meleget hoz, és a' Szemednek és Fejednek igen használ.
Az Fejedet reggel ebéd és Földstökölme előtt, mosd meg,
avagy ebéd és vatsora után edgy avagy két orával. Két-
hétben edgyszer avagy kétszer, huszad napnál tovább ne
hallaszszad fejed mosását.

Mikor füröddöl, ne igyál a' fürödőben, mert igen árt
a' Májnak. Az Fürödő után ne egyél és igyál edgyszer-
s-mind. Igen melegen se igen hidegen, soha ne füröde-
gyél, a' Fürödő után hidegtől ódd magadat, mert a' hi-
deg árt az agy-velődnek, fejednek, lábaidnak, velőd-
nek, hátadnak, a' köszvént indítja és hideget.

Fürödni éhomra ösztövérré téfzi az embert, a' testes
és kövér embereket illet. Az ösztövér emberek ebéd
után fürödjyenek, és úgy hogy az ételt úgy-mint félig
meg-emésztik legyen, és meg-hiznak. Igen sokáig fű-
rödni nem használ senkinek.

A' kinek a' Feje fáj, Szeme avagy Foga, avagy az kinn
új seb vagy, avagy a' ki nagy hévségben avagy hideg-
ségben úton járt, a' ki felettébb valót ett avagy ivott,
avagy a' kinek nagy hévsége vagy, Fürödőbe ne men-
nyen, mert betegségbe esik.

A' Fürödőben ha ital nélkül nem lehet, hideget ne
igyál.

Köppölc

Köppölt ha akarsz vetterni, eléb igen szépen meg-
mosd a' Fürödőben testedet, és az lábaidat térdig meleg
vízben tartsd, úgy léfzen folyó véred.

Homlokodra vettes Köppölt, a' Szemednek minden-
nemű fájdalma ellen, Szédelés, Kelevények, és Fő fájás
ellen, az ajakad alatt szádnak dagadása ellen. Ineknek és
Fogaknak fájdalma ellen: az mellyeden a' mellyednek
fájdalma ellen, és nehéz lélegzettől.

A' Májnak ellenébe vettes Köppölt, hogy el ne szárad-
gyon és el-apadgyon. Gyomor aránt a' gyomrodnak,
dagadás ellen, meg-melegíti, és sok undok nyálat ki-szi
belőle.

Kezedre ne vettes Köppölt, a' Fejednek mindennemű
sérése ellen, Szemednek Füleidnek, hátadon pedig min-
dennemű sérés ellen.

Forgó tsontodra és alfeledre vettes Köppölt, Var és
Kelevények ellen, és felettébb való bujaság kívánás el-
len, labodnak bokáján mindennemű vereség és szédel-
gés ellen, a' forgó tsonton fellyül való vékonyán a' vize-
letnek mindennemű fogyatkozása ellen. Köldököd a-
latt a' nyilallás ellen.

XXVII.

AZ TIZENKÉT HOLNAPBAN
az Ember mint éllyen, ISOCRATES tanítása szerént:
Es néminémű napokról, mellyekből a' Régiek meg-
mérték a' következendő időknék állapotját: Es az
Egjárásának, és a' Tsillagoknak külömb-külob
természetinek folyásából a' Gyermeknek
születésekről való rövid

Practica:

F 5

JAN.

JANUARIUS, Bóldog Afzsz. hava.

Bóld: Afzszony havában igyál jó Bort, és ha vagyonedes italt. Az Örvényes Bor mellyednek fájása ellen igen jó, Borsal és Fűvekkel timporált étkek hasznosok, azon-képpen az Ijctariomok, és eleven Gyömbér. Megcheted az kövér Disznó petyenyét, Kolbászt, és Luda, Mustárral avagy borsos eszettel. Erer ne vágafs.

Ha meny-dörgést hallasz ez Hónapban, az kegyetlenségnek halálát jegyzi.

Kis Karátson napján az reggeli veres Eghadat és Pokol időt jelent. De mikoron fénlik az Vintze, akkoron telik-meg a' Píotze. Mikoron fénlik Sz.Pál, minden természet szépen áll: havas pedig avagy esős ha lejend, mértékletes esztendőt jelent: felleges ha léssen avagy ködös, könyöröggünk az Ur Istennek, hogy hirtelen haláltól minker meg óltalmazzon.

Kemény kegyetlen hidegű Bóldog afzszony havában született Gyermek, nedves és hideg természetű léssen, tiszta öndön természetiben, de nagyra vágó, kevély, igen akaratos, minden szépség szerető, tobzódó, rékozló, maga mutató, nyájaskodó az szép személyekkel, de haszontalan, részeges léssen és kártyás, az attyától maradegat hama fel-önti a' gözre, és meg-emészti.

SSS(O)SSS

FEB

FEBRUARIUS, Bőjt-elő hó.

Bőjt-eiő hóban meg-örizd magadar minden hevesi-öedves eledelektől, Káposztától, Salátától, és gombomba nehezen emésztho husoktól. Lagy purga io után, vágasd a' Főhöz szolgáló erer a' hivelyked meggett: szemedre gondot visely hogy meg ne homályosodgyanak, ahöz pedig szolgál a' Kőmény mag, Kaper és Aprum mag. Reggeli hánzás, azon-képpen az Főrdőd-ös. Lúd hűt és kék Káposztát el-tavoztasd. Etkeid Fűvekkel legyenek timporálva; a' sebes hidegek ártanak.

Fársáng kedden, Istennek nevében plántálván, valamennyit fénlik a' Nap annyit fénlik az egész hófzszű Bőjtben: ha jó reggel fénlik, a' Tavaszvetéseknek jó termést murattya.

Beda itt azt írja, (ha hiherődolog) hogy a' melly Gyermek Bőjt-elő hónapban születike világra, annak az teste hótra után éppen meg-marad mind élet napjaig, és el nem rothad: azonképpen örökségbe való fiat kit azon nap le-vágnak, soha meg nem rothad.

Valamelly Gyermek Bőjt-elő hóban születike világra, minden gonoszra olálkodó, és enyves kezű az lopásra léssen, sima-záju, kérkedékeny, tsájsogó, mindenkoron csak álnokság gondoló, háborgó, és más ember marháját gonoszúl felette igen szomjuhozó, fertelmes és tőkellelen mindenkor egész életének rendiben léssen, és bűndosars kell kedýennek.

MAR

MARTIUS, Böjt-más hó.

Böjt-más hóban eret ne vágass, semmi Purgációt ne végy hozzád, édes italt igyál, és édes étkekkel egyél mustárt és tormát etzettel. Fördő hasznos, Rutát vész borba a' kit iszol, jó a' Levesticum is Sályával, Spicával, Tárkonnyal, Borsal és Gyömbérrel egyetemben. Ha ez Hólnapban menydörgést hallasz, Szeles és böjtidőt jelent.

Valamennyi köd vagy *Martinuban*, annyi zápor lesz az esztendőben: és valamennyi harmat vagy ez hóban, annyi hó harmat lesz Húsvét után, és annyi köd kis Afiszony havában. Ez hónap két utolsó Péntekén a' melly fát le-vágnák, soha meg nem horgad. Az tiszta Virág vasárnap tiszta esztendőt mutat.

Idő nyilatkozta beteges Böjt-más hóban született Gyermekek, serény és minden dolgaiban gyorsak lesznek, Istent-felő, nagy igazság szerető tökéletes, jámbor életű, nyájas, jó erkölcsű és bölcs lesznek, minden rend-beli dolgaiban fölőtte okos, és kedves az emberek között.

APRIL

APRILIS, Sz. György hava.

Szent György havában eret vágathatsz, kiváltképpen az *Cephalicát*, ki használ mind fejednek, mind mellyednek, a' köppölyözés is hasznos: ne egyél semmi felegyökeret, tiszta bort igyál, kiben álljon Sarlo fű és Pimpinella: Has lágyító syropot igyál, az tehen húsnak két hadgy, Bárány húst egyél, és Ketske gödölye és tyúk húst, és folyó vizbéli halakat. Az Fördő hasznos. Ha ez Hólnapban menydörgést hallasz böjtesztendőt jegyez.

Húsvét napján ha kevés eső lesz, sovány gabona terem: Ha tiszta Húsvét napja, ótsó hús és hájat vész. Gyermekeket a' ki idejére szopott, jó az nap tserstől el-választani.

Virág hozó vigasztaló Sz. György havában született Gyermekek, furcsa fejű, fajtalan erkölcsű, tökéletlen, kába, vakmerő, haragos, kegyetlen, ember vér szomjúhozó, erejében és elméjében igen bizakodott gyilkosság tolvajlás, vér-ontás kell kedvének, és a' szép személyekkel igen nyájaskodó lesznek.

M

MAJUS, Pünköszt hava.

Pünköszt havában jó eret vágarni, kívált-képpen az *Basilica*, melly szolgál az gyomoritüdő, és oldal fájdalma ellen, orvossággal élhetz és *purgatio*val, hasznos az kád fürdőd, és az irós vajédes tejjel egyetemben. Igen hideg italt ne igyál, ne egyed semmi állatnak a' fejét és lábát, vizelet indító orvossággal ély, hívesítő párékat főzes aprobejtorjással, az te borodba vesse ürmő és levesticomot, és úgy igyadj, forrásból éhomra innya hasznos.

Ha fénlik Orbán, örvendezzünk és mondgyuk: *Trinck Orbán*, termett a' szőlő, és bor is jó lesz. De ha a' nap eső lesz, tartsad a' korfodat az viz tsatorna alá, miképpen edgy *Doctor* om mondra, hogy nints job' innya való viz az eső viznél, akkor meg-probálhadd az izit. Pünköszt nap való eső ricán hoz jót. Az *Majus*nak végén habdön virágzik a' Mák, elég szalonna lesz.

Gyönyörűségnek vidámsága te nemes Pünköszt hava, együgyűeket, alázatosokat, tökélléteseket, igazság szeretőket, maga bíró jó jámbor emberféges személyeket, és istizta életűeket, gazdagokat, kegyeseket, nyájas és edes beszédű jó erkölcsűeket, és minden jóra igyekezőket szülse világra.

JUNI

JUNIUS, Szent Iván ha

Szent Iván havában meg-oltalmazdd magadat fok álomtól, ér. vágástól, és fok borsos ékektől, füstöl és fok ideig lóban állott hústul, egyél Salátát és egyéb párékat. Este az lábaidat meg-mosd meleg vízben, reggel forrásból ihatol, ne bőjtölj fokáig, igyál forralt tejet, vatsora után almát egyél, ne igyál sem Méhsert, sem Szalat sert, Borodban légyen Ruta, sarló fű és Sály, és arról igyál.

Medardus napja felől némellyek azt tartják, hogy ha az nap eső lezend, negyven napig az mind es. Keresztelő Sz. János napján pedig ha eső lesz, tehát szült hagymát, egyél a' mogyoró és répa helyett. U' napja ha tiszta, kétféle nélkül jót jelent.

Gyümölcs hozó te Sz. Iván igen ész. nélkül szükkölődő fejtelen lábut, balgatagokat, tompa, goromba és tunya elméjűket, kába fejűket, álmélkodókat, resteket, értelem nélkül szöllokat, jól lehet vig kedvűket, de tsatsogokat, kérkedényeket, bújákat, nagyra vágókat, hirtelen haraguakat, és nagy jó Bortsisztrókat szülse világra.

JULI

Ius. Szent Jakab hava.

SZ. Jakab havában meg. oltalmazd magadat borsos étkektől és egyéb hevitő állatoktól, és édes kedvű lictariomtól, eret ne vágas, ne ély *purgatio*val, feleségeddel ne hály, fürödő árt, sokat ne alugyal, italodban tarts Sályát mind virágostól, ürmöt és ezer levelű füvet.

Sarlos B. Aszfzony napján ha eső leszén, mint edgy *Medardus*, negyven napig esőt jegyez.

Vaj te *Caniculus* heves Sz. Jakab; sok telhetetlen fősvényeket, utálatos álnakokat, tsalárdokat, hízeldőket, magának rakarókat, gonoszt gondolókat, tolvajlókat, lopókat, vér-ontókat, tökélletleneket, nyugharatlanokat, kedvetleneket, *sibi soli*akat, és fajtalan vakmerő bujaságra eszteklő természetűeket, e világra nagy heában szülsz.

Aug.

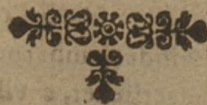
Augustus, Kis Aszfzony hava.

Kis. Aszfzony havában igen mértéklereffen ély, ha akarod magadat beregségtől meg. oltalmazni. Ne egyél Káposztát sem olly dolgokat, a' mellyek szaporitják, az melancholiát. Sáros tó halától és tsiktól ojad magadat. Ne igyál se Méh. fert se Szalat-fert: úti füvet. Polét és Agrimoniát tarts Borodban: alkalmas borsos étkekkel élhetz, eret ne vágás, reggeli ki. hányás igen hasznos.

Nagy Böld. Aszfzony napján ha fénlík a' Nap, azt itilék a' szegény Szőlő kapások, hogy az esztendőben sok jó Bort ihatnak.

Minden vereménynék öröme Kis Aszfzony, tiszta életűeket de magtalanokat, híveket, jó és ért erköltsű életűeket, kedveseket, de hirtelen vakmerő bátor szívűeket, és mindenben kegyes erköltsűeket, okosfokat, és kalmárságra szerentséseket teremtesz, de az fiad minden örökségét el. hadgya, és idegen Földre megyen vándorlani.

G

SEPT.

SEPTEMBER, Sz. Mihály hava.

SZ. Mihály havában éhomra igyál Ketske avagy Juh-tejet, mindeneket szabadon ehétel, igyál bortos és szék füves bort, italodban álljon Sályá és Sarló-fű, apro bojtorjával egyetemben, nem árt ha borsos tyúk-húst eszel, etet is vágathatsz, *purgatio*val is élhetz.

Ha meg-tudni akarod az jövő esztendőnek mi voltát, Szent Mihály nap tájban mets ketté edgy tserfa bugát, és imezt vedd eszedbe: Az bugában hogy-ha Pók vagyon, Pokol esztendő következik: Légy ha vagyon benne, kö-zép állapotu: Féreg ha vagyon benne, bő esztendő: De ha üres, halálos időt jelent. Továbbá, ha fok és igen elein az buga, jól vigyázz a' Téltre mint kezdi, mert nagy fok hóval jó Karátson elöte, az után nagy erős és hideg idő tart. Az Buga ha szép és tiszta, szép Nyár következik, és az Buzának bő termése. Ha nedves belől, az Buga v nedves Nyarat, ha őszitővér és száraz, az szalyos Nyarat vártj.

Boros Szent Mihály mikor jó Mustokat hordókban töltesz, szép személyeket, jó erköltsűket, igazakat, és igazság szeretőket, nyájias beszédűket, és isten-felöket, ragzott életűket, és minden embernek kegyes kelleme-teseket, de buja természetűeket, e' világra nem szesz.

OCTOBER, Mind Szent hava.

Mind szent havában szabadon ehétel mindeneket, ki-válképpen sültreket, jó bort igyál és tiszta mustot ha kaphatod, borodba kit iszol tarts Sályát, diszósó húst-is ehétel, bortos étek sem árt, igyál Ketske és Juh tejet, élhetz *purgatio*val és ér-vágással.

Mikoron az Fűles igen kövér az Télnek elein, bizony-nal tudgyad hogy még nagy Tél vagyon hátra, és nagy hó ímégy, hogy-ha az fákról az levelek nehezen hólnak, hideg Telet éreznek, ki után sok hernyo léfzen, melly meg-észti az jövőst, de Bőjt-elő és Bőjt-más hóban az fészkeket meg-égesd és el-rontsád, mert ha tsak le-rázod, és el nem vesztet, mihelyen az melegéri, ottan-ímméglen lábra kél, és kevés gyümölcsöt kaphatsz tőle.

Hideggel ijeszti Mind Szent, de mint borzasztod és bufitod szivűket, mert oktalán gonosz természetűeket, és galád akaratos gonosz gondoló embereket, esz vesztőket, fondorlókat háborúságosokat, hásártos és vakmerő szivűket, gonoszra igyekezőket, boszszú-állókat, mor-gókat, mordályokat, hamissakat, tsalárdokat, minden-háborúságnak és álnakságnak tökéletlen el-gon-doloit, e' világra szűlész.

36(•)25

OCTO-

G 2

Nov!

NOVEMBER, Sz. András hava.

Szent András havában Tyuk-monyat és mézet egyél, nem árt, a' tehén-hús, és az gyümölcs, az főrödd nem hasznos, békét hadgy *Venus*nak, semmi állatnak a' fejét meg ne egyed, keveset igyál, italodban állyon Baj-fű, Sálva és Isop, főzz italt galganommal, fahéjjal, spicával, gyömbérrel, és ezer levelűfővel, *purgatio*val is élhetz.

Igy próbálták az mi eleink, hogy-ha hideg avagy meleg Telet érteni akartak: Le-vágták az nyers Bik. fáról egy nagy forgátsot, ha száraz volt, meleg Telek fordult, ha nedves volt az forgáts, hideg Telek lett.

Örvendezhet bódog Sz. András, mert drága bősületes nemes bölteket, okoslokat, takarékos életeseket, és jó elméjüket szül e' világra, minden dolgaiban jámbor, tökéletes, hű és igaz, Isten-felő, igazság szerető, barátos, jó szerentsés, ha őtet valami mesterségre fogod, bizonyában rövid nap jó gyümölcstét látod.

DECEM-

DECEMBER, Karátson hava.

Karátson havában gyakorlyad a' testedet, egyél meleg és hevítő étkeket, nem árt ezokáért az borfos étek, és a' jó Bor, kiből ásztottak Tárkony gyökeret, Gyömbért, Spicát, Fahéjat, és Sályát, a' füves listariom is hasznos: de ne egyél Káposztát: élhetz mind ér-vágással mind köppölyözéssel.

Hogy-ha Karátson napja Hóld töltéres-ezik, az régiek szám-tartások szerint, bő esztendő leszén, mennél közelebb hóld föttára, annál jobb. Továbbá, még is azt tartották, hogy örökségnek az melly fát le-vágnak Karátson havának két utolsó napján, az meg nem rothad, a' Szűsemész-meg, és mennél tovább áll, annál erősb és keménb, úgy annyira, hogy végre kőhöz hasonlítottatik.

Hálákat nagy örömmel adgyunk az születet *Christus*-nak, minémű hatalmas és Isteni igazság szerető embereket, kegyesseket és kedveseket, jóságos tselekedőket, az ő szentséges születésével hoz minékünk. Mert ő minden rend-béli tselekedetiben jámbor, tökéletes, csak tiszta igazság szerető, jó szerentsés, jó tselédes ember, és minden életét bódogul viseli.

XXVII.

XXVIII.
EREK VÁGÁSAROL.

Az ki Eret akar vágatni,
Az égbéli jeleket kell meg-nézni,
Az Hóld ha benne, nem kell bántani
Azon tagot, kit az jól kezdett birni,
Az időnek szép és tiszta volta,
Az Er-vágásnak napjait jobbittya.

nem jó jó nem jó

Az egészséghez kívántatik ez is, hogy az embernek teste a' felettéb való vértől meg-tisztuljon, mert végre cholerába változik, meg-rothad. De azért nem is kell embernek gyakran eret vágatni, mert a' jó complexioja meg-változik, és vízi-korságba esik. Két-fele időben kell embernek eret vágatni: az edgyik igen fő és jeles szép tiszta napban vagyon, melly leg-jobb Tavaszszal és őszszel. A' másik Pestiskor vagyon, holott a' nagy szűkség kényszeríti az embert rejá. Tilalmas eret vágatni igen hideg időben, mert a' gonosz vér meg-aluszik: sem hev időben, mert az ember el-hevül és el-izzad: fél-résztént meleg és hideg időben jó, ugy-mint: Sz. Balás napján, Sz. Philip, Sz. Jakab, Sz. Berthalan és Sz. Márton Pápa napján.

Hóld újságban eret ne vágas, mert erőrlen az ember: sem Hóld rőtén, hanem egy nappal elébb avagy utána. A' Főhöz szolgáló ereket mind ebéd után kell vágatni: a' Karon valókat ebéd előtt. Tavaszszal és Nyárbán a' job-bik karodon vágas eret: őszszel és Télben a' bal karodon. Vén embernek nem jó eret vágatni, betegnek sem hasznos: hanem ha mindenestől gyógyúlt fel Ifjú embernek huszon négy esztendőnek alatta nem kell eret vágni. Im-már a' vér kit eresztettél, hadd álljon egy kicsinyé, ha ve-res és sűrű lejend, és sok viz rajta nem lészen, meleg és száraz természetet az jegyez, annak nem jó sok vérét ven-ni: mert a' nélkül is kevés vére vagyon. Az vér ha veres, és kevés tajték avagy viz lább rajta, az egészséges embert jegyez. Ha pedig a' vér fekete, és fagyuhhoz hasonló, ké-ket avagy zöldet mutat, ez igen gonosz jel, és jegyez ne-héz, és ártalmas hidegleléseket, és az után köverkezen-dő betegségeket: az olyan embernek szűkség gyakorra vért eresztetni, és Szek-fű virágot és Gamandrát adgya-nak.

nak néki Borban meg-innya, avagy Malosában, mert szépen meg-tisztítja a' vérét, ki után az embernek jó egészsége is létszen. Ha embernek az feje elöl az homlokán fáj, vágasson eret az kezén való nagy úján: hogy ha hátsul fáj az feje, elöl az homlokán eret vágasson: ha az vak-szeménél, a' feje fáj, tehát a' füle megett két eret vágasson. Ha kinek foga ine alatt fáj, az ő nyelve alatt való eret meg-vágassa. Ha kinek tüdője és Lépe fáj, vágasson a' bal kezén való kissébbik úján eret. Ha ki nehezen lehelletet vehet, és a' mellét fájlallya, vágassa a' bal karján való Mediánt, igen használ néki. Ha embernek az jobbik oldala fáj, avagy a' Mája, az jobbik karján való eret vágassa. Ha kinek az háta fáj, vágasson a' hátán két eret az oldala felett. Ha kinek térde avagy lába fáj, az vágasson kívül a' lábán eret, alatt az bokánál. Ha kit az Kőszvény bánt, vágasson a' kissébbik lába újánál eret.

XXIX.

PHYSIOGNOMIA.

Az tagoknak állásáról való ítélet, kiből embernek természet meg-ismértetik.

AZ jelenségek emberben nem kételenséget vernek az embereknek erköltsire, hanem a' természetnek hajlását mutatták meg, mellynek mind-az-által ellene állharni okossággal. Azért ez részből kövessük ez mestersegek fő találóit, *Aristotelest, Avicennát, Philemont, és Palemont*, el-kezdvén a' *Complexiokról*.

Az *Melancholicusokat*, azaz, fekete sárral bővölködőket, szomorú és nehéz erköltsű embereknek mondgyuk. Az *Sanguineusokat*, azaz, vérrel bővölködőket, szintén ez ellen való természettel bírnak. Az *Cholerikusok*, azaz, sárral bővölködők, könnyen meg-harag-
gusznak.

Az *Phlegmaticusok*, azaz, nyállal bővölködők, restek és aluszékonyok. Az fértu szű sebes minden-némű fogáshoz, ügykező, és bátor. Az aszszonyi-állatok pedig keferülők, félénkek, irigyek, nehéz kedvűek, álnakok, a' pressiora és el-tűrére könnyen engedők. De viszontag morgok is néha és patvarosok, kiért a' *deákok* nevezik őket, *Malum necessarium. & Mulier mala herba*. puffin sie.

Haj kilágy és ritka tompa elmét jelent, fodor haj félénket, és nyereség kívánót. Ismét az igen lapos haj és homlokra függő, tiszta szívű embert jelent. Sárga, temérdek és fehér haj nehezen tanulókat jegyez. Ha fekete szabású és vékonyságú haj létszen, jó erköltsőt jelent, és az embernek jó *complexioját* és alkotását mutattya.

Az igen nagy fő agyatlant jegyez, az gömbelyeg és rövid fő böltseség és értelem nélkül vagyon: az alátson és fellyül térés fő szó fogadatlanságnak és felleltségnek jele: az valamennyire hofszú fő, mint edgy bot, gondviselő és vigyázó embert jelent.

Keskeny homlok, nehezen tanuló elméjűt, érteletlent, és nagy chetőt jelent: a' széles pedig rövid észűt jegyezi: az gömbölyeg haragost: az alátson és leereszkedett szömérmet és tiszta életűt: az négy szegű és közép nagyságu, nagy böltseségűt és joságot jelent.

Ornak horgasáig elő nyúlt és egybe ragadot Szömöldők, el-esett és mindenbé szorgalmatos szívűt jelentenek: ha pedig addig elő nem nyúltak, szomorút és boldogot jelennek: ha pedig az vak szömre el fel-mennek nagy témérdeken, tanyát. Ismét, az szömöldők haj hofszú és sok szörű, nagy gondolatut, szorgalmatos.

Sem, a' melly ugy-mint valami tüdőklő fényesség-

nek tseppévilágoskodik, jó erköltsűt jelent. Holott külömb-külob képpen forog a szem, azt jegyzi, hogy gonosz forgat immár szívében, de még meg nem tseledte. A' tündöklő kék szem, mérészt, vigyázót, és álnokot jelent. Az nagy refzkerős nem vilanczozó, hanem homályos szem, Bor. ifzakoit és buját jelent. Az tsupa fekete szem, erőtlent jegyez, és lelki joság nélkül való, és uszrást, Mikor pedig tündöklő fény lázika' szemben, de még is feketének retszik, igaz jámbor és elmés lelket és szívet jegyez. A' fekete szemben ha az tsepek igen verreflek, és négy szegű szabáruk, és némellyek halványok, némellyek kékek, és a' melly kerületek kívül környűle, vannak a' szem-fények, vermefek, és a' szemek nagyok, és a' szem-fények tündöklése, és a' szem hía mozog, afféle szemek jegyeznek minden fele fene vadaknál kegyetlenb embert, mert nem lehet olly ifzonyu dolog, kit meg nem miyeli, és haza-béliek véritől sem tartoztatya magát. Az igen kinn ülő veres és kitsin szemek, nyelveft jelentnek, álhatalant avagy nyughatalant. Az keményen néző szemek ha nedvesek, szemérmes és igaz-mondó embert jelentnek, és a' tselekedendő dolgokban gyorsat és sérényt. A' pillogaró szemek félenket és erőtlent jelentnek. A' tárva álló szemek bolond és szemtelent jelentnek: a' nagy szem és hoszfú szömdöldök rövid életet. Hoszfú szem és szömdöldök, tudós embert, de rövid életet jelentnek.

Első függő és igen nagy Fül, agyatlanságot, tsátsozáft és gorombaságot jegyez: de az igen kitsid, ravaszságnak jelensége: az kerekded tanulatlant, az hoszfú és keskeny irigyet: az fejére le fekűt Fül restséget jegyez.

Az temérdek pofa runyaságot és illatozatlanságot jelent: az igen vékony pedig aluokságot: a' kerekded irigykedést.

Az

Az tárva álló Orr, sérénységnek és bátorságnak jele, az hoszfú pedig és vékony furtsaságnak: Orradnak pedig az homlokod mellett való része, ha sem magas sem alacson *liniaval* alá nem jő, hanem egyenlővel, férfiuhoz illendő szívűt és bátorságot, álhataltságot és eszeftget jelent: az kellerinél kissébb Orr, az lopoké, az nagy Orr, jelensége mennyire bírja ember magát: ez az *regula* pedig soha meg nem tsal, (*nisi per accidens*) ugyanint betegség miatt.

Minden ábrázat, mellyik tellyes korábantemerdek, tuncyát, és az ki világi gyönyörűségre adta magát jelent: az le-függő ábrázat pedig, gondolkodást és alnokságot jelent.

Nagy szájon ha vékony Ajak vagyon, és az felső valamennyire ki-hadgya az alsót, bátor szívűt és vastag embert jelent: az kitsid szán való vékony ajak, erőtlent és verfenyest, vagy ravaszt jelent. Mikor az ajak alá pittedett és le-függ, mint edgy ag lóuak avagy szamárnak, agyatlanságot és tuncyaságot jelent.

Az Kitsid Száj illik mind szép ifszonyokhoz, mind asfszony szabásuakhoz, az az, lágy emberekhez. Az igen ki-hasadt és rerjedett száj, nagy eherőt, kegyetlent és istentelent jelent.

Az hoszfú All, nem jelent igen haragoszt és háborgót, az rövid és kitsid áll, kegyetlent és irigyet: ha az áll hoszfú alá nyúl, bús és bánatos embert jegyez.

Az Kerskék avagy Juhok szavához hasonlatos szó hasondságnak jele. Az kik pedig az madarak módgyara, erőltetik szavokat, álhatalanságnak jele. Az vékony és ugyanint siralmas szó (szomorú), lent és gyanóft. Az kik orrok által szólnak, úgy hogy kong kelé, azok hazugok, gonosz akarók és más ember nyavalyájának örülők.

Az hosszú és vékony Nyak tsigolya, gonosz gondolatot jegyez: a' gömbölyeg az léleknek jószágát bizonyítja, és a' testnek alább valóságát: az rövid nyak mérészt de szoros markut jelent: az igen merő kevelyt és engedlent.

A' melly, ki sok hússal vagyon bé fedve, tanulatlanokat mutat és hálá adatlanokat. Az hasnál hosszabb mely eszt jegyez: Az szőrös Mely és Has áthatatlan embert jelent, istentelent, és kegyetlenség nélkül való lelket: ha tsak a' mellyed szőrös, bátornak és mérészek jelent.

Az vékony és hegyesen fel. álló vállak lefeskedő embert jelentnek.

A' melly Karok olly hosszúak, hogy egyenesen fel. állván, a' közép újad el. alá az térd felé érjen, ha négy ujni volna is az térdedtől, mindenre alkalmas és áthatáros embert jelentnek. Ha pedig a' Karnak a' hosszúja a' zombig ér tsak, avagy egy kitsiddel alább, gonosz akaró embert, ki más kárán örül, jelent.

Az rövid és kitsid Kéz áthatást és okost jelent. Az temérdek Kéz, ha igen rövid újak rajta, versenyest, lefeskedőt, és lopót jelent. Az meg. horgat és vékony Kéz tsasogót és lopót jelent.

A' sima fejr és lágy Köröm, és a' tellyes és még. is világos, jelet jó elmét jegyeznek.

Az horgas és bé. állott körömök, gorombákat és ragadozókat jelének: az igen rövidék gonoszra szándékozott

Igen őszve. szederett és egyben gömbölyedet újak, fősvént és gonoszra szándékozót jelentnek: az kitsidek és vékonyok bolondot: a' kitsidek és temérdekek irigyet és mérész embert jelentnek.

Vékony, keskeny, és le. nyomult oldalak, félénk embert.

bert jelentnek: hússal rakvák és kemények tanulatlan mutatnak.

Szárnak a' húsa ha tellyes és terhes, mértékletlen embert jegyez és gorombát. Annak a' szár húsának nagy volta, aszszony ember szabásának tulajdonitatik.

Láb rövid és temérdek igen gyenge embert jelent: Igen hosszú lábról tsalárd ember ismerzik: Vékonyka és kitsid láb gonoszra szándékozót jelent.

Az kik nagy lépéssel járnak bátor szívűek, nagy teherők és hatharók. Az ki gyorsan járván őszve. szorítja magát, ortzáját az földre fordítja, és egész testét őszve fogja, irigyet jegyez, fősvént, és tsalárdot: a' ki aprót lépik, azt is sietve, gonoszra szándékozó és erőlen.

Bőrnek fekete színe ravaszt jegyez: az fejr és piros áthatárosokat: az igen fejr de halovány, erő. nélkül való, benne való nyálnak bő volta miatt: tüzes szín tündöklő szemmel egyetemben bolondságra hajol: fejr és fekete közt való közép szín, ha világos, jó elméjű és jó erköltsű embert jelent.

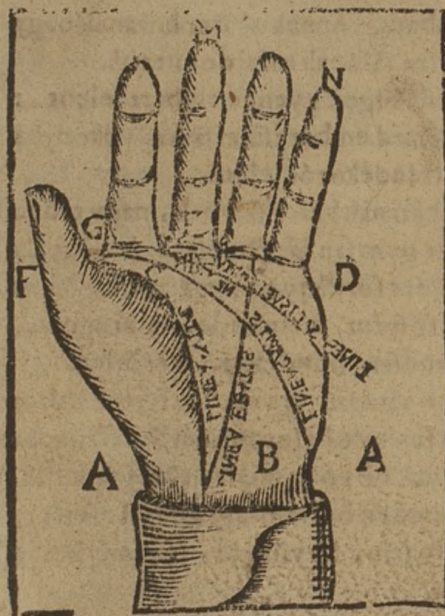
XXX.

CHYROMANTIA.

Az Chyromanticusok azt tartják, hogy edgy linea is embernek az kezén nintsen ociosa és ok. nélkül való. Három fő linea vagyon: *Linea vita*, *Linea epatis*, & *Linea capitis*, az az, Eletnek, májnak, és főnek lineája.

Valamelly embernek az *Linea vita* és *Linea epatis* igen hosszú temérdek, és piros, annak igen hosszú életet léssen. Valamelly embernek igen sok apro kurta lineái vannak az kezén, az az ember avagy igen beteges léssen ez világ. szerint, avagy igen rövid életű. Mennél kevesebb a' linea, annál job embernek, bár tsak három legyen. is, de

is, de jó hosszú, piros, és temérdek legyen, mert hogy ha az is halovány színű legyen, ugyan gonosz.

Az mikor az kezdetét meg-hajrad, egynehány lineát talál az *restricção*, a' melyeket gazdagságnak és szegénységnek lineáinak hívnak, nézd meg azokat jól; hogy ha az a' felső temérdek, és a' többi vékony, iffiúságokban gazdagbb lesz, te hogy nem azután: ha az utolsó temérdek, vétségben gazdagbb

lesz te, mert a' felső linea az iffiúságé, az utolsó a' vénségé.

B. Hogy, ha az *Linea Epatis* öszve-érend az *Vita lineájával* akar a' *Cerebrum lineájával* ez rettenetes dolog. Mert avagy fejtét vészik annak az embernek, avagy megnyúzzák, avagy valami egyéb kénnél nyomorultul hal meg, és nyilván ő néki jobboldt volna, bár ez világra soha nem született volna, azt mondják az *Chyromanticusok*.

C. Mikor két ága az *Vita lineája* oda, fel: igen szép dolgot jegyez: kedves az ilyen ember mindenk előtt, jámbor, és vidám, hosszú életű, jó szerentsés, szép temerű, jó éles elméjű, iffiúkorában szakálla legyen, még jobba kitsiny kereksz: is vagyonszelette.

D. Va.

D. Valamennyi lineát talál az a' kis újod mellett a' kezdet oldalán, annyi feleséged leszen nálad, (vagy törvény szerént vagy nem, te dolgoz.)

E. Valamennyi lineát talál az nagy újodnak a' közepein, annyi gyermeked leszen.

F. G. A' hivelykeden első és felső linea, az hajlásra ha mind két felől öszve-ér, mint edgy gyűrű, az soha el nem kerülheti, hanem fel-akasztják. Ha pedig egy felől öszve-ér, más felől nem, fejtét vészik.

H. A' nagy újod alatt ha valami egyenes lineát talál, *honoris linea*, minnél hosszabb és egyenesbb, annál nagyobb tisztettséged leszen.

I. Ha valami apró liniák mennek által rajta, sokan bányák a' te tisztettséged.

K. Ha ő maga ez linia horgas, meg-bomol valahar tisztettséged.

L. *Mons Veneris*, az az, a' hivelyked alatt való dobotska, hogy ha csak kevesfé liniás és sörögős, és eleven piros színű, jó természetű, aszszony emberest, és kevélyetskér, mutat. Ha pedig földtette fok az linia kereksz: től káfol rend-nélkül, azokat kétség-nélkül bujálnak tisztátalanoknak, morgóknak, háborgóknak, aszszonyemberrel verekedőknek, és morda kedvűeknek tudgyuk.

M. Holott valamellyik újodnak az végén az első ízben liniákat talál az avagy vízbe halasz, avagy valami hideg betegség miatt kell meghalnod.

N. Mikor igen bőtkösök valakinek az újai, jó akaró ember, és örömeft barátságot térszen mindennel, és ugyan szentes-is, de soha ő meg nem gazdagulhat.

SSSS(O)SSSS

XXXI

KARÁTSON NAPIABOL JÖVENDŐ

egész esztendőnek állapotját miképpen megismerhetni Karátsion estiről.

HOgy. ha az Karátsion esti és éje tiszta szél és eső nélkül legyen, ezt reményed, és kétség nélkül el-hidgyed, hogy jövőendő esztendőre, bor, búza, és mindenféle gabona nagy bőséggel terem. De ha esős és szeles idő legyen, buzának és bornak szűk termése lesz. Nap. keleti szél ha fú, mindenféle baromnak dögleletes. Ségből halálát jegyzi: az Nap. nyugati szél pedig Királyoknak és Pö Uraknak betegségét és halálát jelenti, ki mind gazdagot s' mind szegényt egyaránt el-ho d. De örüljünk annak hogy. ha az északi az fel-szél súdogal, mert bő és tsendes esztendőnk lesz, ha meg érjük. Hogy. ha pedig az al-szél délről támad, minden-napi betegséget és jajt jelent minékünk.

Ha Karátsion napja Vasárnapon esik.

Vasárnapon ha esik jó Tél lesz, de szeles: jó Nyár, de száraz: jó mértékletes tavasz idő, bor bővön lesz, az barom meg. szaporodik, Juhok nyája meg. sűrűsödik méz és gabona bővön lesz, kertbéli veremények is jól teremnek, mindenféle gyümölcs bővön terem, békeség és jó egyenesség lesz az emberek között.

Hetfőn ha esik, köz Tél lesz, szeles az Tavasz és háborgó, háborúság következik, hadak gyülekeznek, sok jó anyák fiokat meg. sirattyák. Télben nagy jég lesz, ki után halál következik. Bor bővön lesz, Madarak és barmok dögletetnek.

Kedden ha esik, nagy hosszú Tél, sok jó hó és fuvaragok lesznek, nedves Tavasz, sok gyuladások, nagy Döghalál

Nap keletre reggel ha vörös felhők vannak, esőt a-
vagy szelet jelent.

Az Nap körül midőn háló, az az, udvara vagyon, mi-
kor fel kél, az melly felé ki bomol oda szél létszen, ha
mind el. o szol, fel. tisztul

Az Hóldnak étfák felől ha hegyes az szarva, fel. szelet
hoz. Ha negyed része el. verefsült, szelet és zápor esőt
hoz. Mikor Hóld. töltében ködös és homalyos, hó fot-
tára esős létszen: ha veres, szelet jegyez.

Őszszel ha tiszta idő áll, az Tél szeles létszen.

Tsillagok ha igen futsznak, szél létszen.

Tiszta éjcl ha villámik, étfakról nagy Szél és zá-
por jő.

Eltve. felé sétét felleg ha jő Nap. keletről, nagy eső
létszen.

Sűrű fejr felleg esőt jegyez.

Aztűz mikor nem igen veres, gonosz időt jegyez.

Télnek kezdetiben holott az apro madarak nagy se-
reggel menvén keresnek enni valót, hideg és igen erős
Tél létszen.

Az tengeri madarak ha nem szárazkodnak az parton,
tiszta időt jelent.

Ha viz mellől szatadnak az madarak, hirtelen Tél lé-
tszen.

Ha tisztittyák tollait az madarak, esőt jegyez.

Ha fészkekbe sietnek, esőt várj.

Ha erőssen vízben fürödnek, esőnek jelle.

Szárnyokkal ha erőssen tsattognak, esőt érznek az
madarak.

Ha vízből mezőre futnak, esőt érznek.

Az fejér Madarak, kiket nem szoktunk, ha elő jönnek, nagy iszonyu háboru léfzen: Fekete madarak pedig esőt hoznak.

Az Gém ha fen jár, tiszta idő léfzen: ha az mezőn áldogál, esőt jelent.

Földben lako madarak ha vizkörül zajognak, esőt hoznak.

Ludak ha igen repülnek és kiáltnak, nagy égi háboru léfzen.

Rétze veszteg álván ha tsattog szárnyaival, eső léfzen: ha futva, szelet érez.

Rétzék ha melly vizet keresnek jó idején, nagy erős Télnek jelensége.

Bakok ha rútul fitzkándoznak és öklelnek, nagy Szél-vész támad.

Szamár az hátát ha Földhöz törli, esőt jegyez, ha Fülét törli, nagy Szelet jelent.

Pók-hálót ha sokat látz széllyel, Nyárban Szelet avagy esőt várj. Télben pedig hava.

Az Esőnek tseppi ha hamar fel-száradnak Szél nélkül, nagyobb esőt várj.

Az álló viz ha igen meleg, mikor a Nap nem süti, esőt jegyez.

Ha igen bővön forr a forrás és fakadoz, igen nagy esőt várj.

Nedves Tél után száraz Tavaszt várj.

Őkör ha viszfza nyallya a szörít, esőt érez.

Mikor eső vagy on, és az őkör erőffen éfzik, sok ideig tart az eső.

Első lábát ha harapja, szelet avagy esőt jelent.

Az égre ha áfít, nagy eső léfzen.

Gyorsan ha eszik, és jobbra fekürt, nagy Szél-vészt jegyez.

Az Barom ha az bal tsipőjén fekszik, tiszta idő léfzen.

Mikor sok Béka ugrándozik ki a lyukból, eső léfzen.

Az Matska első két lábával ha erőffen mossa fejét, esőt jegyez.

Az Holló ha az napra nyújtja száját, hévséget jegyez, ha tiszta időben zajog, esőt.

Tarvarju ha förödik, és az után tétova sétál és kiált, eső léfzen, ha kövön viz mellett kiált, esőt jegyez rövid nap. Ha gyorsan edgymás után kettőt szól, Szél-vészt hoz. Ha reggel zajog, tiszta időt: ha este, gonosz esőt avagy szelet.

Ebnek ha korog a hasa, esőnek jele. Ha széllyel hever a Földön, nagy szelet jelent: ha jobbra fekszik, szél vész hoz.

Ha késen mennek a Galambok a kosárba, esőt jegyez.

Eső után ha homály vagy on, fel-tisztul.

Pirütsők ha sok vagy on, dögös és halálos esztendő jelent.

Harang-szó ha meszfze el-hallik tsendes időben, esőt jelent.

Fa-kupának, és egyéb fa-edénynek mikor az dugója igen bé-szorúlt, hamar eső léfzen.

Nyárban a sütső hévség esőnek jele.

Mikor idő alá mi helyünkre üztetik a melegség,

Télben ha fejeér felleg, havat jelent: Nyárban ha sötét, esőt hoz.

Mértékletes meleg el. osztya az esős záport.

Mikoron igen sűrű az égen az Tsillag, azt jegyzi, hogy immár a földi pára oda fel-jutott, és eső lesz. Mikor igen futósnak az Tsillagok az égen, mint ha farka maradna, nagy Szelet jegyez. Ha minden felől futósnak, sok fel- Szelet várj.

Tiszta időben edgy igen kicsiny felhőből zápor esőt várj.

Az Bogántsna k az koroja ha más színű, és bé-hajlott, tehát esőt jegyez.

Az nedves állatok ha igen száradnak, esőt jegyez, mert a' párát fel. botsátták.

Teophrastus azt mondgya, hogy természet szerént nem lehet Vízözön különben, hanem ha szürendeig az előt nem lesz eső. Második jel, ha nagy aszályban kiszáradnak az vizek: és ki-folyó források. Oszrán mikor ama' nagy folyó vizek apadnak. Mert néha ollv dolog történik, hogy a' vizek edgy helyben ki. száradván, másutt eredgyenek el. Oszrán az égen nagy tsuport tüzet látz. és nagy ütköds Tsillagot. Régenten öt száz hetven esztendőben az égen tüzet láttanak hosszán és vért-is, azon esztendőben olly nagy ár-víz volt ott, és az *Tyberis* vize ugy ki. áradt, hogy edgynehány várasokat fel. forgatott.

Ha fegyverek tsattogását hallasz, avagy az Fgalatt nagy zugást, avagy mint ha bögne a' Föld, ugyan ezeket jegyzi, a' mi a' Tóokban is megtörténik, mert affele a' párának fokságát jegyzi, kiből ár-víz lesz.

Ha

Ha látz az égen két Napot, avagy két Hóldat: ha két Napot, nappal lesz a' veszély: ha két Hóldot, éjel lesz. Az elő állatok is meg-murattyák, mert vagy Madarak, vagy Földi állatok, ugyan meg-ijednek az záportól, és láttunkra is el hadgyák az ő helyeket, és fereg-gel el-mennek edgyik Földről a' másikra. Természet ellen pedig az Isten azt is meg-mivelheti, kit mi nem vélünk.

Télben ha hirtelen meg-szárad, edgyetmás, papyros avagy valami egyéb ollyatén, nagy deret jegyez.

Amaz töviss sül. Disznó két lyukat tsinál, Etszakra edgyiket, a' másikat délre, a' mellyiket bé-tsinállya, onnan te nagy Szelet várj, ha mindeniket minden felől, igen nagy Széllészen.

Hangya ha az monyát utánna vonzza, esőt érez: ha killyeb hozza az odubul, esőt jegyez: ha jól el bé-hordgya, tiszta időt.

Vad Rétze ha tsattog az szárnyaival, esőt jelent: ha pedig a' vízbe el. buvik és repes, Szelet jegyez.

Ha szikrázik az üstög erőssen, szelet avagy esőt jegyez.

Ha igen hulla rom, eső lesz.

Az Sarlo, avagy az Kasza, ha igen feketődik mikor a' Fűvet vágja, esőt jegyez.

Ha fejeér pára mégyen az Földről avagy az Vízből jó reggel és este, tiszta időnek jele: ha éjel, másod napra jegyzi azt.

Az Tyukok ha tsattognak a' vízben, avagy ha nagy se-reggel gyűlnek valahová, nagy esőt éreznek. Az Kakas ha idején kukurikol este, Szelet avagy egyéb idő változást jelent.

H 4

Ha

Ha későn kukurikol immár Nap nyugot után, hamar esőt várj.

Darvak ha futnak az nagy berkekből, esőt jelent. Mikor egyenesen elő-repülnek, és nem tsavarognak, tiszta időt jelent: ha igen mennek, hamar Telet várj.

Az fagyás, ha esőtül edgy elsőben olvadni kezd, és Nap-keletről szél. fú, az fagy még-is sokáig tart.

Az Gém ha zajog reggel, esőt várj, ha az víz felett fűr és erőssen zajog. Szelet várj.

Az Nap körül ha valami kerekfűg vagy, mellyet deák nyelven *Halonak*, magyar nyelven peniglen *Udvarnak* szoktunk mondani és nevezni, hogy ha egyaránc vagy, tiszta időt jelent, azon kívül hogy ha fekete, köd vagy, jele nagy zápor esőnek, és áradásnak-is.

Petske midőn az víz mellett röpös, szárnyaival avagy az hasával az vizet veri, esőt hoz.

A' Tűznek lángja ha tétova tekereg, avagy az Gyertya ha szikrázik, avagy nehezen gyulad meg, avagy az eleven szén ha az fazékhoz ragad, avagy az hamu és tűz ha öszve tapad, avagy az tűz ha igen fényes, mind ezek jelei szélnek, villámásnak, meny-dörgésnek, és sok esőnek-is.

Kőszvényes ember midőn a' lábát fájlallja, avagy ki-nek a' tsontya meg-törött, és jól meg nem gyógyult, esőt érez.

A' Filemile midőn erőssen énekel és keservefen, hamar Tél lesz.

A' fényes Bogarak ha igen repülnek, az árpa már meg-ért.

A' Farkas midőn ordit gonosz és pokol időt jelent.

A' Farkas ha szép és ékes helyekre tart, Szelet érez.

Az Hegyek mikor füstölögnek, annyira hogy alig által láthatni nappal-is, esőnek jelle.

Zugás ha vagy, Szelet jelent.

Az Háják midőn futónak az égen és jádzanak, tiszta időt jegyez.

Apro legyek este-felé ha sereggel gyűlnek, tiszta időt érez.

Legyek ha erőssen mardosák az Szemedet és az Szádat, erős zápor esőt jegyez.

Buvárok ha hirtelen repülnek és kiáltnak, esőt avagy Szelet éreznek.

A' Víz midőn igen kék, al-Szelet várj: ha penig fekete, fel-Szelet várj.

Bagoly esős időben ha kiált, tiszta időt.

Felleg ha még el nemozlott, és zugással jő, melly zugás egyaránc vagy, mint ha bögne, záport és meny-dörgést hoz.

Fellegek ha fel-vitetnek: tiszta időt várj.

Fel-tisztulás után ha edgy-kis felleg vagy, ki Széllel el-ozlott, még esőt várj olyankor.

Fellegek apronként szaggatva midőn mennek, Szél vagy.

Fejér Felleg esőt hoz Nyárban, Télben havat.

Minden apro Kőd ha alá-tart, meg-tisztul: ha penig fel-tart, bé-fellegzik.

Fagyos időn ha kis hó esik, sokáig tart a' fagy: ha nagy hó esik, hamar el-olvad.

Fejér felleg ha sok vagy este az Horizon felé Télben nagy havat jegyez.

Berkeknek ropogása, és fa-levele ha leveg, fél-szellő.
Berkek fáinak feketék, eső lesz.

Gyenge bárányok ha időnek elötte bagozni kezdenek, Dög-halálnak jele.

Bakok ha gyujton esznek igen, esőt érznek.

Gyertya ha szikrázik avagy olaj, esőt érez.

Ketske ha erőssen bagoz, pokol időt érez.

Ketske ha igen későn bagoz, tiszta időt.

Juhok őszszel ha igen kapálnak, avagy ökeők, edgymáshoz hajtván fejeket, nagy ifzonyu Telet érznek.

Sem igen hűv időben nem lesznek sok eső, sem igen hideg időben sok hó, mert a' fellegek meg-emésztenek.

Lábod ha igen verítézik, a' szél esőt hoz.

Szilva ha sok terem, háboru időket jelent.

Dísznók ha futnak az szalma tsutokkal, és el-verik, esőt érznek.

Véréb ha reggel igen zajog, vízt és tsirippel, esőt várj.

Barmok ha felette igen latorkodnak, eső.

Balhák ha igen tsipnek, eső lesz.

Pávák ha igen kiálnak, esőt érznek.

Harkály ha igen koltog, esőt és zápor esőt érez, azért hittak régen Eső-madárnak.

Békák ha erőssen zajognak, esőt érznek.

Harmat ha nintsen reggel, Szél nintsen, esőt avagy deret jegyez. Ha pedig sok az harmat, bizva vársz jó időt.

Salamandra, az az. Vizi, borju esőt hoz.

Az Eger meg-érzi a' Szelet, és a' melly felől jő, bédugja a' lyukat.

Az Nap mikor tisztán el-nyugszik és fel-kél, tisztulást várj: Ha pedig veres felhő körüllette reggel avagy egyéb szinü, jót ne várj. Mikor veresbe nyugszik, avagy ha későn látz olyant utánna, Szelet jelent. Az nap mikor fel-jő ha igen nagy, esőt vonszon.

Scylla, az az. Vad-hagymának virága, ha vizes szabásu, és ha későre el-hervad, bő-Buza terem.

Nap keletkor hogy ha hűség vagy, de nem sütső, Szél idő lesz.

Az Hóld és a' Nap valamikor fekete avagy zöld szinü mutat, esőt hoz, ha pedig veres, Szelet. Mert a' veres szin az Marsnak szinü.

Télben az Nap mikor el-nyugszik ha veres és fenyese, akkoron hideg Szél fű, nagy erős Dér lesz éjle.

Esős időben mikor északra tisztát látz, avagy Délre nagy sűrű felhő, tiszta időt jelent.

Fájdalmak mikor erőssen meg-fáznak, nagy Dér lesz.

Télben ha igen fenyese a' Tsillagok, nagy hidegségnek jele, avagy ha szikráznak oda-fel.

Ha igen nagyoknak tsisznek a' Tsillagok este, Szelet jelentnek.

Vereménnek az magva mikor igen könnyű avagy rút belől drágaságot várj.

Gyümölcs mikor igen bővön termett, nem jó jel.

Mikoron Tavaszszal az Erdő igen hideg és száraz, és Tavasznak végében a' nagy hideg le-száll, te ne fély hogy bő-gyümölcsöd legyen, Bor sem sok terem. Ha száraz a' Tavasz, gyümölcs kevés lesz, de igen jó ért.

Tavasz és Nyár midőn igen kedves avagy homályos, sok ideig drágaság és halál lesz.

Az Nyár ha igen száraz, az Gabona drága lesz. de jó, az Halak meg-halnak, kegyetlen betegség lesz: ha meleg Nyár lesz, sok halál, sok gyümölcs: ha hideg, nem lesz dögös, de a' gyümölcs éretlen.

Ha nedves ősz, nyúlós Bor lesz Tavaszra. Ha az ősznek utollya nedves, az Gabona meg-drágodik: Ha száraz az elei, drága lesz a' kőles: ha meleg, dögös: ha igen hideg, nem egészséges gyümölcs: ha száraz és hideg valamennyire lejend az elei, jó.

Télben ha nagy Szelek dérről fúnak, mindent el-szűkítnek.

Télben ha nagy hó lejend, bőséget jegyez. Ha pedig dara sok és, kő. eső lesz, és drágaságot jelent.

Sáska és Föld indulás Dög-halálnak és szárazságnak jele.

Ha bő az Hal, aszályt és drágaságot jelent.

Buza midőn sok termett, drága az Hal.

Gabona mikor virágzik, ha az napnak fénye el-vész, akkor a' Buza semmit nem erezt.

Madarak mikor sereggel mennek erdőről, falukra és városokra, kivált-képpen Zajkok, soha nem jó jel, sok gonosz következik.

Föld indulás sok veszedelemnek jele, inkább dög-halálnak, midőn az ég sokáig tsendes, semmi háboru nincs, és az vizek bűdösek.

Föld indulás néha két esztendeig tart, néha negyven nap után meg-áll, de ha meg-halladgya, két esztendeig meg nem szűnik. Ollyankor jobb Etszakra a' Föld alatt bőséges helyeken laknod: osztán a' házad pádimenomos legyen és szurdékos, bátor Szívű légy, ne fély, és nem halsz meg, ha Isten úgy akarja.

Pub.

Pubtenever este ha jó idején fészkeből ki-jő, és tőrova futos, bizonyos jele szép időnek.

Vakondok ha igen ássa magát: nagy esőt érez.

Földigelelták ha ki-jőnek, esőt éreznek.

Pap Matskájának kit hinak, ha sokan járnak széllyel, nagy esőt éreznek.

Madarakkal ha álmodsz éjel, nagy Szél fú.

Az esztendőnek edgyik része ha tiszta volt, a' másik nem lesz. Az ősz ha tiszta, a' Tél háborgó. Első esztendő ha nedves, a' másik tiszta lesz, oka ez, mert a' szárazság fel-győjti a' párát az ég alá, és abból lesz eső.

Minden kemény Szelek hidegitnek és száraztanak, az lágy Szelek nedvesek és meleg.

Szél ha támad a' Hóld fel-jövéfőkor avagy Nap-keletkor, sokáig tart: és ha nappal avagy éjelre meg-áll, még-is reá-kezd, sokáig tart, és Hóld-főttára nagyobb Szél lesz: a' ki szél nappal indult, többet tart hogy nem a' ki éjel.

Etszaki avagy Fel-szél tiszta időt hoz.

Nap-keleti Szelek mind száraztanak.

Nap-nyugoti Szelek nedvesítnek.

Déli avagy al-szél meleg esőt hoz.

Nap-keleti szél után ha Fel-forgó szél fú, nagy égi háboru lesz. Etszakra ha villámik Széllel őszve eső lesz.

A' Fel-szél egészségesb, hogy nem az al-szél.

Ha vizes az üveg avagy az vas-is, esőt várj.

Az őlyű hét nappal a' hartz előtt meg-jelenti, mellyik fél meg-birja a' másikat, és orrával a' melly felé for-

dül,

dúl, ott meg-győzöttetnek. Régen a' Királyok igen vi-
gyáztattak erre.

Az Tehén ha az égre néz fel, és száját avagy orrát fel-
cartya, esőt érez.

Mikor vagy al. szél vagy Nap-keleti szél éjel erőssen-
fű, rútalmokat látunk.

XXXIV.

VILLAMASROL.

A Z Villámás semmi nem egyéb, hanem az Aérnek a-
vagy égne edgyik részének a' másikkal sebes belé-
ütközéséből származott melegség és tűz. Mondom sebes
ütközéséből, mert a' *Phisicus* fok azt mondgyák: *Omnis
motus calefacit.* Ugy tetszik pedig minékünk, hogy az
dörgés későbbben léfzen, hogy nem az villámás, maga-
edgy szer s. mind léfzen, de hamarabb meg-láttuk hogy
nem mint hallyuk: Másik az, hogy edgyik szárazb ma-
teriából léfzen, hogy nem a' másik.

Keveset ha villámik fok dörgéssel, ne fély, mint mikor
fokat villámik, és keveset dörög.

Ha csak étfzak felől villámik, másod napra esőt várj.
és iszonyu Szelet.

Dél felé ha villámik tiszta éjel, onnat Szelet és záport
várj.

Tiszta időben villámás héséget jegyez, az *Horizon*
felé ha villámik dörgés nélkül, tiszta időt jegyez.

Nyárban étfvéli villámás harmad nappal előtte való
esőt jegyzi.

lub

Azvil-

Az villámás meg-állottya az Szelet, és nagy dörgéssel
őszve inkább meg-állottya Tavaszzal, de őszszel nem an-
nyira.

Mikoron nagy villámások vannak, fok Ingolát avagy
Tsikot foghatz, mert ők az keserű vizet nem szeretik, az
villámás pedig meg-keseríti, mint edgy füstös üfzög, az-
ért meg-égnek az Fűvek is gyakorta.

XXXV.

AZ MENY-ÜTŐ KÖRÜL.

A Z Meny-ütő kö, semmi nem egyéb, hanem edgyik
Aérnek a' másikkal egybe csappanása, ki addig vite-
dik zugással, míg valami meg-tartoztattya: avagy, az
Meny-ütő kö száraz és meleg pára és szeles, ki az földhő-
ből erővel csaponik ki zugással és lángal.

Azt ne féllyed, hogy ki alá-fuhog, mindenkor kö lé-
gyen. Mert ha kö volna, nem kerengene és futogna ide
s. oda, és fel nem lököné mint egy lang, hanem val mit
talalna és el-érne mind el-rontana, mind tsonnyát mind
husát: hanem temérdek kemény és sűrű *materia*ból ke-
mény alar, melly *materia* igen földötte meg-sül, és olly
léfzen néha belőle mint edgy veres kö, avagy fekete za-
básu kö: edgyik vége pedig hegyes, és abban vagyon.
Leg nagyobb bésége efféle hegyes mindeneket meg ront,
és mivel-hogy tüzes szél vagyon benne, mindeneket fel-
hány: Ha pedig efféle a' ki alá-jő ollyankor tüzesb le-
jend, hogy nem sebesb, ez annak a' mit ér csak az külső
részét bántya, és a' belsőt nem, mert kitsid a' sebessege,
és nem harhat oda-bé: és efféle az embernek is minden

ször

szörít meg-égeti, és a' restének semmi gondgya nem lé-
zen. Ha pedig sebesb és nehéz, erős és sűrű, mind el-
rontya a' mit ér, avagy mind el-hasírtya.

A' *Plinius* sokféle Meny-ütő követ szám/ál elő: Né-
melly igen száraz természetű, az olyan' csak szaggat.
Némelly igen nedves, melly meg-éget, és az olyan mást
nem égethet; hanem rútul meg-feketít: ez igen fényes
és tsudálatos természetű. A' magas helyeket szokta
meg-ütni a' meny, mert a' mint mondám, Szeles száraz
állat, és kerengve jő alá.

A' mit pedig hamarabb ér, abba ütözik: némelly pe-
nig a' Földre sem ér, mert ha érénd valamit az ő erejében
akkor el-oszol. De ezeknek az okait bizonyly meg
nem mondhattuk mi, mert tsudálatos, és okosságunk-
kal meg nem foghattuk. Ki nem tsudálkoznék rajta,
hogy a' meny néha úgy üti az embert, hogy erőszé-
ben meg-olvad a' pénz, és ő magának semmi gondgya
nintsen, sem az erőszény meg nem éget. Az Szablya meg-
tűzesül a' hivelyben, és előbb meg nem ég a' hively.
Az Dárda vasa úgy meg-olvad, hogy mind le-tsepeg,
a' nyele meg-marad. Az hordo Bort úgy üti, hogy mind
el-romol, és a' Bor el nem omol harmad napig, és a' ki
abban iszik az után, avagy meg-bolondul, avagy meg-
hal belé.

Továbbá, minden állat, a' kit a' Meny meg-üt, oda-
fordul fővel a' melly felől reá jő az sebeség. Ha egy fát
meg-üt, még a' szálkája-is oda fordul a' honnan jő a' se-
beség.

M E N Y - ü T ő K ö N E K M I K E P E

pen kell Isten után ellene állani, az Bölts

*Physicus*oknak tanítása-
szerint.

L Eg-főb őltalmunk attól-is nekünk az Isten, mint
szintén egyéb nyavalyáktól: De mivel hogy vadnak
Istennek eszközei, mellyek által tselekezik, és az
embereknek gonozságokat meg-bünteti; azért az többi
között ez is edgyik eszköze, kitől félünk kell, és igazán
élünk.

Ditsirik pedig Isten után fokban az Borostyán fát az
Meny-ütő kö ellen, mellyről *Tyberius* Tsászár koszorót
viselt menydörgéskor.

Az nagy vízi borjut, melly az tengerben és nagy vizek-
ben terem, meg nem üti az meny, jó azért nálad lenni az
bő:iben, régen faru kötöt tsináltak belőle.

Menydörgéskor szemedet bé. tapaszd és Füleidet,
mert meg-vakit.

Természet-szerént gyűlöli az Meny-kő az vasat-is,
és soha meg nem üti azt az ki igen vasas, kivált-képpen
ha ollyankor meg-öntözik az vasat.

Az Saskefelyüt meg nem üti az Meny. Onnat mond-
gya *Plinius*; hogy régen tartották az Királyok az sereg-
ben, és nem ütötte meg őket.

Edgynéhány bölts emberek írják, hogy az veres *Co-
ralusis*, az az, *claris*, jó az ellen, és az ki nála tarttya bá-
torságos attól.

Az melly akkor alá-esett, jó abban az ajtóra függesz-

tened, és meg nem űti azt a' házat az meny, még az után-
is, hale-veszed az követ.

Az nehezebbeket és az aluó embereket meg nem űti
soha az meny.

Az mikor az meny-dörög, ha erőssen vonszak az ha-
rangokat, nem jő oda az meny-kő, mert az zengés tétő-
va kerengeti.

Télben kevés vagyon és ritka helyen, mert az hideg
ellenfege az tüzes párának. Nyárba sem igen az *corru-
ptio* miá, hanem őszszel és Tavaszszal. Soha Scythiában
nintsen meny-kő az hidegtől. AEgyptusba fints az me-
legségért, hanem Olasz Országot bántya igen, mert
sohul nintsen bántása ott. Campaniában nyárban és
Télben látnak meny-követ, mert ott mindenkoron Ta-
vasz vagyon, soha nem hideg.

Ha magas toronyokat űt-meg az meny és házakat gya-
kran, az onesztrendőben nagy drágaságot jelent.

Az reggeli meny-dörgés esőt hoz vagy szelet. Dél-
ben ha dörög, zápor esőt várj, az napnak utolsó óráján
ha dörög, égi háborúnak az jele, ha Nyárban sűrűn vil-
lámik, ritkán dördül, eső vagyon.

Hermes az bölts *Astrologus* írja, hogy ha Bóldog
Aszfzony havában dördül az meny, nagy kemény szeleket
jegyez, és bőséget.

Ha Böjt-elő hóban, fokaknak halálát, fő-képpen gaz-
dagoknak.

Ha Böjt-más hóban, kemény szeleket, bőséget és ha-
dakat.

Ha Sz. György havában hallyák először, jó és haszná-
latos időket.

Ha.

Ha Pünkösdi havában, éhségét és nagy drágaságot.

Ha Szent János havában, bőséget.

Ha Sz. Jakab havában, jó és sok buzát jelent.

Ha Kis Aszfzony havában, jó szerentsét az vetéshez,
de sok betegséget.

Ha Szent Mihály havában, bőséget jegyez, de űrak
közvet. ocsáft.

Ha Mind Szent havában, nagy szeleket, de semminek
nem árt.

Ha Sz. András havában, elég és jó gabonát ígér.

Ha Karátson havában dördül, bőséget jegyez, és bé-
keséget.

Nyárban az hol villámik és dörög, onnat nagy szél
jő.

Télben és őszszel peniglen az villámás után meg-áll
az szél.

XXXVII.

AZ űSTÖKÖS TSILLAGROL.

Az űstökös Tsillag, mint az bölts *Aristoteles* mond-
gya, nem igaz Tsillag, mert nem múlték-el, hanem
a' meleg, és igen száraz párából lészén. Meg-gyuladnak
penig afféle száraz materiák oda fel az égnek sebes
forgásától, mert a' mint mondám, minden mozgás és
forgás melegit, más az, hogy az tűzhöz közel vagyon:
hogy peniglen fokká tart, az az oka, mert az föld-ől
menten megyen-fel az vapor. Erről penig el-hiszed
hogy az gyuladás. Mert azt mondgya *Seneca*, hogy hat
holnapig egyszer égett volt afféle, az az, űstökös Tsil-

lag volt, és nagy sebes hévség volt miatta, kevesbé nem tart hét holnapnál, többig mi közünk nem nyoltzvan napnál.

Nagy szeleket jegyez pedig effele és szárazságot. Ne tsudáld pedig hogy utánna éhség és drágaság lesz, mert az aszályból és szárazságból következik az, mert az aszály mostohája az vereménynék. Dög halál is lesz belőle, mert az nagy szárazság *Melancholiát* és *Cholerát* terem, az *Melancholiából* bolondulás, Hagymaz Kország, Ebeknek dühödése lesz: Az *Cholera*ból pedig az mint *Hypocrates* 7. *Aphorismo* mondgya, kegyetlen hideg-lelések, gyuladások, lesznek, és az gyuladás minden betegségnek anyja. Jölehet pedig az Emberek azt tartják, hogy az Isten jó végre mivel, mert ha edgyik Fejedelem meg-hal, talám jobb következik, ha halál meg-újul az föld.

Az üstökös Tsillag Hadat. is jegyez. Mert szöröz hévséget, az pedig *Cholerát*, az *Cholera* dühösséget, haragot, visfza-vonást, az mint írják hogy volt *Julius* Császárnak halálakor.

Akkor pedig inkább azok halnak, kik kedvekre élnek, nem annyira az kösség, mert az aszály miá keveset chetik, és jól meg-emészt.

Az üstökös Tsillag edgy egészfeszendőre jegyez gonofzt, de kíváltképpen oda felé az hová az ő fenyét nyújtja, az melly felé pedig az tart, ott lesznek meg ez gonofzok. Sőt ha azon időben vagy az Hóldban vagy az Napban *Ecclypsis* lejend, annyival rettenetesben természet szerint mind ez nyavalyák meg-lesznek.

Hány fele pedig az üstökös Tsillag, és miképpen legyen-

gyen. meg, nem szöllok most arról, itt tsak *Prognosticon* szerint írok, éjel inkább tetzik. Ha az Kosban vagy on, Német Országra tart, avagy Angliára: osztán a farkát nézd. meg hová nyúl: ha fokká tart, annyival veszedelmesb.

XXXVIII.

AZ SZIVÁRVÁNYRÓL,
mellyet Irisnek mondnak az
Deákok.

Mikor tiszta idő vagy on, és Szivárvánt látz az Egen, bizonynyal hidgyed hogy eső lesz. Ha pedig eső után látz Szivárvánt, fel-tisztul hamar. Ha Dél felé vagy on az Szivárvány, igen nagy eső jő. Ha Nap-nyugotra vagy on, edgy kitsiny eső paráhol tsak. Ha Nap-keletre vagy on, és immár az Nap el-kezde nyugodni, szép tiszta időt jegyez. Továbbá mennél zöldebb a Szivárvány, annál nagyobb eső lesz. Mennél veresb annál szelesb.

Beda az Bölts *Astrologus* azt írja, hogy 40. Eszten-dővel az Itélet napja előtt, el-vész az Szivárvány e világ-ról, és leg először az fogy. el, hogy ez világ el-kezd végezödni.

XXXIX.

AZ NAP FENYENEK
fogyatkozásáról.

Mikor az Napnak szinte ollyankor fogyatkozik-meg az fenyé, mikor az buza és egyéb gabona virágában vagy on, bizonynyal tudgyad, hogy nyomorúlt Esz-tendő lesz az.

AZ ÚJSAGROL ES HOLD FOGY-
taról való tanúság, melly felette hasznos az Mag. vető
embernek, plántálónak, és örökséghez való fa vágás-
hoz: Esegység dolgokhoz és művekhez, az
mellyben az Hóldnak irását kell
meg-ítélni.

Tekints az következő Figurára, miképpen ez az
 Ő két kezével az fertályokba nyúlt, és így gondol-
 kodgyál felőle. Hogy ha az bal kezével az Hóldnak
 fertályában bé-nyulhatnál, itéld meg magadban, mert
 az, az első nevekendő fertályoknak jelensége. Ha
 pedig job kezével az Hóldnak fertályának kerekességé-
 be bé-nyulhatnál, és ekképpen mint im az képen látod
 bé-foghatnád markodban, az Hóldnak el-fogyását jel-
 lenti, és annak két utolsó fertályit. És így meg-isméred
 a Hóldrol mikorban vagyon.

Hóldnak el-fogyása.

Hóldnak nevekedése.

Az Holdat lásd meg harmad nappal az *Conjunctia*
 előtt, az mikor az szarva szép hegyes, vékony, avagy az
 után harmad nappal Nap nyugotra: mert mikor olyan-
 kor szép tiszta, fényes, tiszta időt jegyez. De ha vékony
 és veres, és edgyik fele, mint ha mozogna, világoson
 szelet jegyez. Az szél onnat jó az honnat az földre felhők
 tartanak, ha fekete olly nkor vagy zöld, nagy esőnek az
 jele. Ha az Hóldnak edgy kitsin 22 udvara, és fényes tisz-
 ta, szép időt jegyez. Ha pedig két vagy három udvara,
 fekete szabafu, oszló, avagy zöld és fekete, nagy kö-
 esőt jegyez. Ha az ollyan udvar nem oszol el, hanem ő ma-
 gában el enyészik, tiszta időt jegyez, ha edgyik felől
 kezd meg bomlani, onnat szelet várj. Az Hóld mikor
 tellyes és fekete, onnét esőt hoz. Mikor félen al a szar-
 va, az Eszaka szél uralkodik, melly gyűlöli az esőt mikor
 alá áll, az Déli szél uralkodik. Azt eszedbe vegyed, hogy
 ez Világhoz mindenik Planetánál közelebb vagyon az
 Hóld, azért hozzá halgassunk mi, mert minden nedves
 állatokban ő igen uralkodik.

AZ FÖLDNEK ÉPÍTÉSÉRŐL.

Va Buzát Egedij, Arpát, Zabot, Benedicti.
Borsót Gregorij, Lentset, Ledneket, Philippi.
Hagyma-magot Ambrosij, az mező zöldül Tiburtij.
Azonban el-jő az Kakuk, certissimus nuncius Veris.
Kenderi Urbani, Lent Viti, Répa-magot Kiliani.
Ruffi, Téli buzát, Assumptionis mes mébet ha tart,
Palant-mag Viti, vágd-le az Káposztát Calomanni.

Abdon és Senesfogad aratót, memor esto.
*Húst sóz Lamperti, Kolbászt post festum Martini,
 Ludat sús Olvaldi, Sajtót végy Vincula Petri.
 Répát as ad opem, Káposztát Vidi Dominum.
 Hordoz ölyút Sixti, mennyi fűrészni Bartholomaei.
 Fát végy sívelis, bizony meg-kellettik Michaelis.
 Simonis és Judæ, szokták mondani Vx tibi nudæ.
 Szobádat tapaszd Calixti, azt fűts-bé Natalis Christi.
 Egyél Disznóhúst Basiliij, légy jámbor per circulum anni.
 Es jól lehet dolgozod, most és tempore omni.*

X L I L
K E Z I C O M P A S T O M E S A R N Y E K
 óra; az az, Bal kezében mi módon ismerhessek meg az
 órát az úton járók, és egyéb dolgokban foglalatofok,
 mikoron az Nap tiszta és szépen
 fénlik.

Imez

I Mez Figura, és fél kéz, elődbe adgya, az bal kezednek
 minden állapottyát, mellyből az Orát meg-ismérjed.

Az Figurának magyarázata.

Leg-először, látod a' kéznek állását, világnak négy
 szegeletire helyheztetvén, úgy mint, Nap-támadatra,
 Délre, Nap-nyugotra, és Etszakra.

Másodszor vedd-eszedben, hogy a' hivelyked alatt va-
 ló domborskát, a' Bölcsék *Mons Veneris*nek nevezik.

Harmadszor, az domborska alatt vagy on edgy *Linea*
*Vite*nek nevezik, az az, az életrnek lineája.

Negyedszer az hivelyke és mutató új között edgy szál-
 ma szál nyúl alá, úgy mint a' tenyérnek hajlásában, melly
 szála szálról adatik az árnyék, az Napnak tiszta fényé-
 ben.

*Miképpen meg-ismértetnek az Orák az embernek
 bal kezén való öt úján.*

Nyilván vannak előtted az öt újodnak nevei, úgy-
 mint az első hivelyk, a' második *Index*, az az, mutató új,
 harmadik hosszú új, avagy bolond új, negyedik gyűrűs
 új, avagy neveletlen új, ötödik kis új.

Dél előtt való Orák.

Az második újodon, mellyet *Index*nek mondják,
 kezd-el elől az első izen az olvasást, tudnia illik, az ór-
 ról, mert akkor immár nyárban az Nap fel-támad, úgy-
 annyira hogy árnyékát vehedd. Es így az *Index*ről kell
 számlálnod, mert ott vagy on helye az ötnek, a' mint
 az az *Figura*ban látod.

I 5

Az hoszfú újadon kezd az hatrol, mert ott az hatnak helye.

Az neveletlen újadon kezd el az hétről, mert ott az hétnek az helye.

A kis újadon kezd el az első izen elől az nyoltzról, mert elől vagyon az nyoltznak az helye. Az első iznek hajlásában olvastatik az kilentz. Az másik iznek hajlásában számláltatik az tiz. Az kis újodnak utolsó izin az tenyereden fellyül számláltatik az tizen-edgy. Az tenyerednek alsó hajlásán avagy liniáján mondatik az tizen-kettő. Es ekkor vagyon minálunk az Dél. Ezeket pedig az ranuságokat eszedbe veheted az fellyül meg-irt kézen.

Ez is tudni-való szép dolog, hogy Dél előtt az szalma száltol adatott árnyék, által nem halladgya az újaidat, hanem ott rövideden mutat csak. Dél után sokkal tovább mutat, hogy nem az újaid volnaának.

Délután való Orák.

Ez előtt meg-irtam az Dél előtt való Orákat, ötorától fogva Délig, az az, tizenkét orakorig. Következnek immár az Dél után való Orák, mellyeket mentéft veheted-eszedbe visszsa-térvén, és izről izre visszsa-számlálván, az mint elő számlálad vala őket, tudni il-lik: a' hol az 1. olvastatik, oda mutat az szalma szál mikoron Dél után 1. orakor vagyon. Az másik izen a' hol az előtt 1. olvastál, 2. olvast. Az harmadik izen a' hol az előtt 2. olvastál, 3. olvast. Az kis újodnak az végén 4. olvast. Az neveletlen újodnak az végén 5. olvast. Az hoszfú újodnak az végén 6. olvast. Az mutató újodnak az végén 7. olvast.

Imé.

Imé elődben adtam az derék fundamentomát az Pa-raszt és mezsei Compastomnak, mellyel élhetünk min-den külső szerzám nélkül.

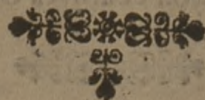
P R A X I S,

Miképpen meg-ismérjed az Orát, a' Kezeden minden-nap, mikor tiszta idő és verő-sény vagyon.

MIdőn a' mezőn vagy, és tudni akarod, hány orakor légyen, végy feledgy szalma szálat, avagy fű szálat, avagy edgy egyenes kis és vékony fátskát, avagy ha Deák vagy, és pénzen nem vehetz edgy Compastomot, edgy pennát végy, és annak mérd meg az hoszfát az Indexhez avagy mutató újodhoz: az tenyered hajlásának felső liniájához, mellyet oda-fel életnek liniájának nevezünk, és se hoszfabbban, se rövidebben ne vedd. Ez szalma szálat vedd az hivelyked alá, és a' te tenyered hajlásának szintén a' felső liniáján, melly az életnek liniája, szorits bé, és egyenessen tartsad, a' mint a' következő Figurában meg lát hadd.

Immáron vedd-eszedbe, az árnyék az szalma száltol, mellyik újadra mutat, és mellyik izre, mert így ki-mond-hatsz az Orát.

Példa. Az árnyék mutat az kis újomra, azért Dél előtt nyoltz orakor vagyon, ollyankor pediglen által sem halladgya az árnyék az újomat is. Az árnyék mutat a' kis újomnak első iznek hajlására, annak okáért Dél után három orakor vagyon.

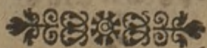
XLIV.
FIGURA, MI MODO N ALLYON
az ember, a' ki az Orrát akarja
meg-nézni.

Nyár.

Tél.

EZ Figurában vedd-eszedbe, im ezek miképpen fordúltanak az Napra, Télben és Nyárban. Mert Télben artzal kell az Napra állanod, Nyárban pedig háttal. Annak felette az kezed ki-nyújtása után még azt is eszedbe kell vened, hogy az hivelyked alatt való domb alatt árnyékos legyen, annyira hogy azt az völgyetskérrellyességgel úgy el-foglallya, hogy azért killyebb ne érjen az árnyék, az az, hogy által ne érjen az árnyék az életnek liniáján, mert ez az próba és az igazgatás rejti, hogy igazán szolgállyon ez árnyék Ora.

AZ

AZ LOVAK BETEGSEGEK
ról való Orvosságok.

Az melly Lonak Szemén valója vagon.

Annak az szemét amaz kék kövel kell törölni. Ha az nem használ a' kovással metéltesd-le a' szemén-döget és fösld-meg, s meg gyógyul.

Az melly Lonak Egere vagon.

Az kovás avagy te magad az kelevényét egyben szoritván edgy törökkel meg újisd és az rutságot vájd-ki, és meg-gyógyul.

Ha valamelly Lonak az meg-ütközés miatt betegsege volna.

Végy reket Eb kaprot, aszald-meg, vedd borban, és töltsd az lonak a' torkában, és az orrát az lonak jól meg döngöllyed, hogy izzék a' lo gyakorta, ezt miellyed, el-hidd hogy meg-gyógyul.

Ha az Lonak az Torka meg-dagadott, hogy el nem nyelhetné az abrakot.

Három tikmonyat habarj-meg etzettel, és végy edgy fát mint egy újod, tekerd-meg ruhával, az után az lovát dűjts-le, és tikmonyas etzetet tölts az torkában, és döngöllyed véle, meg-gyógyul.

Ha az Lonak féreg vagon az gyomrában.

Végy erős etzetet, tikmonyat, szarvas port, borsot, ezeket jól meg kell törni és az etzetben meg-kell forralni, hadd-meg-hűlni, úgy töltsd az lonak torkában.

Ha az Lonak az Bőre között vagon

féreg és az húzában.
Vedd az lo tsontot, tégy hozzája zöld görögör, avagy

Crif

Crispánt, osztán hűsd-meg az lonak a' bőrét, mellyben az féreg fekszik, és az egészte hints a' fele port, meg-gyógyul.

Ha az Lo az ístállóban meg-zabállik.

Azon meg ismered, hogy az orra tsöpög, annak vedd vérét az orra portzogóján, meg-gyógyul.

Ha Lo futtában meg-zabállik.

Azon meg ismered, hogy igen hurut, annak az füle és szeme között, vegye vérét. És meg-vigazik.

Ha Lo meg-zabállik Etében.

Azon ismered-meg, hogy meg-dagadt, és négy lábát meg-teríti, és le-esik, annak szappanos vizet tölts a' torkában.

Ha Lo lábából In jár.ki.

Végycsart, és nyisd-meg edgy kitsinnyé a' lo lábát, és az eb-szart vivén, kösd-bé.

Ha Lo igen hurut.

Végycsart, hat tyukmonyart, az fejevérét és tömjént, törj őszve, tölts az lonak az torkában.

Ha Lo igen kehes.

Végycsart fél font fa olajt, forrald-meg serpenyőben, osztán hadd hüllyön-meg, tölts lonak az fülébe. *Valebit.*

Ha az Lonak az Nyirjad igen ki-faragják,

hogy az lába meg-dagadna.

Végycsart len magot, főzd-meg, kösd az lonak az lábára, három éjel álljon rajta. *Valebit.*

Ha az Lonak kelevénye nagyon.

Egész-meg az kelevényét keresztül tüzes vassal, az

tüzes

tüzes vasat tarts kin-közhöz, tsöpögésd-bé kin-kövel, kösd-bé piritott kenyérral.

Ha az Lo lába meg-hasad.

Nyisd-meg az lo lábát az köröm között, végy buza-íjstet habard-meg tyukmony fejérivel, kösd lábára.

Ha az Lo háta az sok járásfúl meg-

dagad, és sántálna.

Vond-le az patkót az lábáról, és az talpát vágd-meg, márts len tsepüt az vízben, tedd az sebben, ki-vonsza minden mérgét.

Ha Lo varas.

Végycsart kin-követ, és zöld görögöt, ó hájat és Curdes füvet, ember ganéjt, vakard-meg az varát, és az után, kend, meg az lovar meleg helyen.

Ha az Lo nem vizelhetik.

Végycsart mustár mag olajt, és eb-vérét, kend-meg az lo mellyén való ereket, meg-gyógyul.

Avagy töriket jó foghagymát, borban habard-el, annak az levével kend belől az vaszaráját, s' meg indul az vizelleti, az jávor szij-is igen jó, ha lo hasára kötöd.

Az melly Lonak Hályog nagyon szemén.

Vedd a' vízi tsigát, tedd a' tűzre, és a' fekete hajat le-pattog, osztán vedd a' tsiga husát, törd-meg, végycsart edgy gyömbért hozzája, és rugaszkit a' patikában árulnak. Ezeket égésd-meg, edgy kevés borral ólts-meg, az után végycsart galitz-követ-is. Egyenlő mérték szerént törd őszve, az port szitáld-meg, hints tiszta ruhára, és kösd az lonak az szemére.

Ha

Ha gilisztás az Lo.

Vedd az hólt lonak az tsontját avagy tetemét, kösd az lonak nyakára, az giliszta mind meg-hal.

Ha Lonak sebet vagy valami törést akarod meg-gyógyítani.

Végy tsuka haját, és vízi tsigát, égesd-meg új fazékban, törd porrá, azzal hints-bé az lonak a' sebet.

Ha az Lo nem ehetik és nem ismét-red nyavalyáját.

Az fejer ürmet törd-meg jól erőssen, tölts reá erős etzetet, sóld-meg erőssen, fatsard ki ruha által az levét, el-töröld jól az homlokát, és fuj az orraban, meg-gyógyul.

Mikor az Lonak hályog indul az szemén.

Az tyukmonynak az fejerét vedd-ki, és az székét benne hadd, tégy meg annyi söt hozzája, tedd az tűzre, é-gesd-meg, és olyan léfzen mint az tsont, abból hamu-tsinály, és az porral tartsad. *Sanabit.*

Mikor az Lovat ros fereg bánja.

Foghagymát törj, tedd borban, az Sarkán való inát kell meg-vágni, kézzel-isnyúlnak a' bélyben, ugy tisztították-ki.

Mikor meg-rokkan az Lo.

Fa olajt, etzetet, bort, hagymát, tyukmonyat, őszve kell habarni, és az lonak az torkát kell meg-tölteni véle.

Az

Az melly Lonak hályog jó szemére.

Az gyömbért, tēm söt, éget bort, tyukmonynak a' székít, söt, ezeket kell őszve tsinálni tyukmony hejában, és meg-kell erőssen égetni, az után meg-kell törni, szitálni és ugy kell nád tsüvel szemében fúni; ha tsak töröt-Szék-füvet fúsz szemében, az is használ néki.

Mikor az Lonak meg-szorul a' körme.

Sotalan hájat, bárányfadgyat, ezeket meg-főzvé, avar kell kenni és körti.

Mikor talio (alias tállyog) esik a' Lora.

Hárs-fát kell meg-égetni, és avar kell meg-hinteni.

Mikor a' Lonak a' lába meg-otvad.

Mézet, Galitz-követ, tēm-söt, kell őszve-törni, és azzal kell bé-körti.

Item: Fa olajt és tyukmony fejerét kell őszve-habarni, és körti, kenni-is, ugyan azzal.

Az melly Lonak szemén hályog vagyon.

Végy edgy szelet kenyeret és erős etzerben meg-kell főzni erőssen, hogy lé-nélkül ne légyen, azt meg kell aszalni, törni, s' az porát a' szemében kell fúni.

Item: Végy Gyömbért, törd-meg erőssen, az ember ganéját is aszald-meg, törd-meg, szitald-meg, az Gyömbérrel edgyütt, és nád tsüvel fúdd a' lonak hályagos szemében.

Mikoron a' Lonak vizelleti meg-ál.

Hevits-meg az új Téglát erőssen, és a' lonak az vafszáraja alá kell tartani, erős etzerrel kell öntözni, s' el-indul.

K

Item

Item: Kerefs edgy Hárs kötelet; s' vesd által a' lonak az farán, a' két végét vond ki az utolsó lábai között; vonits jól meg, hogy az lo meg-ugrályék, s' mindgyárt el-indul az vizeletti.

Item: Kérj az Aszlzonymi-állatnak edgy szálát az fanában sugva, hogy senki ne hallya, és dugjad az lonak az vaszarájában való lyukban, mindgyárast vizelek, de még jobb ha csak akkor verték Aszlzonymonak az alsó részéhez az Quintus Curtiust.

Item: Az Tollnak az belső részét vedd ki, s' korpában avagy kenyérben ad-meg enni; s' meg pefeli magát.

Mikor a' Lo nem ganéjolatik.

Tsinály jó szappanos vizet, s' vakaró által tölts a' lo torokában. *Sanabitur.*

Lo szemén valoról való orvoság.

Borsot, Sót, Gyömbért, törj öszve mézzel, töröld be a' lonak a' szemében, és belől mind az fület hafits meg; s' töröld meg azt is vele, és a' kis bobortsotskát is, az melly a' fülében vagyon, mész el. Hidd el hogy meggyógyul.

Az melly Lonak bályog vagyon a' szemén.

Az karakutonának az epéjét, fa olajjal szerezzed és timporáld öszve edgyaránt, és a' lonak az szemében bosszad.

Mikor

Mikor a' Lo az körmét megnyomja.

A' szép fa olajat tsepüre kell kenni; s' azzal kell tartani, s' annak utánna mikor az hufa ki-növi, mézet kell tyukmonnyal öszve-habarni, azzal kell tartani; s' meggyógyul.

Mikor a' Lomeg-rokkan.

Végys fa olajat, égetbort, hamvat, 3. tyukmonnyal öszve habarván, a' lonak a' fáklyáját kell vele kenni. *Sanabitur.*

Kéhes Loról.

Végys edgy tyukmonyat, s' az héjából tölts kiaz széket, csak a' fejerit hadgya benne, annak utánna fa-olajjal tölts belé és ézzettel, tölts a' lonak az orrában, de az lonak fedd-bé a' fejét, meg látod, hogy meg-indul benne.

Item: Végys fél font fa olajat, forrald meg edgy serpenyőben, és hadd meg-hűlni, és tölts a' lo fülében napjában kétszer. *Sanabitur.*

Item: A' Kender magot és a' borsot meg-kell őrlöni úgy mint edgy itényit, annak utánna a' két féle lisztet, edgyben kell keverni, és azt kell napjában kétszer avagy háromszor is enni adni. *Sanabitur.*

Item: Az szent István fűvét, és a' szent Király fűvét abrakban add meg enni.

Item: Az földi bodzának a' tövét ásd ki, és apríts igen apróra, és abrakban add meg enni, ki-hánnya véle.

Item: Az fekete nadálynak az Tövét, és a' Tormát

aprits igen apron, és abrakban add-meg enni edgy hétig
mind ki-hánnya.

Item: Az Pidponia (alias szárnyas egér) vérét
aszald-meg, törd-meg, add-meg enni abrakban ki-hán-
nya töle.

Azonról.

Az pipis madarat aszald-meg verőfényen, törd porrá,
add-meg abrakban enni, az-is jó.

*Ugyan azonról ha igen
kőhög.*

Végý edgy darab ó szalonnát két tyukmonyat mind
beastol, vagdald őszve véle igen apron, tölts annyi bort
reá, a' kívül meg-higullyon, és a' lonak tölts az torká-
ban.

Ugyan azonról ha hurut.

Vegyed fejerét vagy hat tyukmonynak, és tömjénnel
törd őszve, tölts a' lonak torkában, hogy bé-hasson,
meg-gyogyul.

Azonról.

Az Földi tőknek gyökerét meg-kell aszalni és törni,
szitálni, ugy-mint edgy tyukmonylégyen, annyi a' liszt
és keverjék edgy budai mészszel egyetben, és töltsék a'
lo orrában, és meg-kell fujtani a' lovát edgy kevesse, és
meg-indul mindgyarást a' keh, ki-hánnya.

Az melly Lo nem éhezik.

Kerefs foghagymát, borsot, törd őszve erőssen, és
ezzel kenýed a' lonak fogát erőssen, napjában kétszer,
avagy háromszor, meg látod, hogy éhezik, de ide hátra
nyomtatásban keresd-fel.

Az

Az melly Lo fekélyes.

Az lentsét égesd-meg, törd porrá, hints-mega' fe-
kélyt véle, és el-száraltatya.

Azonról.

Az lonak a' felső ajakán belől új fazakaknak a' feneki-
vel jó tüzes fénén, süsd-meg az inét és fadgyuval tsepe-
gesd-bé, meg-gyogyul.

Azonról.

Az kenyérnek a' héját szeld jól le, és kösd jól reá, meg
gyogyul. Az nyomtatásban keresd-fel jobban, meg-ta-
nit reá.

*Az melly Lonak el-esik a' talpa avagy
el akar esni.*

Az Vajfü magvát törd-meg, hints-meg véle a' talpát,
és szörrel fellyül boríts-bé, és ember ganéjjal tapasz-
d-bé, annak utánna, ruhával tekerd-bé, hogy el ne essek
rola, de minden-napon kösd kétszer, meg-gyogyul két
hétre.

Az melly Lo igen fázik.

Annak a' lonak tsepeg az orra, annak a' lonak az nya-
kán való eret két felől meg-kell vágni; és meg-gyogyul.

*Az melly Lo meg-üt közik szélből
avagy meg-zabállik.*

Ezt meg-isméred arról, hogy az lonak a' szíve vér és
igen lobog, annak a' lonak az homlokán a' két fülénél
és két szeme között való ereket meg-kell vagdalei. Sa-
nabitar.

*Az melly Lo Rostol avagy Arpától
meg-zabállik.*

Kerefs edgy darab Szappant, faragd hoszfán, és szép

gömbölyegen mint az embernek az edgyik úja, told az feggiben, és meg-gyogyul. De háromszor edgymás után fojts-meg hogy le-follyon, annak- utánna küld mély vizben, hogy csak az feje lássék ki, hadd állyon ott nap estig.

A' melly Lónak beteg feje vagyon, avagy meg-ütközött volna.

Kerefs Retket és eb kaprot, aszald-meg, és az után törd meg erőssen, és vésd borban, és annak- utánna töltis torkában, az orrát peniglen dörgöllyed, had perűsöggjön a' lo, ezt penig gyakorta mivellyed; *Sanabitur.*

Az melly Lonak avagy Loban nyű vagyon.

Az édes tejert forron töltis a' nyű közzé, és mind ki vész belőle; *deinde sanabitur.*

Az melly Lonak szorul a' Körme.

Feszítsed két felé a' körmet erőssen, az után kerefs ő hájat, veres hagymát, és vagdald-őszve ezeket mind, annak- utánna kösd a' talpára, és homoru parkoval meg kell patkolni, annak- utánna tarts rajta edgy hétig, még más hét mulván újobban bé kell kötni, nyilván meg-gyogyul.

Tyros Loról.

A' Saru talpát Celidoniát, ismét Disznónak tsontyát égesd-meg, törd porrá, és hintsed ezzel a' turját, használnak.

Az melly Lo meg-rokkan.

Kerefs Fokhagymát, erős etzettel, törd-meg jól, és ezzel kend-meg jól a' lovat vagy háromszor, azkenés után üly az hátára, izzazd-meg jól, annak- utánna pokro-rozsd-bé, rakard-bé. *Sanabitur.*

Az melly Ló meg-üti az Inát vagy szarát.

Az veres Téglát és az szénaporát, a' füstös szalmát, tedd edgy fazékban, töltis etzettel reá, főzd jól meg, és annak- utánna jó melegen kösd reá, a' hol meg-ütötte, meg-gyogyul.

Azonról.

Kerefs mézet, kend tsöpüre, kösd a' lónak az meg-ütött Inára, hadd állyon rajta harmad napig, ha peniglen fok az idő, hogy meg-ütötte, annyi ideig kell kötni véle, és harmad napig álljon rajta; meg-gyogyul.

Ugyan azonról való Imádság, de szörin nevezzed a' Lovat, és így kezd-el az Imádságot:

Nemtsudálkozom én azon te fekete Ló, hogy te az utolsó láboddal az első lábodnak az inát meg-ütötted; de tsudálkozom ezenn, hogy aszszonyunk szűz Mária, az ő szent fiát, Ur Jesus Christufunkat, e' világra szűzen szülé, de miképpen hiszem Christus Jesus Urunknak szűzen születését: azon-képpen hiszem a' te első beteg lábodnak gyógyulását, Atyának, Fiunak, Szent Lélek Istennek nevében. Ezt peniglen háromszor kell edgymás után reá olvasni, és edgyik lábát fel-emeld, és a' fájdalmas lábát a' láboddal dörgöllyed az Inát, annak- utánna fordíts-meg háromszor; igen használ *Sanabitur.*

Az melly Lo nem vizezhetik.

Vágasd-meg a' Sarkantu eret három reggel edgymás után, az után Rura vizet, etzettel, és borral elegyits őszve, töltis a' torkában nyoltzad napig edgy más után; meg-gyogyul.

Az melly Lonak betérje vagyon.

Az zabolát keverd ember ganéjban, és veld szájában, jól, és uly-fel az hátára, és nyargald meg csak könnyen alá s fel, meg-gyógyul, és az nyargalás után fogd fel a farkát, és edgy rokonzával üls hármat rajta jól, hogy hánnya-el az hazugnak valót.

Az Lonak hogy Kőrme jó legyen.

Mikor a' lovat patkoltatod, tölts meg a' talpát az ünnön ganéjával, de mézzel ösze gyurd, és annak-utána süveg talpat tégy reá, és patkolatd meg, és jó kőrme lesz, soha meg nem szorul.

Az melly Lonak tsepeg az vizeletti.

Keress Baj-fű magot, Betonica magot, Gyömbért, és törd meg, és tölts bor etzeret reá, és főzd jól meg jó melegen annak-utánna a' lonak torkában töltsed, meg-állittya az tsepegést.

*Az melly Lonak sebében vad
hus vagyon.*

Az szőlő magát jól meg-kell törni és borban főzni, és a' sebet mosd meg véle, és a' Galitz követ törd meg és Crispánt, a' mosás után hints-bé véle; *Sanabitur.*

A' melly Lo fekélyes.

Keress Kan-Matskát, és mofd-el a' tőkit mind bőroftól de edgy désában tölts annyi vizet, a' mennyit meg-ihat-nék szomjun lévén jól, és a' Matskának a' vére hadd folyon belé, és a' tőkit is vessed belé, hadd álljon benne harmad napig, de ne igyék addig a' lo, és harmad-nap muloz itasd meg azt a' vizet véle, és a' Matskának a' tőkit kösd a' lo nyakára magában, hadd álljon rajta; meg-gyógyul.

A' melly

*A' melly Lonak tőpőjén avagy térdén avagy
bokáján seb esik, avagy iz-viz jár-
na-ki belőle.*

Keress Eb tsontot, törd meg, szitáld meg, keverd ösze szitált hamuval, ezzel hintsd a' sebet, és az iz-vizet-is meg-állittya szépen. *Probasum est.*

*Az melly gyermek Lo meg nem állja
az patkolást.*

A' kit a' Kovács leg-először a' talpárul le-vág a' kőr-méből, itassák meg rola a' lovat, az után apron vagdalva adgya meg enni abrakban, az után meg-állja szépen az patkolást.

A' melly Lo meg-üti az Inát.

A' melly bintsot-ka a' tsik-lo alatt vagyon, mofd meg keresztül, és dörgöld mogyoro fával, avagy az vakaro nyelével erőssen, az után szitáld hamunak, keverd vajban, jó melegen kösd reá; meg-gyógyul szépen.

*A' melly Lo meg-rokkant avagy szűgyében
meg-bontakozott.*

Végyszappant, fa olajat, etzeret bort és hájat, bárány fadgyut és timsót, két tyukmonynak a' fejerét, és két tyukmonyni iros vaját, ezeket jól egyben kell törni mosárban, a' timsót törve, szitálva, és igen meleg szobában erősseu meg-kell kenni, a' lovat harmad napig álljon rajta a' kenés, annak-utánna mofd-le a' kenést rola, meleg etzettel avagy sós vízzel, ismét kend meg azoképpen de harmad napig minden nap háromszor kend-bé, de a' lábát és a' kőrmét meg ne érde véle; meg-gyógyul.

A' melly Lonak lábai dagadoztak.

Budai edgy pint bort, edgy meliszely etzeret, edgy

dionyi gálitz-követ, megannyit isót, ezeket őszve kell törni, főzni, és jó melegen kell vele mosni. Annak-utánna egy kevés mézet és fél marok lisztet rostot, tyukmony fejeirivel őszve kell gyurni, és timsót is belé, kezint és kemenyében erőssen meg kell aszalni és meg kell törni, és a' mosás után meg kell a' lo lábát vele hinteni; *& sanabitur.*

A' melly Lonak sebes a' lába bokája.

Tyukmonyat, mézet, ezeket őszve kell jól tsinálni, törni, és len tsepüre kell kenni, és a' lo lábára kell körni, meg-gyógyul.

A' melly Lonak az bokáján alol sebes az köröm ház felett avagy meg-nyomta volna.

Timsót, Gálitz-követ törj-meg, és szitáld-meg, annak-utánna keverd-mézben, és főzd őszve, s' kössd véle meg-gyógyul.

A' melly Lonak tetves a' lába.

A' Szőlő-veszszőt meg-égetni, és partugat kell tsinálni belőle, azt el kell tenni hogy meg higgadgyon, más nap osztán meg kell szűrni, azzal kell a' lábát mosni, ugyan akkor mikor mossa, az vakatóval kell vakarni a' lábát, és a' mosás után krispánt, borsot, sőt edgybe kell törni, de edgy-aránt legyenek, és ezzel kell hinteni háromszor edgy-más után.

A' melly Lonak torok-gyékje vagyon.

Fojts-meg edgy kevesse, osztán keress eb-szart, törd meg-erzetben, mézben, hammat edgy tsuporban, tsináld szép higan, és az vakaron tölts a' lo torkában, ha penig torkában dagadás lészén, annak ezt miveld, tyukmóy fejeirét, mézet, hamut, erzetet habarj őszve, töröllyed alá véle az torkát kívül az ital után; meg-gyógyul.

Mikor a' I. lábán Impok indul.

Keress otatlan meszet, tölts erős erzetet reá, és igen szép sűrű lévén jó melegen, a' mint el-tűrheti, kösd a' lo lábára, a' hol az impok vagyon.

Azonról.

Az földi borzának a' gyökerét főzd-meg borban, kenyér haj alatt, mossd a' levével és a' fűvével, kösd-bé a' hol az impok vagyon, negyedikkötéssel, melegen kösd meg-gyógyul.

A' melly Lonak békája vagyon.

Az ember ganéjával kösd-bé és meg-fokasztya.

A' melly Lonak lábán holt tetém vagyon.

Mogyoro fával avagy holt ember tetemmel az szára-tsontyával töröld erőssen. Az utánsüs veres hagymát, és mesd kettő, fós-d-meg, és kösd reá; meg-gyógyul.

A' melly Lonak a' tsiklojában avagy az kör-mében az Iz között meg-ferszik.

Keress Bárány fadgyut avagy Ketske fadgyut, mogyoro fának a' szénével törd őszve, azzal kössd-bé, avagy erős pár luggal, fossal, mossd és szappanozd-meg jól, és hadd száradgyon reá.

A' melly Lovat meg-rugnak vagy első vagy utolsó lábát vagy tsipőjében.

Az erős erzetet fós-d-meg jól, és agyaggal gyurd őszve, és flastrom módgyára kösd-bé a' rugást, de elsőben fós hájjal meg-kend, mikor a' kötés rajta nintsén, akkor jó fós hájjal, kenyed és kösd-bé; meg-gyógyul.

A' melly Lonak ki-marul a' lába.

Először ugrasd-meg a' lovat, annak-utánna vond-meg a' körmét, hogy a' tsiklojában meg-tsattanjon, az után

után főz fokhagyma (zárát), avagy füstös szalmát főz-
meg, kösd-bé véle.

A' melly Lovat meg-nyilaznak.

Vond-le a' patkot róla, nyisd-meg a' sebé, a' körmét
faragd-meg, erős etzettel mosd-meg a' sebé, az után-
árva-tsilánt edgy kicsiny borfot tégy a' sebében, annak-
utánna edgy kis bárány fadgyut, süsd reá hé-vassal, és
tsöpögésd-bé szurokkal fellyül, tsenáld-bé nemezzel,
avagy süveg darabbal, ha pedig atan vagy véle, üttesd-
fel a' patkot reá.

Turos Lonak ha az hátán lyuk vagyon.

A' Celidonját keresd-meg, erős pár lugban főzd-meg
és len tsöpüt mártogasd belé, és ragasd a' lyukban, és a'
füret fellyül tedd reá; meg-gyógyul.

A' melly Lonak serénye avagy farka el-mellyed.

Menny-el s' az kövér Kappannak a' kövérivel, kemé-
nyen meg-kell kenni; meg-gyógyul.

A' melly Lo meg-üti az Inát.

Kereks fekete kakast, és a' májat vagdald apróra, vaj-
ban főzd jól meg, és vagdaly veres hagymát belé, és főzd
jól meg, annak-utánna kösd a' lábára, hadd álljon rajta
harmad napig, ha tsak a' hagymát rántod meg-is, és a'val
kötd-bé; használ, de meg kell főzni igen jól.

A' melly Loban ros fereg vagyon.

Az Isten-fáját jó marokkal törd-meg nyersen, és tölts
mézet, etzetet reá, és szüzd-meg ruha által, hadd higgad-
gyon-meg, és tölts az lo torkában edgy vakaron, meg-
hizk az a' lo. *Probatum.*

Nyilazásról való.

Az kölest főzd-meg len-mag olajban, de meg kell
ronta-

rontani, és vond-le a' patkot róla, kösd a' talpára a' főt-
kölest, de bé-kösd jól véle, hogy valami formán le-essék
róla.

Turos Lonak való.

A' keferülaput, igen jó erős pár lugban főzd jól meg
és mosd-meg a' levével, az fűvével kössed-meg, kösd-
bé; és meg-gyógyul.

A' melly Lonak heverje

vagyon.

A' kereft tsonton a' bürít mesd-meg, és süsd-meg,
meg-gyógyul.

*A' melly Lonak az eleiben avagy az szü-
gyében ha valami Sérvése*

vagyon,

Egetet bort 6. pénzárát.

Fa olajat 6. pénzárát.

Bétsi Szappant 5. pénzárát.

Vajat edgy tyukmonynit, két veres hagyma füt,
ezeket elsőben edgy mosárban törd-őszve, az után tedd
edgy fazékban, és főzd-meg jól, és edgy meleg szobában
kennyésk-meg a' lovat minden-nap kétszer vagy három-
szor, edgy hétig ha kened szépen; meg-gyógyul.

Az melly Lo nem vizelhetik.

Két fű fokhagymát törj-meg erőssen, habard bőri-
ben, és annak-utánna lével mosd-meg az vashoráját,
meg-indítja az vizelketit.

*A' melly Lo meg-akar rúhe-
sedni.*

Keress Len-mag olajt, Viaszat, Bárány-fadgyut, edgy fazékban meg-kell főzni, az után törje szitálva kell belé vetni Timfót, Bűdös követ, avagy Salétromot és Gálitz-Követ, és jó meleg helyen a' lovat meg-kell kenni véle; akar meleg házban; meg-gyógyul. Es egyéb-féle barmoknak-is jó.

*Hályogrol való igen jó Lo Sze-
mének.*

Az Gyömbért, Timfót, Tyukmonynak Székét, főt, Egeret bort, ezeket edgy Tyukmony hejában kell szerzeni, és erőssen meg-kell törni, szitálni, és úgy kell nád tsüvel szemében fűjni, tsak a' törött Szek. fűt-is; meg-gyógyítja. Kit magam irram, Eddig.

Hályogrol való, probatum.

Az Cristály üveget törd-meg apron és szitáld-meg mennyi borsot annyi konkolyt-is, mind ezeket őszve timporálván, nád tsüvön fűdd-bé.

Turos Lonak való por.

Sarti talpát, Disznó tsontyát, Tsuka héját, ezeket tsináld porrá mind edgyüvé, égesd-meg őket, és hintsd véle, meg-gyógyul.

Ugyan

Ugyan azonról.

Az Tsuka héját és a' vizi-Tsigát, égesd-meg új fazékban, törd porrá, azzal hintsd; meg-gyógyul.

Ha a' Lonak körme szorul.

Végy Soralan hájat, Bárány fadgyut, főzd őszve, és ezzel kösd jó melegen minden-nap; meg-gyógyul.

A' melly Lonak talpa fel-törlik.

Mézet, Tyukmonyat habarj őszve, kösd a' lo talpára; de meg-kell főzni; & sanabitur.

Ha az Lo Körme el-távozik.

Az köröm ház felett edgy ér vagyon, keresd fel, és vágasd-meg, hadd jöjön-ki a' vére; & sanabitur.

Turos Loról por.

Az apro bojtortját és a' Lonak az tsontyát meg kell aszalni, és meg kell törni, szitálni, és ezzel kell hinteni, még egyéb sebet-is meg-gyógyít.

A' melly Lovon Tályog indul.

Az házon kívül fel-tapasztattatott agyagot törd-meg és szitáld-meg, annak-utánna keverd fős etzetben, szép hig és sűrű legyen, verd-bé véle, de meg-kell főzni, és jó melegen minden-nap háromszor, de amazi le-moldrola.

Azonról.

Keress lágy Disznó ganéját, és főzd-meg, és szép sü-
rűn, tsináld etzetben, ezzel verd-bé; s' meg-gyógyul.

*A' melly Lonak Szem én valója
vagy.*

Az ember ganéját aszald-meg, törd apron, és nádtű
által fúdd a' szemében, három nap edgyzer-edgyzer;
meg-gyogyul szépen.

Lo körme szorulásáról.

Az Arva-tsilánt törd-meg nyersen jól irós vajjal ed-
gyütt, két hétig kösd véle; meg-gyogyul.

Ugyan azonról, de jobb ezzel kötni.

Föld-meg erőssen a' Buzát, kössed véle harmad na-
ponként 15. napig, annak-utánna üttes homoru patkot
reá, ha mind az sem használ; törj Siropát és edgy darab
ó hájat véle gyurj jól őszve, és tsináld edgy Saru szár-
ban, és az patkon fellyül vond az körmére, 15. napig had
álljon rajta; meg-gyogyul, de homoru patko legyen.

*Ha az Lonak meg-nyomja az hátát az
nyereg, avagy az lapotz-
kakat.*

Edgy kis mogyoro fátscában üsd által a' kést, hogy
az hegyi hasson ki, tsak azt vagdald az sérvésre, a' cene-
reddel hogy jöjjon ki a' mérge a' gyakdosáson, annak-
utánna pirits kenyeret reá annyi helyre, és sósd-meg
jól, öntözd-meg jól etzettel, és boríts az sérvésre a' hol
meg-gyagdosád; meg-gyogyul.

Probatum est.

Az

Az Lonak z hasa mikor meg-dagad.
Végy hárs-fát, égesd-meg, a' szénét törve keverd fa
olajban, tölts torkában.

*Az melly Lonak lába meg-varasul
avagy meg-tetvezik.*
Vedd vizét a' körös-fának, azzal kennyed.

*Az melly Lonak béka var indul a'
lában.*

Végy Grispánt, törd-meg jól; és négy tyukmonyát
az székit habard edgyben; és kösd reá kétszer.

Mikor az Lo lába tetvezik.
Végy eleven kén-esőt, öld-meg etzetben, tyukmony
fejérét habarj köziben, azzal kennyed.

Az melly Lo nem hizhatik.
Szedgy egy fél marok lsten fáját, mosárban törd meg,
mindenestül tölts etzetet reá, és suold-meg, és hogy
meg-száll, tölts a' lonaka' torkában. Es 15. napra meg-
hizik, benne való férget. is meg-öli.

Az melly Lo meg-zabállik.
Végy négy lot vaját, törj két fő fokhagymát, tölts
két meszszely etzetet reá, ezeket föld őszve, ha meg-hül
öntsed a' lonak torkában, és vágás szök eret, és torok
eret.

Az melly Lo köhög.
Végy edgy darab kövér szalonnát, és két tyukmonyát,
nyersen mind őszve vagdald aprora, tölts annyi bort
reá, kivel meg-hidegülyön, és az meg-mondott szerfá-
mot tölts torkában.

L

Az melly Lonak feje fáj.

Minno tudgyad meg, igen könyvezze szeme, és az lo igen ált sak magán, és mennyel, szedgy mezei szek füvet, főzd meg etzetben, és az fejét mold meg jó sűrűssen az levével. Az szek füvet penig kösd a' szemőre, legyen rajta harmad napig, meg-vidámul az lo.

Az melly Lovon impok vagon.

Tégy edgy tserépbén vaját, és edgy ruhában sőt köfs, redd az vajban főzd meg erőssen, dűjts-le az lovat, és az impokot sűsd meg véle, meg-gyogyul.

Az melly Lo Inát meg-vontya.

Végy edgy tekőndőben Sanátrakot Sándarakot, tölts etzetet reá, az őszve buzog, habard-el, és az szennett tisz-títs ki, ragd edgy törő szűrbe, kösd a' lo lábára, a' hol meg ütörte, legyen rajta harmad napig, meg-gyogyul.

Avagy végy edgy tyukmonyat, habard edgyben apro millyével, mig tészta léfzen.

Más. Az lo lábán az innak a' végén, a' hol az nagy ször szokott nyomni hátul az bokáján, mets edgy kis keresztet a' bőrin, edgy ruhával a' tésztat kösd reája, harmad napig ki-vontza a' fájdalmat, meg-gyogyul. Né-melleyek egy szíjjal keményen meg-kötözik, és ugy vár-ják meg-gyógyulását.

Az melly Lovon kapta tetem vagon.

Avagy köröm kapta, sűsd meg valami részént, vagy három helyen hosszúra alá az körmere.

Az melly Lonak körme szorul.

Az kovás faragja ki az talpat, ha futsa meg ki az Béká-lyon homoru patkot, és hogy rta. uti szedgye

a Bolondító fűnek az levelét főzze meg sirban, és kös-se edgy faru szárban az lo lábára, és harmad napig tartsa rajta, meg-gyogyul. De háromszor köffe, harmad nap mulva.

Kehes Lorul.

Menny-el, és edgy tiszta új fazékban tégy meszet, és emberek huddozzanak reá, mig meg-selik, az után szűrd meg, és tiz pénzára Galicz követ törj meg, vedd a' hugy-ban, és főzd meg erőssen a' fazékban, mold meg azzal a' lovat, és a' meszet szárazd meg, törd meg, és azzal hints a' kehes lovat.

Ha háta meg-török az lonak, az sők járás-ban, a' rosz nyereg miatt.

Végy edgy ó kementzéről avagy faltól Agyagot, törd meg, és szitáld meg, az porát redd edgy fazékba, tölts etzetet reá, és habard egyben, és főzd meg az hig Agyaggal, kend bé az szőri ellen az dagadást. Az után tizenkét ora mulva, mold-le, és minden dagadás el-mu-lík. Ha mindgyárt utra kell-is menned, tsak etzetel tisz-títsd meg. Vágd meg az nemezetet, semmit nem árt az lonak.

Hogy az Legyek ne bántsák az Lovadat.

Végy tők levelet, törd meg, fatsard meg, az levével kend meg az lo vadat, nyár közepben is békével marad az lo, az muskáktól is hafanál az sebes lovat ha meg-ke-ned.

AZ ORSZAGOK ES

Fő Várasokról.

Mellyek s' mellyik edgy Jegy alatt

vadnak, fel-jedzési.

Minden Esztendőn. inkább olvasunk az Kalendáriumokban, avagy Judiciomokban, hogy imez avagy amaz Egbéli Jegy alatt lévő Országoknak és Várasoknak imillyen avagy amollyan jó szerentséjek, avagy veszedelmek történik, hogy ember annak meheffen végére. Ez rövid jedzést, cz Planétás könyvnek végében nyomtattam.

AZ ÉGIKOS ALATT

vagyon:

Német Ország, Anglia, Gallia, Kis Lengyel Ország, Svevia, felső Burgundia, felső Slesia, Nicapol város, Florentia, Ferraria, Brunsviga, Cracco.

AZ ÉGIKOS ALATT

vagyon:

Török Ország, nagy Lengyel Ország, fejér Ruffia, Helvetia, Franconlandia, Lotringia, Svécia, Irlandia, Vinczburgum, Lipsia, Gnésna, Posnánya,

KETTŐSŐK ALATT

vagyon:

Ægyiptus, Armenia, Flandria, Brabantia, Vitemberga, Norimberga város, Moguntia, Bamberg, Briga, Kitzinga, Lunden.

AZ RAK ALATT

vagyon:

Scotia, Burgundia, Prussia, Hollandia, Zelandia, Constantinapoly, Velence, Mediolanum, Brema, Trier, Lubek, Magdeburgum, Gorlicium.

AZ OROSZLANY ALATT

vagyon:

Olasz ország, Cseh ország, Prága,

Ulma, Kobolentz, Török országnak edgy
része, Lintz, Roma.

AZ SZŰZ ALATT

vagyon:

Görög ország, Crain ország, Horvát or-
szág, Rhenum mellett edgy része alsó Sile-
sia, Jerusalem, Paris, Lugdunum, Basilia,
Erfurdia, Heydelberga, Brasso.

AZ MERTEK ALATT

vagyon:

Béts ország, Elya, Efflandia, Argentora-
tum, Béts, Francofurtia Mœnum mellete,
Spira, Lisabona.

AZ SCORPIO ALATT

vagyon:

Nortvegia, Vasgoja, felső Bavaria, Al-
cayrum, Padua, Danszka.

AZ NYILAS ALATT

vagyon:

Hispania, Magyar ország, Morva, Vanda-
lia, Misnia, Colonia, Buda, Cassa.

AZ

AZ BAK ALATT

vagyon:

Bulgaria, Maszovia, Litvánia, Saxonia,
Hassia, Thuringia, Stiria, Marchia, Clivia,
Juliacum, Genzua, Augusta, Brandenbur-
gum, Constantia.

VIZÖNTŐ ALATT

vagyon:

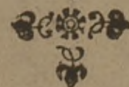
Dania, Cassubia, Valachia, Moskovia,
Tartaria, Vessalia, Hamburgum, Bremen,
Salisburgum, Tvent, Ingolstadium és Bava-
riának edgy része.

AZ HALAK ALATT

vagyon:

Portugalia, Normandia, Calabria, Com-
postella, Regenspurgum, Vetmatia, Szent
Jakab, Alexandria.

V E G E.

...
...
...
...

VISZTÓ ALATT

...
...
...
...

MAJHAR ALATT

...
...
...
...

3 3 3

...